

Kruistocht tegen gastarbeiders in Zwitserland

DOOR COR DE GROOT

(Van onze correspondent)

ROME, december

Ruim een jaar geleden is in Italië een zucht van verlichting geslaakt toen na een volksstemming in Zwitserland een wetsvoorstel van de aanvoerder van de Republikeinse beweging, Schwarzenbach om het aantal in Zwitserland gevestigde buitenlanders, in het bijzonder Italianen drastisch te gaan beperken, niet doorging. Bij een ander verloop van zaken zouden de in Zwitserland gevestigde Italiaanse arbeiders daarvan de grootste klap te verduren hebben gekregen, want zij vormen

in de federale republiek verreweg de talrijkste groep min of meer permanent gevestigde vreemdelingen.

Hoeveel Italianen er precies in Zwitserland een nieuw bestaan hebben gevonden is moeilijk te zeggen. Ruim een jaar geleden werd het percentage echte Italianen — niet te verwarren met de verhoudingsgewijs kleine minderheid van Italiaans sprekende Zwitsers — op 5,4% van de totale bevolking van ruim zes miljoen mensen geschat. In werkelijkheid ligt het veel hoger omdat de tellingen in hoofdzaak betrekking hebben op de Italiaanse gastarbeiders maar hun gezinssituaties buiten beschouwing laten. Vandaar dat de schattingen over het juiste aantal in Zwitserland aanwezige Italianen sterk uiteenlopen. Officieel wordt het cijfer van 600.000 genoemd. Een getal van

rond een miljoen vreemdelingen lijkt het meest waarschijnlijke, maar volgens Rudolf Weber, oprichter en bezieler van een andere Zwitserse nationalistische beweging „Nationale Actie” zijn er wel een miljoen tweehonderdduizend en vormen zij door hun groeiend aantal een bedreiging voor de identiteit van het Zwitserse volk, dat in aanzienlijke meerderheid Duitstalig is.

Hoewel buiten kijf de aanwezigheid van de gastarbeiders voor de Zwitserse industrie een bestaansnoodzakelijkheid is heeft zich onder de Zwitsers een duidelijk tegen hen gerichte xenofobe mentaliteit ontwikkeld. Het feit dat zij een andere taal spreken en doorgaans, vooral voor zover zij uit Zuid-Italië afkomstig zijn, totaal andere levensgewoonten hebben dan de grote meerderheid van de Zwitserse bevolking maakt hen tot een opvallend maar door de omstandigheden geïsoleerd en zichzelf isolerend volksdeel. Vooral nu de internationale economische conjunctuur zich minder gunstig ontwikkelt roept de aanwezigheid van de zeer talrijke Italiaanse gastarbeiders weerstanden op, die hoe weinig beredeneerd ook een gunstige voedingsbodem vormen voor de demagogie van figuren als de katholieke ultraconservatief Schwarzenbach, die zich ook ontpopt heeft als een van de meest hartstochtelijke bestrijders van de liturgievernieuwing sinds het concilie en de protestant Weber, die bang is dat de aanwezigheid van zoveel katholieke Italianen het religieuze overwicht van de protestanten in bepaalde kantons zal neutraliseren. Schwarzenbach noemt Rudolf Weber een extremist, maar het verschil tussen de twee figuren is niet opvallend groot.

Volksstemming

De nationale actie van Weber streeft naar een onmiddellijke herhaling van de volksstemming van verleden jaar, die voor de anti-vreemdelingenbeweging in Zwitserland bijna een succes is geworden omdat 46 pct. van de kiezers toen ingestemd heeft met het denkbeeld om aan minstens vijftig procent van de arbeiders van buitenlandse nationaliteit de vergunning om in Zwitserland te wonen te ontnemen. De daarvoor aangevoerde argumenten zijn allemaal van het zelfde dubieuze kaliber: de in Zwitserland werkende gastarbeiders, vooral die uit Italië en Spanje zijn in de ogen van de conservatieve burgerij allemaal communisten, die er op uit zijn de gevestigde orde te ondermijnen. Bovendien vinden de Zwitserse nationalistische het geboortecijfer van de zich in hun land bevindende Zuid-Europeanen gevaarlijk hoog.

Volgens Weber zou verleden jaar meer dan veertig procent van de in Zwitserland geboren babies van buitenlandse nationaliteit zijn geweest en zouden de oppassende Zwitserse burgers krom moeten liggen om de huisvesting, de opvoeding en de medische verzorging van al deze jeugdige buitenlanders te waarborgen. Mensen als Weber en Schwarzenbach, van wie gebleken is dat hun opvattingen in ruime

kring weerklank vinden vrezen bovendien dat de Italiaanse arbeiders, wier luidruchtigheid zij moeilijk kunnen waarderen, de hun geboden gastvrijheid zullen misbruiken voor het importeren van hun in Zwitserland tot nu toe onbekende stakingsgewoonten.

Vermoedelijk om druk uit te oefenen op de Zwitserse vrouwen die sinds kort voor de eerste keer zo ver geëmancipeerd zijn dat zij het kiesrecht hebben verworven, worden de Italianen verantwoordelijk gesteld voor alle seksuele misdrijven die voorheen in Zwitserland nooit zouden zijn voorgekomen. De opmerking, dat de Zwitserse industrie geschaad zou worden wanneer het aantal Italiaanse gastarbeiders gehalveerd zou worden wordt beantwoord met de weinig ter zake doende bewering, dat de industriële bedrijven die deze arbeiders in dienst hebben toch alleen maar voor de export werken en niet voor Zwitserland en dat Zwitserland dus geen behoefte heeft aan al die vreemdelingen, die er alleen maar geld willen verdienen, de boel opeten en nog praatjes hebben op de koop toe.

Fabrikanten

Iets duidelijker wordt de zaak wanneer Weber in een interview in een Italiaans blad eraan toevoegt dat zijn nationale actie de sympathie en steun geniet van Zwitserse fabrikanten omdat zijn beweging er toe heeft bijgedragen dat te hoog opgeschroefde sociale en economische eisen van de buitenlanders te matigen. En voor de rest vindt hij, dat als de uitbanningen een groot deel van de gastarbeiders de Zwitserse industrie in een crisis zou storten, daar tegenover zou staan dat de Zwitsers baas in eigen land blijven en bovendien zouden profiteren van de dalende huren van de huizen die door de Italianen noodgedwongen ontruimd zouden worden.

Het klinkt alles bij elkaar niet erg serieus, maar onder de bestaande omstandigheden zou een nieuwe door de Nationale Actie reeds voorbereide volksstemming over deze kwestie wel eens ten nadele van de Italiaanse gastarbeiders kunnen uitvallen. Die zouden er des te zwaarder door worden getroffen aangezien de economische vooruitzichten in Italië zelf op het ogenblik ook verre van rooskleurig zijn.

Hoe begrijpelijk de Italiaanse verontwaardiging over de manier, waarop Italiaanse gastarbeiders in Zwitserland worden verongelikt ook is, de vraag mag gesteld worden of de Italianen niet op een soortgelijke wijze zouden reageren op de aanwezigheid van een verduidelijgend aantal buitenlandse arbeiderskrachten, die in Italië werk zouden komen zoeken. Van een bewust racisme kan in Italië niet worden gesproken, maar feit is dat Noorditalië over het algemeen ook vanuit de hoogste neerkijken op hun eigen landgenoten uit het zuiden en dat de woon- en levensomstandigheden van de binnenlandse emigranten uit Sicilië, Calabrië en de rest van het Mezzogiorno in en rond de Noorditaliaanse industriesteden zeker niet

Gastarbeiders, op weg naar Zwitserland, overnachten in grotten.

beter zijn dan die van de Italianen in Zwitserland.

De situatie is nooit in haar geheel bestudeerd en over het algemeen wordt er ook weinig aandacht aan besteed. Maar nu en dan valt het licht op een enkele sector ervan. Bij het begin van het universitaire studiejaar is gebleken dat bijv. van de dertigduizend studenten die de universiteit van Padua bezoeken zeventigduizend dakloos zijn en ook niet worden toegelaten tot de studenten-eetgelegenheden. Degenen die onderdak hebben betalen daarvoor vaak enorme huren, die voor een nauwelijks bewoonbare kamer 120 à 300 gulden per maand bedragen. Maar voor een Zuiditaliaan is het, zelfs als hij een dergelijke prijs kan betalen, al bijzonder moeilijk om door hospita's als huurder aanvaard te worden. Zonder kruiswagen en zonder dat de een of andere officiële instantie zich daarvoor borg stelt

lukt dat niet, zó groot is de argwaan tegen de Zuiditaliëners die nu eenmaal in het noorden de reputatie hebben vechtlustig te zijn en gemakkelijker het mes te trekken.

Zij zijn echter nog goed af vergeleken met de studenten uit Griekenland of erger nog uit Afrika, die helemaal niet meer als volwaardige schepselen worden beschouwd. Kleurlingen zijn als zodanig al verdacht. Zij boezemen angst in. Wat de Grieken betreft, van hen wordt onmiddellijk verondersteld dat zij wel bij de een of andere gevaarlijke samenzwering betrokken zullen zijn en niet voor bomaanslagen terugschrikken.

Het meest ontstellend is, dat het probleem zich niet beperkt tot Noord-Italië, maar dat het zich in Zuid-Italië, in nauwelijks andere vorm vertoont aan de Noordafrikanen, in het bijzonder de Tunesiërs,

die door barre nood gedreven trachten op Sicilië een armzalig bestaan te vinden. Hun aantal is niet eens zo heel erg groot. In totaal gaat het om enkele duizenden, die om het vege bestaan te redden een schamele bestaansmogelijkheid zoeken in havensteden als Trapani en Palermo. Voor deze mensen, die al bereid zijn tien of twaalf uur per dag te werken voor een paar honderd lire per dag en die zich in leven houden met een handjevol olijven, een stuk brood of een paar visjes, is zelfs 't doodarme Sicilië al zo iets als het welvarende industriële noorden voor de Zuiditaliëners. Voor hun huisvesting zijn zij aangewezen op de grotten of verlaten steengroeven aan de rand van de steden en dorpen waar zij zich met hun gezinnen al dan niet clandestien gevestigd hebben.

Prostitutie

Zelfs in hun totale ontbering worden zij nog geëxploiteerd door de maffia die werkgelegenheid voor hen zoekt en daarvoor nog een deel van 't schamele loon voor zich opeist. De maffia heeft zelfs gepoogd de vrouwen van deze Tunesiërs te „organiseren” voor de prostitutie, maar dat schijnt (nog) niet gelukt te zijn. Feitelijk worden deze Tunesiërs via de maffia door bepaalde ondernemers als slaven behandeld en uitgebuit. De arbeidsinspectie tracht dit misbruik tegen te gaan en nu en dan wordt een ondernemer die Tunesiërs clandestien tegen een hongerloos voor zich laat werken zonder zich om enige sociale voorzieningen te bekommeren veroordeeld tot een geldboete of tot een paar weken hechtenis. Maar op Sicilië is de controle veel moeilijker dan in het noorden waar de vakbonden vaak ook nog machteloos staan tegenover de mafiose methoden van de koppelbazen, die de Zuiditaliëners uitbuiten. De armoede is zó groot, het aanbod van arbeidskrachten is zó overvloedig, dat er vaak weinig of niets te doen is tegen alle onduidelijkheden van de arbeidswetgeving.

Met dat al kunnen voor velen ook deze Tunesiërs geen goed doen. Zij worden beschuldigd van de verspreiding van infectieziekten, van brutaliteit, van dronkenschap, van wat al niet? Het zijn juist de gegode kringen op Sicilië die al herhaaldelijk gepoogd hebben een soort kruistocht tegen deze Noordafrikaanse stakkers te organiseren op een manier die afgekeken lijkt van de methoden die Schwarzenbach en Weber in Zwitserland willen toepassen tegen de Italianen.

Zij hebben met name petitjes uitgeschreven om het verblijf van Tunesiërs op Sicilië te verbieden wanneer deze schandalig onderbetaalde mensen niet kunnen bewijzen dat zij over een hygiënische woongelegenheden beschikken en niet regelmatig werk hebben. Zij hebben hun doel niet bereikt en de Noordafrikaanse Arabieren mogen blijven in hun voor het overige wanhopige levensomstandigheden. Zolang als het duurt.

ZAAK NOG IN BEHANDELING

Deen hals over kop land uitgewezen

Voorlopige vergunning genegeerd

(Van onze correspondent)

HAARLEM, 6 jan. — De 26-jarige Deen Edmund Soendergaard, sinds midden juni verleden jaar in Nederland, heeft afgelopen maandag de aanzegging gekregen, dat hij uiterlijk vanavond twaalf uur Nederland moet hebben verlaten. Het paspoort van Soendergaard werd maandag door de Zandvoortse politie ingevorderd, hoewel hij op 15 december 1971 van de vreemdelingendienst van de Haarlemse politie een soort voorlopige verblijfsvergunning had gekregen tot 29 februari van dit jaar.

Soendergaard kwam verleden jaar zomer naar Nederland, reagerend op een advertentie in een Deense krant, waarin Fluor Nederland in Haarlem werknemers vroeg voor een bepaald project bij Mobil Oil in Amsterdam. Soendergaard, die timmerman van beroep is, kon daar terecht. Hij ging

19 juli verleden jaar aan de slag. Toen het werk op 2 november verleden jaar was voltooid, werd hij ontslagen. Omdat hij best wilde blijven werken in Nederland liet hij zich inschrijven bij het Gewestelijk Arbeidsbureau in Haarlem. Omdat er geen passend werk voor hem te vinden was kreeg hij op grond van die inschrijving tot nu toe een WW-uitkering van 172 gulden per week.

Soendergaard kwam verleden jaar met zijn verloofde naar Nederland. De vrouw vond werk bij een bloembollenbedrijf in Heemstede, waar ze nog steeds is. Het paar vond na enige tijd onderdak in Zandvoort, waar het een buiten het zomerseizoen leegstaande flat kon huren voor vierhonderdvijftig gulden per maand.

Op 15 december verleden jaar vroeg Soendergaard, nog steeds zonder werk maar met een WW-uitkering op grond van zijn inschrijving bij het Gewestelijk Arbeidsbureau, een verblijfsvergunning aan bij de vreemdelingendienst van de Haarlemse politie. Die zegde toe de aanvraag door te sturen naar het ministerie van Justitie en vertelde de Deen dat hij 29 februari 1972, eind volgende maand dus, terug moest komen om zich te melden. Dat werd middels een stempel in zijn paspoort aangetekend.

De Zandvoortse vreemdelingenpolitie, die maandag plotseling in actie kwam, nam Soendergaard mee naar het Zandvoortse politiebureau. Daar werd zijn paspoort ingenomen en volgens zijn zeggen zonder meer een streep gehaald door het stempel met de datum 29 februari 1972 van de

Haarlemse vreemdelingendienst. Op het bureau in Zandvoort kreeg Soendergaard voorts te horen, dat hij direct per vliegtuig Nederland diende te verlaten. Hij weigerde, omdat hij dan zijn auto zou moeten achterlaten en zijn verloofde niet meer zou zien.

Hij kreeg toestemming te bellen met de Deense ambassade in Den Haag, die voor hem respijt wist te krijgen tot vanavond twaalf uur. Voor zijn ingenomen paspoort kreeg de Deen van de Zandvoortse politie een bewijs van ontvangst, met daarin de mededeling dat hij dat paspoort terug kan halen aan de grensovergang Denekamp mits hij die voor vanavond twaalf uur passeert.

Release Haarlem, dat eind verleden jaar een brief stuurde naar de Tweede Kamer waarin aandacht wordt gevraagd voor de praktische rechteloosheid van buitenlanders in Nederland, heeft zich het geval Soendergaard aangetrokken. Bij de Zandvoortse politie werd gisteren geïnformeerd naar de redenen van het plotselinge optreden en de overhaaste uitwijzing. Volgens de politie heeft Soendergaard geen middelen van bestaan (terwijl hij toch een WW-uitkering van 172 gulden per week krijgt en er vooruitzichten zijn op nieuw werk in februari in Rotterdam), heeft hij geen verblijfsvergunning (die echter op 15 december verleden jaar werd aangevraagd, welke aanvraag naar men mag aannemen in behandeling is) en is de vrouw waarmee hij samenwoont niet met hem getrouwd, waardoor hun salarissen niet samen kunnen worden geteld.

Op verzoek van Release heeft de Haarlemse advocaat mr Laus een beroepschrift voor Soendergaard opgesteld, dat vandaag naar Den Haag wordt gestuurd. De vraag is, of door het indienen van dit beroepschrift de lastgeving tot uitwijzing van de Zandvoortse politie wordt opgeschort. De vreemdelingenwet verschaft wat dat betreft geen duidelijkheid.

14 juli 1972

Aanwezigen: Geira, J. J. J. J., Guido Braucher, Henri Leentveld,
Ruth Larsen

Na bespreking met het verslag van de bedoeling van deze
... erri, ... stelden als eerste en belangrijkste
... met buitenlandse.
Vanwege was voortdurend bezig met op een
... van de ... is gericht tot de b.w.
... op de ... en ...
... van het ... met b.w.'s
... van de buitenlandse
... zijn daar op gericht.

Wat de buitenlandse ...
... :

- op een voor ...
- ...
- ...
- ...

... :

- ...
- ...
- ...
- ...

Geira vertelt over het plan ...

Henri zit zelf in een voetbalclub en wil zo hier verder bij helpen
... als dat nodig is, een ...
... voor de ...
... is het veld bij Rijsoord ook te gebruiken.

- a. Andere ideeën, wat we zouden kunnen doen:
- De plichter van de situatie van de b.w.'s in de ...
- Eventueel samenwerking met Onze Krant, om deze gegevens te
- publiceren en dan deze kranten bij de bedrijven verkopen.
- Mogelijkheden zoeken om er wat aan te verbeteren.

Aanwezig : Mirjam van Kouwen, Guido Beauchez, Henk v d Boom,
Gerra Duyvendak, Ruth Harmsen, Achmed Hamaddi.
Afwezig : Henri, zonder kennisgeving
Leslie is ziek.

De Notulen van de vorige vergadering waren akkoord. Van de eerste taken is het volgende terecht gekomen:

Guido is niet bij de GEVATO geweest. Zal alsnog contact opnemen met de groep in Driebergen om een idee te krijgen wat zij zo ongeveer doen, mbt de b.a.'s daar.
Gerra gaf de volgende lijst, ~~waar~~ het merendeel van de bedrijven waar ba's werkzaam zijn :

Gevato	Odijkerweg 2	Driebergen
Pieter Schoen	Woudenbergseweg 19a	Zeist
van Amersfoort	Nooitgedagt 7	Zeist
Coop ver Melkcentrale A.G.	Bergweg	Zeist
Remia		Den Dolder
Schoonmaakbedrijf de Jager	Laan v Voðlenh C 55	Zeist
Papierfabriek van Straten en Boon	Dolderseweg 107-109	Den Dolder
Moubal en Arcon	De La Reyelaan 34	Zeist
Van Heugten	Glashorst	Scherpenzeel
Burger Wasserij	Bloemheuvellaan 22	Zeist
Kramahan	Utrechtseweg	"
Solafabriek	Van Reenenweg 155	Zeist
Van Melsen Wasserij	Kroostweg 35	Zeist
Gerofabriek	Geroplein 1	Zeist

Henri heeft niets meer van zich laten horen ivm de voetbal-training van de Marrokkanen. Ruth neemt hierover contact met hem op. De Zeister club heet 'Chabab' (jeugd) en is ingeschreven bij de kompetities.

Gerra merkt op dat het erg belangrijk is, dat beloftes worden nagekomen bij de buitenlanders waarmee we werken. Ze worden al vaak genoeg belazerd. Om vertrouwen onderling te krijgen is dit verschrikkelijk nodig. Iedereen beaamt dit.

Mocht een trainingsveld moeilijkheden opleveren, dan springt Guido bij.

Bij de vreemdelingenpolitie kwam een wat algemeen beeld naar voren. : Sinds 1961 is de stroom buitelanders in Zeist wat gaan lopen. Er kwamen Spanjaarden vooral, die bij de bedrijven aanklopten voor werk. Geen enkele officiële werving vond plaats. Rond '62 - '63 kwamen vooral Marrokkanen, die als ze werk vonden weer hun familieleden en kennissen lieten overkomen. De Spanjaarden verspreidden zich langzamerhand naar andere delen van het land. Het merendeel ba's is nu Marrokkaan.

Er zijn nu 300-350 Marokkanen in Zeist. Ze werken erg verspreid. Verder lopen er nog wat Turken, Spanjaarden, Grieken en misschien Italianen rond. Een wat groter groep vormen de Joegoslavische meisjes, die bij waterij Burger werken en gehuisvest zijn in een vroegere jeugdherberg aan de Utrechtseweg (t/o Mijnhardt), Op vijverlaan 11 heeft een griek een pension, waar ook Marokkanen wonen.

Hoe staat het met de contacten?

We zijn allen zeer verheugd dat Achmed al bij de groep is.

~~Mirjam stelt de vraag of het wel zo voortdurend is er een~~

We zijn allemaal erg blij dat Achmed al bij de groep is. Mirjam stelt de vraag of het wel zo verstandig is nu direkt al zoveel buitenlanders w erbij de betrekken. De kulturele verschillen zijn vaak toch verschrikkelijk groot. Ruth had gedacht aan buitenlanders die al gewend zijn met nederlanders op te trekken, zoals bv Achmed, omdat zijzelf toch het beste kunnen duidelijk maken hoe de situatie van ba's is en wat de belangrijkste problemen zijn. De vergadering is akkoord, om op grond van de ervaring van de b-a. er nieuwe bij te halen.

Punten die met de groep zouden kunnen worden aangegrepen :
de werksituatie op de bedrijven
de woonsituatie - Wat doet de gemeente wel en niet?

De werkgroep van de Casa (valt onder de Stichting Midden Nederland) maakt van de woonsituatie momenteel studie. Ze vragen na, wat de gemeente verplicht is te doen tav de b.a.-'s, wat de gemeente zou kunnen doen en mag doen. Gerra houdt ons als 'kontaktpersoon' op de hoogte hoe dat verder gaat lopen. Eventueel kunnen we dit plan steunen en/of gelijk opwerken met andere groepen buitenlanders dan Marokkanen.

- Mirjam neemt kontakt op met de joegoslavische meisjes om een idee te krijgen van hun positie en situatie en om te kijken of er een mogelijkheid bestaat ~~er~~ een of meerdere meisjes bij de groep te betrekken.
- Henk neemt kontakt op met de Spanjaard Rafael ? om te vragen of hij geïnteresseerd is.
- De volgende bijeenkomts houden we ons bezig met de achtergronden van het probleem van de buitenlandse arbeiders. Ruth vraagt giorgo tramonte of hij ook komt.

Om in de vredesweek extra aandacht voor de buitenlandse arbeiders op te eisen lijkt ons niet haalbaar.

Misschien zou er een sekte gemaakt kunnen worden die zich speciaal bezighoudt met het beïnvloeden van de Zeister bevolking?

Degroep vindt dat de dingen in elk geval goéd moeten gebeuren en we beter niet teveel hooi op onze vork kunnen nemen.

Centrale vragen voor de volgende vergadering:
Wat valt je als buitenlander in Nederland (...Zeist) op, wat zou er moeten gebeuren, wat wil je?

Volgende vergadering: donderdagavond
7 sept.
8 uur
wereldwinkel

Werkgroep 'Buitenlandse Arbeiders' Notulen 18 oktober 1972

Aanwezig: Gerra, Giorgio, Mirjan, Ahmed, Ruth, Jean Pierre.

Jean Pierre vertelt in eerste instantie wat hij doet en waarom hij bij onze groep geïnteresseerd is. Voortbouwend op activiteiten van leden van de geref. kerk werkt JP in Driebergen, op dit moment aan het organiseren van een feest voor kontakten, 12 nov na de Kerstdagen. Er zijn taalkursussen voor 3 Turken en Marokkanen. Aan de raatschappijvisie van de groepsleden ontbreekt nog wel het een of ander. De geref mensen vormen interne klik, gericht op liefdadigheid. Jean Pierre zoekt bij onze groep steun om deze liefdadigheid te kunnen doorbreken. Samenwerking en uitwisseling is misschien mogelijk over bv taalprogramma. JP twijfelt of hij met de logge Driebergse groep door moet gaan. Ze zijn nu bezig met de oprichting van een soos voor buitenlanders. Er is een aanvraag voor ruimte in het oude postkantoor bij de gemeente.

Reacties: Uⁱ-twisseling, bv met taalkursussen lijkt zeer wel mogelijk. Andere samenwerkingsmogelijkheden moeten duidelijk worden.

Mbt de notulen:

Aanpassing van buitenlanders voorzover nodig, met oog op eigen identiteit van de b.a. en de terugkeer naar zijn eigen land.

Opmmerkingen

Tav punt 1 van de vorige vergadering (zie notulen):

De situatie van de buitenlandse arbeider in Zeist en omgeving.

Huisvesting

Aan de hand van rapport van 'Huisvesting' van Dar is gewerkt. Logiesverordening blijkt erg belangrijk. Het blijkt dat deze per gemeente verschilt. Er bestaat een algemene logiesverordening die bijgespijkerd is met nieuwe voorwaarden waar een pension aan moet voldoen. De Gaswerkgroep is dit aan het bewerken.

Geneente:

De gemeente Zeist heeft mogelijk nog een oude verordening. Controle op sanitaire voorzieningen ontbreekt echter vaak.

Nagaan:

- van wanneer dateert de zeisterse logiesverordening?
- Bestaat hij wel?
- wat zijn de verantwoordelijke instanties?
(Sanitaire dienst van de Gezondheidsdienst, Brandweer, Bouw en woningtoezicht)
- hoe is de communicatie tussen deze diensten?
- Controle op naleving?

Vreemde-
lingenpolitie:

Na van Doerburg zit dhr Bolderman als hoofd in Zeist op deze afdeling. Wat doet deze politie nu?

Nagaan:

- wat is de taak van de politie tav buitenlanders ?
- wat zijn de rechten van de ba in Nederland?
(vgl minister voor tv: hetzelfde als de rechten van de Nederlandse arb.):
- Wanneer kan ba politie aan de deur weigeren bv?

c) Stichting: In Utrecht schijnt de Stichting samen met de gemeente zitting te hebben in een kommissie huisvesting, die speciaal de huisvesting van buitenlanders moet controleren.
Werkgroep Casa vraagt betreffende en ook andere informatie ~~hierover~~ bij de Stichting Midden Ned.
Wat zijn de ervaringen van de stichting als men de theorie met de praktijk vergelijkt, welke hiaten bestaan er?

d) Praktijk : Het lijkt zinnig verschillende praktijkgevallen wat uit te zoeken:

- Enkele jaren geleden ~~is~~ werd een pension aan de Dorpstraat gesloten. Waarom?
- Hoe ging dat presies?
- Kan een pension op staande voet worden gesloten?
- De reactie van buurtbewoners op de vestiging van buitenlanders is vaak niet positief. Voorbeeld: Ervaring van Ahmed in Zeist-West.
- Welke argumenten worden gebruikt?
- Oorzaken?

Werk en woonmilieu:

Aanbeveling verdient dat werk en woonmilieu gescheiden zijn. Hoe zit dit presies met de Joegoslaviese meisjes in Zeist? Janine van de Stichting weet er meer van, Geera neemt contact met haar op.

Giorgio benadrukt het belang van de ideeën van de Buitenlander zelf. We moeten de zaak van twee kanten blijven bekijken! Hoe komen we de mening van buitenlanders te weten?

-Vriendschapservaring is belangrijk in bv de taallessen om wantrouwen te overwinnen, goed begrip te hebben en zo tot samenwerking te komen. Je kunt niet de hele groep bereiken, we hoeven ons maar op een paar potentiële werkers te richten in dit verband.

Er blijven steeds grenzen tussen de buitenlander en de nederlander, waar je elkaar niet meer begrijpt door mentaliteitsverschil. We moeten erop letten dat bij de taallessen bv veel buitenlanders met een verborgen doelstelling zitten: Geen dingen uitlokken die bij buitenlanders desillusies kunnen veroorzaken.

Mirjan: Het is belangrijk dat bv Marokkanen weten dat je als werkgroep met hun problemen bezig bent.

Wereldwinkel kan als servicesentrum fungeren. Aan het eind van de notulen vinden jullie dit wat uitgebreider terug, bewerkt door Ahmed en Ruth.

Ander contactpunt is taalles.

e) Aktienodellen : Akties mogen niet ten koste gaan van de buitenlanders. Mogelijkheden: Open brief, pers, aan de hand van konkrete gevallen. We kunnen leren van Pro Gastarbeid.

Ahmed zou brief kunne schrijven naar de gemeente om in aanmerking te komen voor een flat in Zeist-west, om erachter te komen welk beleid de gemeente eigenlijk voert.

Hoe staat het bijvoorbeeld met saneringsbuurten waar relatief veel buitenlanders wonen? Wat gebeurt er als ze uit huis worden gezet? Worden ze op de een of andere manier beschermd?

ExkxmxRondvraag:

Giorgio: Laten de maooldkanen oppassen met het voetballen in het park: het kan een aanleiding voor de politie zijn tegen hen op te treden.

Kompetitietraining is verloopt vaak moeizaam. Alle spelers moeten regelmatig komen. Araab klaagt over het feit dat Henri soms belangrijke mededelingen door te geven, bv waar gespeeld wordt en tegen wie. Er moet nog een keer duidelijk gepraat worden tussen Henri en Giorgio over de vorm van samenwerking.

Giorgio denkt dat je makkelijker een veld krijgt als je lid bent van een vereniging. Gerra en Ahmed zoeken dit uit.

Taken

Gerra begint met uitwerking logiesverordening en via Casawerkgroep probeert ze aan de nodige informatie te komen mbt huisvesting en politie.

Mirjam gaat nav de informatie die Gerra verkrijgt naar de politie, misschien als taktiek: Onder het mom van cindexamenwerkstuk, zodat men niet teveel wordt afgeschrikt.

SERVICENTRUM:

Dinsdagavond lijkt de meest geschikte avond om zitting te houden, temeer omdat men dan de Stichting in Utrecht telefonies te hulp kan inroepen. beschikbare
 Het hangt verder af van het aantal ~~zorgelijke~~ medewerkers. Anders: maandag of vrijdag.

Het is belangrijk tevoren met de groep aanstaande medewerkers een bezoek te brengen aan dhr v d Pol van de Stichting om de nodige informatie en het nodige materiaal te krijgen.

In eerste instantie komen de volgende directe problemen waarschijnlijk naar boven: -Persoonlijke problemen

- Belastingpapieren ed
- Problemen met werkgever
- Ziektewet, werkloosheid
- Politie

Belangrijk is erop aan te dringen dat ze direct komen met hun moeilijkheden omdat het anders met de burokratie vaak al te laat is (bepaalde termijnen lopen af)

Verder willen we proberen zoveel mogelijk materiaal in het Marokkaans in de winkel te krijgen, bv :

- In Alphen a d Rijn wordt een bla dje uitgegeven 'Sadaka' (vriendschap). Abonnement?
 - Ziekenfonds moet informatie hebben in 3 talen
 - Arbeidsburo?
 - Belastingkantoor geeft informatie uit.
 - Zoeken naar informatie, die eventueel door de wereldwinkel in het marokkaans kan worden verspreid, om Marokkanen zelf geen risico te doen lopen.
- Hoe komen we k aan deze informatie?

We willen, na het vaststellen van de startdatum, bekendheid geven aan de service verlening op het komende feest en via stensels in het Marokkaans.

Uitnodiging voor de vergadering op

WOENSDAGAVOND 1 NOVEMBER

8 UUR

STUYVENLAAN 63.

7 juni 1973.

Zondagnmiddag 27 mei 1973: bezoek van Pier met eenige leden van de werkgroep aan herenlaan, vijfverlaan, v. reenenweg en het pension van de joeg. meisjes.

resultaat: Pier schrijft aan Gemeente, Burger en de minister. zie brieven.

Reaktie Joegoslavische Ambassade: deze wil met Pier en ons een bezoek brengen aan het pension. Hij wil gaan praten met de joeg. meisjes zelf over hun klachten e.d. Ruth neemt hier verder contact op met Pier.

Reaktie 2e Kamer: brief d.d. 30 mei; het zwartboek ligt voor verdere behandeling bij de vaste commissie voor Sociale zaken.

Reaktie V.V.R.O.: Interview met Ruth over zwartboek en herenlaan.

Reaktie de Oreu: Gesprek met de marokkanen die er wonen en met onze werkgroep kan plaatsvinden na pinksteren. De Oreu vindt wel goed wat wij willen, maar vindt het zwartboek te eenzijdig.

Herenlaan/Timmer: de brieven stapelen zich op. Mirjam heeft persoonlijk contact gehad met Timmer over de Geerput, genoemd in zijn laatste brief. Van onze kant is op de eerdere brief van Timmer gereageerd door een open brief aan de gemeente d.d. 1 juni 1973. Jean-pierre zal hem stencillen (ook voor in de stand!) en hem afgeven op de steinlaan.

Advokaat: We hebben voor de marokkanen op de herenlaan het duo Bots/Bos gekregen. Inmiddels heeft mevr. Bos de gemeente geknagd gebeld omdat ze bij het gesprek tussen Timmer en de gemeente wil zijn. Tot nu toe heeft de gemeente negatief gereageerd omdat het verzoek voor een gesprek van Timmer kwam.

Wat betreft een advocaat voor onze werkgroep: Bots/Bos hebben toezegging gedaan deze zaak erbij te willen nemen wanneer het gaat spelen. Eventueel kunnen we nog wachten met de aanvraag van de verklaring van onvermogen.

Kontakt tussen de beide werkgroepen: dit loopt nu tussen Cerra en Mirjam. In het gesprek met de gemeente de de werkgroep van de Stichting over de Casa, kwam ook het Zwartboek ter sprake.

De werkgroep heeft toen de eisen van het zwartboek onderstreept en duidelijk gewezen op het feit dat er eerst publiciteit aan gegeven moet worden voordat de gemeente wakker wordt. De gemeente zet nu speed achter de logiesverordening en zal waarschijnlijk dit van Utrecht gedeeltelijk gebruiken. Er werd in het gesprek ook op gewezen dat alleen een logiesverordening niet voldoende zou zijn en dat er een extra ambtenaar zou moeten komen. De gemeente gaf dit toe. Bon Linnemans zal zorgen dat onze werkgroep een logiesverordening van Utrecht krijgt.

waarschijnlijk wordt onze werkgroep nog wel voor een gesprek uitgenodigd. In het gesprek met de andere werkgroep en de gemeente waren aanwezig: van Ginkel van Sociale dienst, De Goede en Maastricht.

De gemeente verzoekt Cerra en Janine (tolk van de stichting) te gaan kijken bij de joeg. meisjes van burger. Dit is doensdag 6 juni gebeurd. Er bleek al veel opgeknapt: er was schoongemaakt; de wasgelegenhedvloer was geverfd, de keuken gewit en er zouden stortbakken voor de w.c.'s komen. Inmiddels zijn 15 nieuwe meisjes aangekomen. De goede en van Ginkel werden met Cerra en Janine rondgeleid door va

door van Impelen.

Deze was nog steeds erg emotioneel. Pier en de werkgroep kwamen er niet binnen.

Gerra's grootste bezwaar bleef de privacy van de meisjes. Met open chambrettes en rolduuren.

Van Sinkel en de Goede gingen de huisvesting vergelijken met hun dienst-tijd en vonden het eigenlijk wel meevallen. Janine en Gerra zijn hier tegenin gegaan. Hun werkgroep zal in ieder geval nog een brief naar de gemeente ~~sturen~~ sturen. Misschien de stichting ook.

Gesprek met Steller en Bon van de Stichting op 6 juni wordt nog genoteerd.

Reaktie nieuwe linie: volgende week komt er een stuk over het zwart-boek in de nw. linie. Contact hierover is nog wel even nodig. De nieuwe open brief aan de gemeente moet hun nog toegezonden worden.

Nieuw lid: Lidwien, die op de wereldwinkel komt wonen, wil graag bij de werkgroep komen. Vanaf de tijd dat Ruth weg is.

Stand op de slotaan: Jeanpierre moet als het effe kan nog enkele zwartboeken van zijn kollega op de herst zien te krijgen. Bij de landelijke stichting is reeds het een en ander aangevraagd door Mirjam. Die zal hierover nog volgende week bellen. De stand kunnen we 16 juni krijgen.

groetjes,

Mirjam.

Ruth

Verslag van de vergadering in de WW te Zeist op 31 januari 1973. (9)

Aanwezigen: Giorgio-Raphaël-Hiltsje-Mirjam-Ruth-Jean Fierre.
Afwezig : Ahmed wegens vakantie in Marokko.

1 Service-centrum.

Lieke en Benessa draaien weer mee, hun afwezigheid de vorige keer in het sc was een vergissing. Benessa kan ook voor de Spanjaarden tolken.

Het BAK-rapport zal door Jean-Pierre worden doorgelezen en relevante informatie aan de groep worden voorgelegd.

Werving: Lijsten met adressen van de Turken/Italianen/Joegoslaven zijn niet te krijgen. Spanjaarden zijn niet verwittigd door Giorgio en Raphaël omdat ze een rechtstreekse benadering toch niet zo gunstig achten. Giorgio wil benadering meer in het persoonlijke vlak (vertrouwen scheppen) om op deze manier een soort sneeuwbal-effect te bereiken.

Raphaël denkt dat de Spanjaarden in Doorn niet zo gauw naar Zeist zullen komen (afstand)

Giorgio en Raphaël zullen v.w.b. de werving van Spanjaarden en Italianen samenwerken.

Waarschuwingen: Giorgio attenteerde ons te letten op de positie van de buitenlandse arbeiders bij de Gero N.V. te Zeist i.v.m. de moeilijke bedrijfssituatie aldaar.

Verder moeten we opletten in ons werk vóór de buitenlandse politie/spionnen.

Attentie ook voor sommige tolken. In Utrecht hebben ze de brief over de Ligrantenraad verkeerd vertaald.

Ruth zal onderzoeken of we de andere buitenlanders kunnen benaderen via de Casa-groep die voor bedrijven een officiële status heeft dan de WW. Zeneent daarvoor contact op met Germa Duyvendak. Ruth zorgt ook voor de verspreiding van het Turkse stencil en ze zal Djengis Güneri van de Gevato te ~~Zeist~~ ^{Breda} benaderen.

Andere mogelijkheden voor werving, danwel bekendmaking van het SC zijn via de bureaus van Hiltsje (dat doet ze dan zelf) en Giorgio via zijn vakbond.

Het contact met de Joegoslavische meisjes zal Giorgio in samenwerking met mevrouw Honkes ~~en~~ leggen. Of mevrouw Honkes al dan niet de omstreken "Vera" is zal hij Mirjam informeren. En entree lijkt te zijn de kwestie "abortus-de pil"

De off. maatschappelijk werkster, mevrouw Simonis en de off. tolk schijnen door de meisjes gewantwoord te worden.

2 Razzia

De stencils enz. van het BAK geven niet veel informatie, belangrijker is echter de opzet van het geheel.

Voor informatie over "Rechtsbijstand" en "De jonge balie" zal Hiltsje zich inzetten. Eventuele kleine kosten zoals porti/telefoon kunnen bij de WW gedeeld worden.

Jean-Pierre zal trachten 6 ex. te bemachtigen van een stencil over de "Politieke rechten van de buitenlandse arbeider" uitgave van de V.U. Amsterdam, schrijver C.E. Bokor 1971.

Voonsituatie }
Wetswinkel==== } Van beide zaken kan Ruth nog geen informatie
geven omdat ze door ~~kwade omstandigheden~~ de kontakt
personen niet benaderd was. Ze neemt nu het initiatief zelf in handen.

Taalprogramma

=====

De cursus voor de Marokkanen is tijdelijk gestopt.

De taalmethode in het Zwart van Pro Gastarbeider lijkt op de
methode Inolo Freire.

Ruth zal een afspraak regelen tussen Mirjam en Elly van Gorkum
voor de organisatie van een cursus (welke taal?)

Aan het lesgeven aan andere groepen kleven nog wel wat
bezwaren o.a. organisatoriese. Mirjam zal haar ideeën hierover
aan papier toevetrouwen en ze over ca. 4 weken aan de groep
voorleppen.

Rondvraag

=====

Giorgio is tot aan de verkiezingen voor de Migrantenvaad
druk bezet. Hiltse zal hem dan vervangen.

Hiltse vraagt of het mogelijk is om af en toe in Odijk te
vergaderen i.v.m. oppas. Raphaël wil ook meedoen in de circulatie
van vergaderplaatsen. (Het kan ook best bij JF.)

Sluiting.

Volgende vergadering:

14 februari 1973 om 20.00 uur.

bij Raphaël
Nooitgedacht 68,
ZEIST. (achter hotel Figi)

persbericht

11 maart 70

Op donderdag 26 februari j.l. zijn 37 joego-slavische gastarbeiders werkzaam bij Bata-Best nederlands uit gezet. Zij werden afgevoerd door een internationale trein, die om 21.13 uur uit Eindhoven vertrok.

De voorgeschiedenis is deze: de groep joego-slaven, stuk voor stuk geschoolde arbeiders, moeten bij Bata-Best ongeschoold werk verrichten. Hun loon lag beneden het bedrag waartoe Bata zich bij kontrakt verplicht had. Het loonverschil met turkse en nederlandse arbeiders, die hetzelfde werk doen, bedroeg zodoende minimaal f30.--. Daarom gingen de joego-slaven dinsdag 24 februari. in staking.

Ze eisten een loonsverhoging van f30.--. De staking werd doorgezet tot donderdag.

Op die dag schakelde Bata directeur Smacec via het ministeri van sociale zaken en justitie, de vreemdelingenpolitie in. De 37 joego-slaven werden op staande voet ontslagen en hun verblijfsvergunning werd ingetrokken. Men werd te verstaan gegeven, dat ze op straffe van justitionele vervolging dezelfde avond met de trein van 21.13 dienden te vertrekken.

De werkgroep Gastarbeiders te Nijmegen protesteert scherp tegen deze gang van zaken en wel om de volgende redenen:

1- de Bata-direktie schroomde niet omwille van de verscherpte uitbuiting der joegoslaven het kontrakt te ontduken.

2- de Bata-direktie kan, zo blijkt weer, beschikken over het apparaat van justitie en politie, om HAAR arbeiders te disciplineren, in dit geval zelfs af te voeren.

3- de 37 joegoslaven worden niet gewezen op de mogelijkheid die in de Vreemdelingen-wet gegeven wordt, dat zij bij intrekking van hun verblijfsvergunning binnen 30 dagen een verzoek aan het ministerie van Justitie kunnen richten, er tot dan niet uit het land gezet kunnen worden. Integendeel, zij werden geïntimideerd en bedreigd met justitionele en politionele vervolging.

4- De Nederlandse Vreemdelingen Wet maakt buitenlandse arbeiders rechteloos. Zij legaliseert de extra uitbuiting en onderdrukking, waarmee gastarbeiders in Nederland en West-Europa te maken hebben. Zogouw gastarbeiders weigeren tegen een laag loon en een slechte werkgelegenheid het vuile werk op te knappen, worden zij als vee " abtransportiert"

Pension, de Wetlaan 39

Nederlandse vrouw, getrouwd met Marokkaan beheert pension, is eigenresse.

Na uitdelen stensels zegt hij direkt dat hij zijn problemen altijd laat oplossen door de vreemdelingen politie.

Huur f25,- per week was en schoonmaken inbegrepen.
Aantal 25 Marokkanen + echtpaar.

1 douche
1 toilet

Boven een aanrecht + 2 kookpitten op halletje + wasbak
Keuken beneden met wasbak en 3 kookpitten, eettafel + stoelen (4)

Rekreatie: huiskamer met t.v., niet al te groot.
Gezellige verlichting, redelijke verwarming

Een brandspuit boven op de hal.

Boven 2 kamers: 1 x 3 pers
1 x 4 pers.

Redelijke kamers met ramen.

Beneden achter: 2 kleine mufte 2 persoons kamertjes

Achter op zolder slaapt de rest (5 mensen)

Heb ik niet gezien. Echtpaar heeft huiskamer voor en in doorloop 2 pers. bed naar de achterkamer (huiskamer anderen)

Pension Steniaweg 4

10 Marokkanen

Huisbaas woont beneden

3 kamers met 3 bedden

1 kamer met 1 bed.

Zolderkamers minder dan op 1^e etage.

Vaste wastafel op elke kamer.

Diepkleine keukens met bad en/er douche, aanrecht en 4 kookpitten.

2 apr 1

Geen warm water.

Grote protesten van de bewoners, want de huisbaas heeft dit enkele maanden geleden afgesloten. (6 mnd geleden)

Huur : f 100,- per maand per bed.
ze moeten zelf schoonmaken
2 x p.m. krijgen ze ~~een~~ lakens

Goede verwarming

Geen brandveiligheid.

Geen recreatieruimte.

Op sommige kamers staat tafel met stoelen.

De meeste marokkanen zijn er familie van elkaar (Berbers?)
Ze zijn erg tevreden, kunnen goed met elkaar overweg,
kunnen er rustig leven. Goede sfeer.

J.v.m. het warme water probeerden enkelen de anderen te mobiliseren om geen huur meer te betalen, maar ze kregen niet iedereen mee.

Pension Prof. Lorenzlaan

11 bedden , 12 marokkanen
(6 werken in ploegendienst bij Urumona)

4 kamers 2 x 3 bedden
 1 x 4 "
 1 x 1 bed.

Huur : f 90,- per maand per bed.
zelf schoonmaken, geen was.

Huisbaas woont op nr. 61 en komt alleen de huur halen.

- goede centrale verwarming
 - geen recreatieruimte, geen t.v. wel eigen radio.
 - 1 douche / wc.
- Erg lastig met zoveel mensen.

Kleine keuken met 4 pitsgastoestel.
Gat in het plafond.

Koelkasten aanwezig.
Nauwelijks andere kast en pannen.

Geen brandblusser, wel goede ramen.

Erg weinig ruimte voor
zoveel mensen. Om de week
spanningen.

Boven woont Amerikaanse familie met 3 kinderen en hond.
Als ze willen slapen voetballen de kinderen boven.
Geen goede nacht/dagruwt mogelijk.

Goede sfeer; indruk dat enkelen goed door hebben in wat
voor situatie ze zitten. Zouden best elders willen wonen
als dat beter is - dan kunnen ze tenminste slapen.

Ruth

De huisvesting van de Joegoslaviese meisjes van Wasserij Burger

Ze zijn ondergebracht in een omgebouwde jeugdherberg.

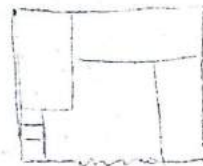
indeling: 1 gemeenschappelijke ruimte met t.v., radio, tafels en stoelen. hier wordt gegeven. Aansluitend hierop is een keuken, wel schoon, maar nodig aan een witbeurt toe. Ook is in dit gedeelte een w.c een wasruimte en een douche.

1 barak met een betonnen douche en wasgedeelte met 2 kleine aluminium wastafels met 1 klein straaltje koud water. Boven 1 van de wasbakken is nog een boiler bevestigd die voor warm water zorgt dat vermengd moet worden met het kleine straaltje koud water. De w.c. kan niet doorgetrokken worden. In plaats hiervan is er ook weer zo'n klein kraantje met weinig druk.

De kamertjes in deze barak bestaan uit een kleine ruimte waar 3 bedden instaan + 3 of 4 kastjes van nog geen halve meter breed. meisjes kennende is dit zeker niet voldoende bergruimte. De oppervlak van deze kamertjes zijn + 2 bij 3 meter. De deur bestaat uit een soort plastik rolluik. De kamertjes zijn van boven niet afgesloten, maar open. De muren bestaan uit hard - baard. Er is in ieder kamertje een spiechel. de verwarming is er alleen op de gang, nl. 3 radiatoren.'s winters gaat overdag de verwarming uit. Alleen wanneer ze er allemaal zijn gaat hij aan. Wanneer er dus iemand ziek is, ligt ze de hele dag in de kou.

Boven de gemeenschappelijke ruimte is nog een verdieping met kamertjes met 2 of 3 bedden. Per meisje is er beslist niet meer ruimte dan in de barak. Hier kunnen + 17 meisjes slapen.

Indeling van 1 kamertje:

- huur Pensiongeld wordt ingehouden op het loon. Volgens de meisjes is dit + \$ 60,-- per week voor kost en inwoning.
- huisregels zijn er wel geweest zoals bv. 10 uur thuis 's avonds. Dit bleek niet haalbaar. Nu zijn er geen huisregels behalve dan dat er geen mannenbezoek binnen en op het direkte terrein mag komen.
- aantal mensen: Momenteel zijn er + 15 meisjes. Er is plaats voor 35 meisjes. Burger is net met een vliegtuig naar Joegoslavië om 25 meisjes erbij te halen. Het tekort aan personeel maakten de aanwezige meisjes tijdens het wachten op de vergunning, goed door veel over te werken. Intussen zijn er in Nederland een flink aantal Joeg. meisjes ontslagen in diverse ateliers.
- Reden voor hun komst naar Nederland is veelal geld verdienen voor hun kinderen in Joegoslavië.
- klachten: Het eten is niet lekker, ze kunnen niet wennen aan de Nederl. kost. 's morgens moeten ze het brood voor de avond klaarmaken. Schoonmaken doet de baas niet, ze doen het zelf. Ze verdienen naar hun mening te weinig bij Burger. De huisvesting is niet goed.
- Huisbaas deze verhuurt de ruimte aan Wasserij Burger. Daarvoor hebben ze kost en inwoning. Hij vindt het erg noodzakelijk dat de meisjes in een bond georganiseerd worden. Ze hebben vaak hulp van die kant nodig. Zijn indruk van de meisjes is dat ze erg primitief zijn.

.....

Vonkenhok
shinken

Indeling van de pensions:

- X Jean-Pierre: 1. Julianalaan 14 (± 6 marokkanen)
Breullaan- links- Arnhonse bovenweg - 4e rechts -
Julianalaan).
- X Ruth: 2. De Wetlaan 39 (± 12 marokkanen)
- X Henk: 3. Herenlaan 45 (± 30 marokkanen)
- X Mirjam/Ad : X4. Emmastraat 89 (± 20 marokkanen)
- X X5. Middellaan 16 (± 4 marokkanen)
- X ^{mina} 6. Antonlaan 9 (± 4 marokkanen)
- X ^{Hiltje Ruth} → 7. Steniaweg 4 (± 8 marokkanen)
- X mirjam/Ahmed: 8. v. Reenenweg 80 (± 11 marokkanen)
- X mirjam/Noel : 9. vijverlaan 11 (38 marokkanen)
- wanneer tijd over is: ^{Ruth/Hiltje} 10. Wilhelminalaan 39 (± 4 marokkanen)
- ~~Mirjam~~ 11. v. Reenenweg 27 ?
- ^{Jean Pierre} 12. Prof. Lorenzlaan 49 ? X
Ruth

Introductie

met de stencils van het service-centrum. Vandaar op woonsituatie van de marokkanen overschakelen.

Stencils worden dinsdag gebracht in de Steinlaan. Voor Jean-Pierre woensdag in zijn postvak op de norst.

groetjes,

mirjam.

Antonlaan
Wilhelminalaan
v Reenenweg 27

Loek
bellen !

Hotel Pabst, Doorn sluit phase:

x Hiervoor aantal werkn. ts v. VRUMONA, zonder woonruimte.

~~ts~~ x VRUMONA betaalt wel een maandelijks bedrag uit voor wonen.

(Ellie belde, want die neemt contact op met vr. over wat ze aan en situatie doen.)

x Pak bespreekt dinsd. avond mogelijkheden voor woonruimte in lijst.
(hr. Meyer)

x Via Elly navragen wat resultaat ervan is.

Indien onbevredigend actie bij gemeente (raad, partij) en/of VRUMONA ondernemen.

x LET WEL: Sluiting Pabst is nieuws!

Nexte vragen iun sluiting fase aantal kw's

Elly

De huisvesting van de Joegoslavische meisjes van Wasseri Burger

Ze zijn ondergebracht in een omgebouwde jeugherberg.

indeling: 1 gemeenschappelijke ruimte met t.v., radio, tafels en stoelen. Hier wordt gegeten. Aansluitend hierop is een keuken, wel schoon, maar nodig aan een witteert toe. Ook is in dit gedeelte een w.c. en wasruimte en een douche.

1 barak met een betonnen douche en wasgedeelte met 2 kleine aluminium wastafels met 1 klein straaltje koud water. Boven 1 van de wasbakken is nog een boiler bevestigd die voor warm water zorgt dat vermengd moet worden met het kleine straaltje koud water. De w.c. kan niet doorgetrokken worden. In plaats hiervan is er ook weer zo'n klein kraantje met weinig druk.

De kamertjes in deze barak bestaan uit een kleine ruimte waar 3 bedden instaan + 3 of 4 kastjes van nog geen halve meter breed. Meisjes kennende is dit zeker niet voldoende bergruimte.

De oppervlak van deze kamertjes zijn \pm 2 bij 3 meter.

De deur bestaat uit een soort plaatk rolluik. De kamertjes zijn van boven niet afgesloten, maar open. De muren bestaan uit hard - baard. Er is in ieder kamertje een spieghel.

De verwarming is er alleen op de gang, nl. 3 radiatoren. 's winters gaat overdag de verwarming uit. Alleen wanneer ze er allemaal zijn gaat hij aan. Wanneer er dus iemand ziek is, ligt ze de hele dag in de kou.

Boven de gemeenschappelijke ruimte is nog een verdieping met kamertjes met 2 of 3 bedden. Per meisje is er heelst niet meer ruimte dan in de barak. Hier kunnen \pm 17 meisjes slapen.

Indeling van 1 kamertje:

huur Pensioengeld wordt ingehouwen op het loon. Volgens de meisjes is dit \pm \$ 60,-- per week voor kost en inwoning.

huisregels zijn er wel geweest zoals bv. 10 uur thuis 's avonds. Dit bleek niet haalbaar. Nu zijn er geen huisregels behalve dan dat er geen mannenbezoek binnen en op het direkte terrein mag komen.

aantal mensen: Momenteel zijn er \pm 19 meisjes. Er is plaats voor 35 meisjes. Burger is net met een vliegtuig naar Joegoslavië en 25 meisjes erbij te halen. Het tekort aan personeel maakte de aanwezige meisjes tijdens het wachten op de vergunning, goed hoor veel over te werken. Intussen zijn er in Nederland een flink aantal Joeg. meisjes ontelagen in diverse ateliers.

Reden voor hun komst naar Nederland is veelal geld verdienen voor hun kinderen in Joegoslavië.

Klachten: Het eten is niet lekker, ze kunnen niet wennen aan de Nederl. kost. 's morgens moeten ze het brood voor de avond klaarmaken. Schoonmaken doet de baas niet, ze doen het zelf. Ze verdienen naar hun mening te weinig bij Burger. De huisvesting is niet goed.

Huisbaas deze verhuurt de ruimte aan Wasseri Burger. Daarvoor hebben ze kost en inwoning. Hij vindt het erg noodzakelijk dat de meisjes in een bond georganiseerd worden. Ze hebben vaak hulp van die kant nodig. Zijn indruk van de meisjes is dat ze erg primitief zijn.

.....

Maanstraat 89 Eigenaar: van Broe, Kruisweg, Zeist.

Dit pand bestaat uit 2 gedeeltes: boven en achter de garage.

1e gedeelte boven de gara.g:

Huur : 1100,- per maand per bed.
1 x per week schoonmaakbeurt + schoon laken en handdoeken.

Indeling : 3 slaapkamers, met respectievelijk 1, 2 en 3 bedden.
1 ruime gemeenschappelijke ruimte waar 1 opklapbed staat.
hier wordt gegeten, t.v. gekoken e.d.
1 keuken
1 douche
1 w.c.

Verwarming is er alleen op de gemeenschappelijke ruimte. Verwarming in de douche ontbreekt, erg koud.
Er is geen brandblusser en maar één uitgang.
Wastafel met koud water op elke slaapkamer.

Aantal mensen : 7 marokkanen - allemaal familie van elkaar - goede verstandhouding. Vinden dat ze in vergelijking met de anderen redelijk wonen.

Huisregels : geen.

2e gedeelte achter de garage:

Huur : 790,- per maand per bed.
1 x per week één schoon laken, de schoonmaakbeurt niet iedere week, soms wel, soms niet.

Indeling : 1 grote gemeenschappelijke ruimte.
1 kamer met 3 bedden (1 mtr. tussen elk bed)
1 kamer met 5 bedden
1 kamer met 3 bedden.
1 klein kantortje 6 pitten, klein aanrecht.
1 w.c.
1 douche (slecht onderhouden)
1 wastafel
1 brandblusser.

Aant. mensen: 17 marokkanen.

Kommentaar : 5 mensen op één kamer is een groot bezwaar, niet goed slapen. Ze komen en gaan op verschillende tijden.
Er kunnen per dag maar 2 mensen douchen want dan is de boiler leeg.

Huisbaas : is een vriendelijke man.
Op klachten gaat hij echter niet in. belooft het wel, maar voert niets uit.
wanneer je teveel klachten hebt, zegt hij: " als het je hier niet bevalt, zoek je maar een andere woonruimte", maar die is er niet in Zeist.

diverse marokkanen daar hadden naar de gemeente geschreven voor woonruimte voor vrouw en kinderen. Antwoord altijd: Alles is vol.

Belangrijk : Boustouri Binoum wil eventueel bij het gesprek met van Tellingen aanwezig zijn!

Vijverlaan 11 Eigenaar : een griek.

Dit grote huis wordt ook beneden bewoond door de eigenaar met zijn gezin. Bovenverdiepingen worden verhuurd aan marokkanen.

Huur : f 80,-- per maand per bed.
1 x schoonmaakbeurt + 1 schoon laken per week.

Indeling : 1e verdieping 4 kamers, 2e verdieping 3 kamers.
met respectievelijk 8,7,3,3,4,4 en 3 bedden.
soms zijn er meer bedden. 2 kamers met stapelbedden(ca. 8)
geen gemeenschappelijke ruimte.
2 keukens, 2 w.c. , 1 douche (altijd water)
alle kamers zijn verward, stopkanten voldoende.
er zijn niet genoeg stoelen; krukken zitten niet lekker.
ook bergruimte is niet voldoende.
Brandblusapparaat.
Er is ingedierte in het huis. (ook muizen).
Op 2 kamers is geen wasbak aanwezig.

Huisbaas : is een aardige man als hij met ze praat. Het onderhoud is echter slecht. (plafond is kapot, doet hij niets aan, evenals aan het ingedierte).

Huisregels : geen dansbezoek, om 10 uur geniddeld thuis zijn en stil zijn. Bezoek om 10 uur weg.

Aantal mensen: momenteel: 34 soms echter meer. Ieder een eigen huissleutel.

Middellaan 16 Eigenaar: een marokkaan, getrouwd met hollandse vrouw.

Inwoners : Gezin van de marokkaan met 2 kleine kinderen
3 marokkanen. Zij hebben het maar hun zin. Worden geen huurprijs. Hadden naar mijn mening een erg goede verstandhouding met de huisbaas.

Indeling : voor de marokkanen: 1 kleine gemeenschappelijke ruimte met t.v., tafel, ed. + 2 kamers met 2 resp. 3 bedden.

V. Roenenweg 80 Hoofdhuurder : Ahmed Amadi.

Huur : f 90,- per maand per bed.
1 x per week schone lakens + schoonmaakbeurt.

Indeling : het is een oud huis met een beneden en bovenverdieping.
Beneden: 4 kamers , 1 keuken , 1 w.c.
Boven : 2 kamers , 1 douche, 1 keuken.
Gasverwarming op iedere kamer. Hoofuitgang + brandblusser.
er zijn 2 grotere en 2 kleine kamers. Op de grote kamers staan 4 bedden, op de kleine 3, resp. 2 bedden.
Een grotere kamer heeft een wastafel + de kamer met 3 bedden.
Geen gemeenschappelijke ruimte. Op iedere kamer zijn een tafeltje en enkele stoelen. Ieder bed heeft een bedkastje.
Er is gezamenlijke bergruimte . voldoende.

aantal mensen: 13 marokkanen met ieder een eigen sleutel. zelf zorgen voor eten en wasgoed.

Huisregels: geen behalve dan dat je met elkaar rekening moet houden.

Gegevens Marokkaans pension Julianalaan 14 te Zeist.

=====

Verhuurder : het gezin Van Doorn.

Situatie: Naar mijn indruk een grote verbouwde garage in de tuin van het huis. Licht aan het einde van de opritlaan naast het huis. Aan de straatzijde geen ramen. Wel ramen op de oostzijde (NO.of ZO)

Huur : F. 25,-- per persoon per week.
Eenmaal per week één schoonlaken.
Ze moeten het zelf schoonhouden, naar ik meen het dagelijkse onderhoud.

Indeling: -1 grote kamer ca. 4½ x 3 meter.
2 stapelbedden in elkaars verlengde bijna klem tussen twee muren. De kamer dient verder voor recreatie, huis- en eetkamer, een kleine ronde tafel met 5 stoelen. gaskachel en twee. twee-deurskasten die niet goed dicht waren.
Geen t.v., radio of andere apparatuur van de verhuurder.
-1 keuken annex wasruimte. Eén tweespits gaskomfoor. aanrecht en wasbak. De keuken is hall, gang en werkruimte. Een raam kapot en er zat al geruime tijd een kapotte lap plastic voor. Geen verwarming.
-1 douche annex w.c. geen verwarming. geheel betegeld.
-2 kleine slaapkamertjes. met ieder een stapelbed. verwarming een butagaskachel. 1 klein tafeltje en een kleine hangkast.

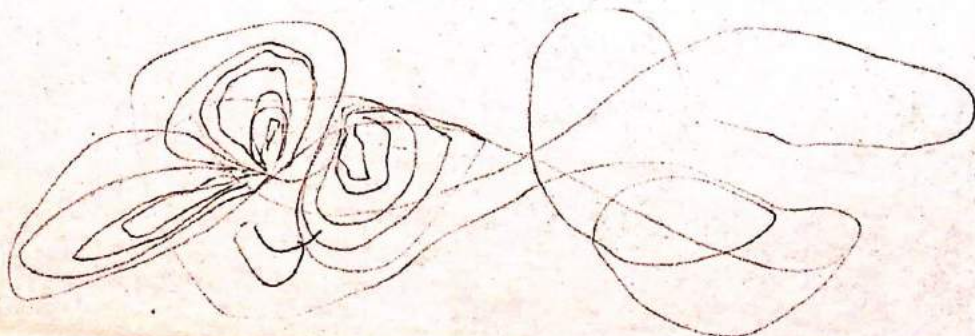
Ventilatie: slecht behalve in de keuken en de douche.
In de grote kamer liep de condens met straaltjes van het raam, in de kleine kamers waren de muren klam en vertoonden vochtvlekken.

Brandbeveiliging: niet gezien. alles moet via de deur in de keuken het gebouwtje verlaten.

Huisregels : geen, met uitzondering van het verbod op dames-
visite.

Bewoners : op het moment van het bezoek 7 mensen. een bed was echter niet verhuurd.

Kommentaar: De Marokkanen vinden het er redelijk goed. alleen de grote kamer laat niet toe dat de slapers er rustig kunnen slapen als ze b.v. ploegendienst hebben.

Werkgroep Buitenlandse Arb.

" Wereldwinkel "

Steinlaan 63, Zeist.

Tel: 03404- 12151.

جمعية العمال الاجانب،

" الدكان العالمي "

بمدينة زايست.

الهاتف: 03404-12151.

اعلان =====

ان اوقات الزيارة الى " الدكان العالمي " في ايام الثلاثاء من الساعة
20.00 الى غاية الساعة 22.00 قصد مشاكلكم قد تغيرت الى
الاقوات التي يفتح فيها الدكان عاديا.
ونحن نريد الاتصال بكم دائما في جميع الميادين، ولهذا
سوف نقوم بزيارتكم في اقرب الوقت.

واقبلوا فائق الشكور ودمتم عاملين.

Voorstel planning voor de werkgroep

- volgende vergadering, 27 maart, de enquête uitgewerkt en gestencild hebben.
 - In maart en april enquête houden en uitwerken.
 - Mei en juni tot actie overgaan.
- wat betreft de acties die we kunnen voeren is te denken aan:
- a- Zwartboek van Zeist met lijst van pensions, voorvallen van problemen ~~xxx~~ van buitenlandse werknemers in het service-centrum, discriminatiegevallen en informatie over buitenlandse werknemers naar de Nederlanders toe. We zouden hiermee de straat op kunnen gaan.
 - b- open brieven naar diverse instanties.
 - c- officiële mensen betrekken en informeren in de problematiek van de buitenlandse werknemer in het algemeen en in Zeist in het bijzonder.

De volgende uitgangspunten zijn door het Bak geformuleerd m.b.t. de huisvesting van de buitenlandse werknemers:

- /- De buitenl. werknemer kan en mag niet als een aparte groep gezien worden, maar is onderdeel van de bevolking. De huisvesting van deze groep inwoners mag dan ook niet losgezien worden van de woon-situatie van de andere inwoners. Zij is een schrijnend voorbeeld van de woonallende in het algemeen.
- De Nederlander heeft tenminste nog ten dele de mogelijkheid tot protest. De buitenlander echter voelt zich bedreigd en heeft angst voor uitzetting indien hij kritiek levert.
- De huisvesting van buitenlanders moet voldoen aan de normen die de Nederlander stelt aan zijn huisvesting. De achtergronden en de bijzondere situatie waarin zij verkeren kunnen echter noodzakelijk maken dat de huisvesting aangepast wordt.

Deze drie punten vormen de basisuitgangspunten. Het is echter onmogelijk de huisvestingsproblematiek van de b.w. te scheiden van de achtergronden die hun aanwezigheid in Nederland en in de overige welvaartslanden veroorzaken. Daarom is de volgende uitbreiding van de uitgangspunten noodzakelijk:

- De b.w. leveren een essentiële bijdrage aan de Nederlandse economie. De migratie is een structureel verschijnsel geworden.
- De buitenlander is slachtoffer van de ongelijke welvaarts/inkomensverdeling op internationaal niveau. Door zijn komst werkt hij mee aan een groter worden van de kloof tussen arm en rijk.
- De motieven voor het aantrekken van de buitenl. werknemers zijn puur economisch bepaald. Dit leidt tot wankele toestanden op medies, sociaal-psychologisch en cultureel vlak en komt wellicht 3 het scherpst tot uitdrukking in het huisvestingsbeleid.

Nog enkele aandachtspunten voor de huisvesting

- logementsverordening van de gemeente Zeist. De controle hierop.
- is er een huuradviescommissie?
- de enquête (ook een gesprek met beheerder en burea?)
- interviews met weth. van sociale zaken.
- anonimiteit van de werkgroep. er is agressie te verwachten van de beheerders en diverse instanties.
- in de gaten houden dat we werken vóór de buitenlandse werknemers en dat wij dus moeten zorgen dat zij niet de dupe zijn van onze acties.
- eventuele sluiting van een pensioen of acties moeten met hen doorgesproken worden als het effe kan.
- Ook buurtbewoners in de k actie betrekken? hoe?

Voorstel van enquête naar de toestand van pensions.

Onderverdeling in 4 categorieën tw.

I. klein pension	3-5- personen.
II. middelgroot pens.	6-10 personen.
III. groot pension	11-49 personen.
IV. kompleks	50 of meer personen.

Schema interview:

- introduktie - hoe zou hij willen wonen? wat voor huur zou hij willen
- doel van dit interview.
- huur - hoeveel en wat wordt ervoor geboden: verschoning,
wordt er schoongemaakt, huur per bed of per kamer.
- Algemene gegevens - hoeveel personen, nationaliteit, hoeveel bedden,
kamers, toiletten, wastafels, douches, afzonderlijke
keukens, kookpitten, recreatieruimten, verlichting?,
verwarming, ventilatie.
Eigen sleutel van voor- en slaapkamerdeur? is er
een kongierge? zelf koken, kan er getelefoneerd
worden en opgehield worden.
- brandveiligheid - is er een brandtrap, brandgang, nooduitgang, noodver-
lichting, brandblusapparaat?
- recreatieruimten - oppervlakte, hoogte. Waar dient hij nog meer voor?
aantal zitplaatsen, tafels, t.v., radio, pick-up?
wat voor spelen en andere bijzonderheden.
- waagelegenheid - hoeveel wastafels, douches, toiletten. Warm en koud
water. onbepakt gebruik?
- slaapkamers - aantal bedden per slaapkamer. 1-, 2- of stapelbedden?
stoelen, tafels. hoeveel kasten. voor ieder een met
eigen sleutel voldoende ruimte?
is er verwarming? wordt er ook gegeten en gekookt?
- huisregels - mag bezoek ontvangen worden, ook dames.
op bepaalde tijd binnen?
- beheerder - wie is dit? hoe is hij? woont hij ook in het pension?
keukens - hoeveel personen voor een keuken, oppervlakte en
hoogte, hoeveel pitten. andere bijzonderheden.
- klachten van de buitenlanders - kunnen zij klachten indienen, wordt
hier snel wat aan gedaan. wat zijn hun klachten?

voorstel om enquêteurs te krijgen:

de mensen die les geven aan de marokkanen vragen of zij het pension
willen nemen van de marokkan die zij lesgeven. voordeel: - je betreft
hen direkt bij de problematiek van de huisvesting - ons prakties tekort
aan enquêteurs die overdag kunnen of 's avonds makkelijk makkelijk weg-
kunnen. - zij hebben reeds een persoonlijk contact met een van de bewoners
van het betreffende pension.

punten voor de werkgroep om officieel na te gaan:

- logementsvergunning van de beherder.
- is er controle op de logementsvergunning
- is er brandveiligheidscontrole door de brandweer en wordt die nu nog
gedaan door de ggd?
- wie is de beherder?, eigenaar?

Pensions die we gaan enqueteren zijn:

- Hotel Pabst en Regina van Vrumona - spanjaarden door Giorgio en Raphaël.
- Pension in Driebergen van Gevato - turken door Jean-Pierre.
- Pensions voor marokkanen in Zeist - door enquêteurs, Ahmed, Mirjam, Ruth.

.....

Werkgroep Buitenlandse Arbeiders Zeist

24- mei - '73

Steynlaan 63 Zeist

tel. 03404-12151

(vragen naar Mirjam van Kouwen)

PERSBERICHT

Opnieuw is het noodzakelijk in de openbaarheid te treden naar aanleiding van wantoestanden bij de huisvesting van Buitenlandse Arbeiders. Dit keer in Zeist.

Per 1 juni moesten 25 Marokkaanse arbeiders hun pension (Herenlaan 45) ontruimd hebben. Dat is over een kleine week. Het is hun per brief meegedeeld door de eigenaar van het pension, Het Zeister Bouwbedrijf B.V. De bewoners krijgen drie weken de tijd iets anders te zoeken. Aanleiding voor de uitwijzing is geweest de aanwezigheid van wandluizen, die volgens de eigenaar niet aanwezig waren toen de Marokkanen erin trokken. Tevens heeft de gemeente na controle van het huis aan de Herenlaan het Bouwbedrijf geadviseerd noodzakelijke veranderingen in het huis aan te brengen met betrekking tot sanitair en veiligheid. Dit heeft het bouwbedrijf doen besluiten het pand te sluiten.

De Werkgroep Buitenlandse Arbeiders heeft in samenwerking met de buitenlanders een onderzoek ingesteld naar de huisvesting van de circa 350 buitenlandse arbeiders in Zeist. De dieptreurige resultaten daarvan zijn, neergelegd in een Zwartboek, aangeboden aan het gemeentebestuur van Zeist. Tevens worden in het rapport concrete voorstellen gedaan om een einde te maken aan de mensonterende situatie van de buitenlanders.

In een begeleidende Open Brief wordt aangedrongen om op korte termijn een gesprek te hebben met de gemeente, die tot nu toe schromelijk te kort is geschoten in het huisvestingsbeleid in het algemeen, maar in het bijzonder van de buitenlanders. Ter illustratie zij vermeld dat in Zeist nog steeds geen logiesverordening bestaat.

Pagina 10 en 11 van het zwartboek geven een schematisch overzicht van de huisvestingsomstandigheden van de Buitenlandse Arbeiders in Zeist. De Werkgroep laakt het beleid van de gemeente temeer daar het aantal buitenlanders in Zeist relatief zeer gering is, maar daarom des te schrijnender afsteekt tegen het villa-achtige karakter van deze forensengemeente.

We hopen werkelijk dat u via uw medium aandacht kunt schenken aan deze problematiek.

Met Vriendelijke groeten:

Werkgroep Buitenlandse Arbeiders Zeist

Mirjam van Kouwen / Dinie Bijlaard

03404-12155

03405-2991

ARRESTEN

Sinds de publikatie van het Zwartboek over de huisvesting van de buitenlandse arbeiders in Zeist, d.d. 24 mei 1973, is er van gemeente op de het een en ander gedaan.

Op 9 augustus is in de raad een logiesverordening aangenomen, die samen met de veranderde brandveer- en bouwverordening een garantie moeten geven voor een goed woningbeleid tav de huisvesting voor de buitenlandse arbeiders van deze gemeente. Dit houdt in dat de gemeente de huisvesting van de b.a. kan controleren of zij aan de eisen van de logiesverordening voldoet.

Voor de bruikbaarheid van de verordening zal zij in één overzichtelijke verordening samengebracht worden i.p.v. de drie aparte verordeningen. Tevens is toegezegd dat de verordening vertaald zal worden in het arabies.

Na de publikatie van het zwartboek en twee open brieven aan de gemeente, heeft de voor groep buitenlandse arbeiders te Zeist een gesprek gehad met enkele gemeentelijke ambtenaren. In dit gesprek heeft de vertegenwoordiger van de gemeente gezeten op haar verantwoording t.a.v. de huisvesting voor haar buitenlandse inwoners. Deze verantwoording zou niet ophouden bij het controleren van de pensions aanvragen, maar de gemeente zou tevens voor alternatieve woonruimte moeten zorgen wanneer een pension gesloten zou moeten worden. Zou dit niet gebeuren, dan zouden de buitenlandse arbeiders in Zeist nog de dupe worden van een logiesverordening die voor betere huisvesting zou moeten zorgen.

In dit gesprek heeft de gemeente gesteld dat zij geen enkele garantie of bescherming kan geven aan buitenlandse arbeiders die op straat komen te staan als ten gevolge van de logiesverordening bepaalde eigenaren hun pension sluiten of moeten sluiten. De gemeente voelt zich niet aansprakelijk voor de huisvesting van de buitenlandse arbeiders, zij vindt dat dit een taak van de bedrijven is. Omgekeerd schuiven de bedrijven die verantwoording weer op de gemeenten, zodat hoe je het ook keert of wendt, uiteindelijk niemand zich verantwoordelijk stelt voor de huisvesting.

Na de logiesverordening binnenkort in werking treedt, heeft de gemeente Zeist onlangs Mr. Sijster van het Ministerie Bouwlandrijf aangeschreven wat er bij nu van plan is met het pension op de Kerklaan 45 te Zeist.

Na op 6 mei de heer opgewaaid te hebben aan de 24 inwonende kerollianen en dat dav de brieven d.d. 17 en 28 mei over kennis gedaan te hebben (omdat deze zaak teveel in de publiciteit dreigde te komen), hebben de bevoegde mensen naar van Mr. Sijster vernomen. Het huis moesten ze well schoonhouden, de lakens wassen niet meer gebruiken etc.

waarschijnlijk hoopte Mr. Timmer dat de marokkanen na verloop van tijd wel weg zouden gaan. Door de brief van de gemeente, moest hij wel in actie komen.

Dit gebeurde op de volgende manier:

Van de 24 marokkanen wonen er nog 14 in 14 in de korenlaan. Acht daarvan zijn op vakantie en komen binnen enkele weken terug. Zij woonden voor het merendeel op de benedenverdieping en hadden hun kamers afgesloten. Van de 6 marokkanen die niet op vakantie waren, woonden er nog 2 beneden.

Op vrijdag 5 oktober werd de bewoners medegedeeld, dat ze de benedenverdieping moesten ontruimen omdat dit opgeknapt werd.

Op maandag 8 oktober werden de bewoners van de benedenverdieping genooddacht naar boven te verhuizen. Beneden werd de verdieping dichtgetimmerd zodat 2 grote kamers, 1 kleiner kamertje, de keuken en de garage, niet meer gebruikt kunnen worden.

De afgesloten kamers van de bewoners die op vakantie zijn, evenals de andere kamers, totaal onbewoonbaar gemaakt door verlies van het Zuster Looijbedrijf. De vloerbedekking, de gordijnen alle meubilair werden eruitgegooid. Ook persoonlijke bezittingen van de op vakantie zijnde marokkanen zijn weggegooid. Het is niet onwaarschijnlijk dat hierbij ook papieren verdwenen zijn.

De achter en zijtuin van het huis zijn bij de bouwgrond van de bank die aan de hoegweg gebouwd wordt door het Zuster Looij bedrijf erbijgetrokken d.m.v. een schutting.

In de kamers beneden, die door de achtertuin te bereiken zijn via de bouwgrond, is een koffieautomaat voor de verhuur geplaatst.

Inmiddels hebben de inwoners een brief protest aangezekend en zij verzochten Mr. Timmer de verdieping weer in een bewoonbare staat terug te brengen.

Op dinsdag 9 oktober werd om 1 uur alle gas, water en licht afgesloten. Een bewoner is naar de vrededelingenpolitie gegaan die Mr. Timmer belde en er werd toegezegd dat alles binnen een uur weer aangesloten zou worden. Een arbeider van het bouw bedrijf had z echter eerst bevestigd dat het nog wel een tijdje kon duren.

's avonds is de politie om 5 uur komen controleren of alles inderdaad weer aangesloten was. Dit was inderdaad het geval. Zij zei tegen de bewoners dat ze naar naar een ander pension moesten zoeken en gaf hun een lijstje van 5 pensions in Zeist. Deze zijn echter allemaal vol, omdat er veel te weinig woonruimte voor hen is. Toen ze dit ook tegen de politie zeiden, werd de verantwoordelijkheid weer eens afgeschoven. Ze moesten naar in Amersfoort of Utrecht gaan zoeken.

60'p
217
x11
+ 0609
2
06198
- '01 : 10

Werkgroep Zeist:

De Tijd 26/5/73

Woonsituatie gastarbeiders beneden peil

UTRECHT, 26 mei — De werkgroep buitenlandse arbeiders Zeist heeft in een donderdag verschenen zwartboek gesteld dat de woonsituatie van buitenlandse werknemers in Zeist beneden alle peil is. De werkgroep maakt het gemeentebestuur van Zeist het verwijt alleen onder druk iets te doen aan de allerernstigste uitwassen en verder de kwestie te laten rusten. Een logiesverordening op basis waarvan de gemeente de pensions voor gastarbeiders kan controleren, ontbreekt in Zeist, aldus de werkgroep.

In het zwartboek wordt verslag gedaan van een bezoek aan twaalf pensions in Zeist. In elf daarvan wonen Marokkanen en in een Joegoslavijsche vrouwen. Op die manier is van 195 buitenlandse werknemers, onge-

veer tweederde van de totale groep in Zeist, door de werkgroep de woonsituatie onderzocht. De 34 Joegoslavijsche vrouwen. Op die manier is van bedrijf in Zeist. Hun werkgever heeft ze ondergebracht in barakken. De werkgroep vindt deze woonsituatie volstrekt onvoldoende en de sociale controle over de vrouwen veel te groot.

Genoemde advocaten zijn - Bakker-schut
- Wit den Hoeven (Rotterdam)
- Pothof o3o - 611822
- Bets, Servaas bolwerk 11
tel. o3o-311708 or 313713

FOOTIEVE INFORMATIE IN HET ZWARTBOEK

1. Zeister Bouwbedrijf en Timmer is geen eigenaar van het pand.
(zie elders)
2. Joeg. meisjes zijn nog niet binnen, kan elk ogenblik gebeuren.
3. Lasserij Burger heeft als directeur Versteeg. Directeur Burger bestaat niet.
4. Het ingehouden pensioengeld is volgens burger: f 40,50 per week.

Vrijdag 25 mei

Groot artikel in de volkskrant.
om kwart voor één uitzending van kro. Bandje in bezit van Mirjan.

REHARDIN TRONK

Lammers belde omdat hij een foto van de chambrettes voor de joeg. meisjes wil hebben. Hij brengt mak morgen een rapportage over het zwartboek. Mirjan zal contact met hem houden. Ze heeft Lammers gewezen op de fouten in het zwartboek en de ontwikkelingen op de horenslaan verteld. Nadat ze verteld had dat het er bij het joeg. pensioen waarschijnlijk netjes was omdat er nu maar 15 meisjes zitten en ze op bezoek voorbereid zijn ziet hij ervan af om de foto's te maken. Hij zal op de hoogte gehouden worden als er iets belangrijks gebeurt.

Tot zover dit spannend relaas

Enquête formulier
=====

U ben van de Werkgroep Buitenlandse Arbeiders te Zeist.
U zijn bezig met een buurtonderzoek naar de leefsituatie van
de buitenlandse arbeiders in Zeist. Mag ik een paar vragen stellen ?
Ja. Nee, waarom niet ?..

1. Weet U dat er naast U een aantal buitenlandse arbeiders wonen?
 Ja Nee (ga verder met de vragen op het tweede blad.)
2. Weet U hoeveel er ongeveer wonen ? .. mensen.
3. Weet U uit welk land ze gekomen zijn ? Ja Nee.
4. Welke landen denkt U ?
Turk/Joeg/Ital/Marok/Egyp/Span/Surin/Griek/Tunis/Alg./Port.
5. Wonen ze er al lang ? ongeveer .4-5 jaar.
6. Heeft U wel eens contact met ze ?
Ja Nee, waarom niet? *Tegen listent arb. in ~~aan~~ nederlnd*
7. Bent U wel eens op visite bij ze geweest ? *neen*
8. Hoe vindt U dat ze er wonen? goed/gaat wel/slecht *neen*
9. Zoudt U zo willen wonen voor bv. een half jaar ? *wil geen antwoord geven*
Ja Nee, waarom niet ? *idem*
10. Wat vindt U ervan dat ze in deze buurt wonen ?
geen antwoord
11. Wat merkt U van de aanwezigheid v-n Uw buitenlandse burenen?
geen last.
12. Als U zelf woonruimte over zou hebben zou U deze ruimte aan
buitenlandse arbeiders willen verhuren? *neen*
Ja Nee, waarom niet?
13. Doet U het dan op dezelfde manier als U burenen ? *geen antwoord*
(Ja of Nee laten verduidelijken)
14. Weet U waarom Uw burenen wel aan buitenlandse en niet aan neder-
landse arbeiders de ruimte verhuren?
geen idee
15. Als U vrij mocht kiezen zou U dan in dit gedeelte van Zeist
blijven wonen of zou U een andere buurt zoeken?
neen

*deze geïnteressante
was bureau v. h. pond
waarom de eigenaar
het pensioen had,*

1. Heeft u wel eens kontakt met buitenlandse arbeiders?
Ja Nee, waarom niet?
2. Bent U wel eens op visite geweest bij buitenlandse arbeiders?
Ja Nee, waarom niet?
3. Hoe vindt U dat de aard van hun woonverblijf is?
goed / gaat wel / slecht.
4. Wat vindt u ervan dat ze in deze buurt wonen ?

~~XX~~

5. Wat merkt U van de aanwezigheid van de buitenlandse arbeiders in deze buurt?
6. Als U zelf ruimte zou hebben in Uw huis, zoudt U het dan verhuren aan buitenlandse arbeiders?
Ja Nee, waarom niet?
7. Zoudt U advies gaan vragen over de verhuur aan buitenlanders en zo ja aan wie?
8. Waarom zouden, ~~WIKI~~ denkt U, de pension houders hun huizen verhuren aan buitenlandse arbeiders en niet aan nederlanders?
9. Als U vrij mocht kiezen zou U dan in dit gedeelte van Zeist blijven wonen of zou U een andere buurt zoeken.

OPEN BRIEF.

Aan het College van B en W
en de Gemeenteraad van
Zeist.

Naar aanleiding van de jongste ontwikkelingen rond het pand Herenlaan 45, het pension waar 25 marokkanen op straat gezet dreigden te worden, delen wij u het volgende mede.

Wij hebben vernomen dat de heer Timmer van het Zeister Bouwbedrijf, die niet de eigenaar, maar hoofdhuurder en dus beheerder van het pension is, andere maatregelen wil treffen omtrent de Herenlaan 45.

De heer Timmer stelt voor het eventueel tijdelijk continueren van dit pand als pension de volgende voorwaarden:

-De nodige voorzieningen in onderhoud van het pand zullen betaald moeten worden door de bedrijven van de betreffende inwoners ófwel door de gemeente ófwel zullen ze verrekend moeten worden in een verhoogde huurprijs.
In geen geval wil het Zeister Bouwbedrijf opdraaien voor de te maken kosten voor het noodzakelijke onderhoud van het pand, waarvan zij als hoofdhuurder de verantwoordelijkheid draagt.
De genoemde eigenaar in Nijkerk is verantwoordelijk voor het onderhoud van de buitenboel.

-Tevens wil de heer Timmer het aantal bewoners terugvoeren tot 10 maximaal 12 marokkanen.

Onder dreiging van een kort geding is hun medegedeeld, dat zij zelf nu moeten zorgen dat het aantal bewoners tijdig teruggebracht wordt

Door deze regeling zouden ongeveer 13 marokkanen op straat gezet worden.

-Voor de overgebleven bewoners heeft de heer Timmer het volgende in petto:

Volgens het huurkontraakt, welke ontvangen is door de bewoners met de brief dd. 17 mei 1973, zouden de inwoners per maand F. 1600,-- huur moeten betalen.

De inwoners zouden zelf zorg moeten dragen voor de kosten van gas-water en licht en voor de bewassing, schoonmaak e.d.

Wanneer het aantal inwoners teruggebracht wordt tot 10 personen zou dit betekenen dat de huur van een bed F. 160,-- per maand gaat bedragen + de nog te betalen bovengenoemde kosten.

De door ons gesignaleerde uitbuiting van de inwoners wordt door dit voorstel van de heer Timmer dus meer dan 2x zo erg.

Wij verwachten dat de gemeente met deze punten rekening houdt in haar gesprek met de heer Timmer.

Tevens dringen wij er bij de gemeente op aan om in deze kwestie de betreffende buitenlandse arbeiders niet de dupe te laten worden en zonodig voor alternatieve woonruimte te zorgen.
Dit wat betreft de kwestie rond de Herenlaan.

Tot onze verwondering hebben wij van de gemeente nog geen enkele reactie gekregen op het door ons aangeboden Zwartboek.

Graag ...

Graag zouden wij aan de hand van de spoedig te verwachten
konsept-logiesverordening een gesprek hierover met U willen
hebben samen met alle betrokken instanties e.d.

In de hoop spoedig antwoord van U te mogen ontvangen
tekenen wij,

namens de
Werkgroep Buitenlandse Arbeiders

Mirjam van Kouwen.

p.s. Afschrift van deze brief is verzonden aan de heer Timmer,
en de heren van Maastricht en Surber.

Bijlage:

Met betrekking tot het Zwartboek zijn er de volgende
aanvullingen:

- blz. 8: dhr. Burger moet zijn : Burger.
De nieuwe joegoslaviese vrouwen zijn nog niet aangekomen.
Dit kan elk ogenblik gebeuren.
- blz. 10: huisregels
Het genoemde damesverbod voor de "herenlaan" moet
zijn "Vijverlaan".
- blz. 12: Zeister Bouwbedrijf is geen eigenaar van het pand
maar hoofdhuurder.

Kort overzicht van de gebeurtenissen en activiteiten rond het uiteren van het zwartboek.

Dinsdagavond 22 mei: Taakverdeling gemaakt. Donderdag moet alles rond gebracht zijn en in de pers.

Woensdagavond 23 mei:

Henk, Mirjam, Miloud en Akachar bij Piet Sesters, journalist van de volkskrant. Hij wil aandacht schenken aan het zwartboek en speciaal i.v.m. de ontwikkelingen op de herenlaan. Zeister Bouwbedrijf heeft nu de marokkanen aangeboden om een van hen het pand te laten huren voor f 1600,- per maand. Zie verder de fotokopieën van de brieven.

Donderdagmorgen 24 mei

Bouwbedrijf m.n. Timmer heeft als een van de eersten het zwartboek. Ongeveer 10 uur bieden Miloud en Akachar namens de buitenl. arbeiders in Zeist en Mirjam namens de werkgroep, het zwartboek persoonlijk aan de burgemeester aan. Hij moet alle namen van de mensen van de werkgroep hebben. Henk is genoemd als niet-volwaardig lid. De burgemeester zegt toe er de nodige aandacht aan te besteden en we horen nog wel van de gemeente. Later op de dag werd vanuit de gemeente verzocht om een handtekening te komen zetten onder de open brief. Mirjam heeft getekend.

Na de burgemeester naar Piet Sesters met de fotokopieën van de brieven voor de herenlaan. Hij belt Timmer, Sasserij Burger, van Ireu en de gemeente en alles af te checken.

REACTIE TIMMER

Waarschijnlijk n.a.v. het telefoontje van Piet, gaat Timmer "stappen" ondernemen. Hij belt Dini in Odijk en verzoekt aan de werkgroep direct te stoppen met de publicatie en een gesprek met de werkgroep. Hij wil veranderingen voor de pers. Hij is zelf te zwaar belast in het zwartboek. Later belt v. Heyst, z'n advocaat, die dezelfde dingen zegt en met repressailles (kort geding) dreigt. Dini zegt het met de werkgroep te zullen bespreken.

Henk belt v. Heust: Deze zegt dat het zwartboek onjuist, tendentius en gevaarlijk is, men name omdat de marokkanen niet op straat gezet zouden worden. In de eerste aangetekende brief met haarepseggings staat dit echter wel degelijk. Weer bedreigingen aan ons adres en dezelfde eisen. (zie voor wat er foutief was, het verslag van de KRO/man Cor.)

REACTIE VAN VAN IREU

De eigenaar v. Ireu van het pension aan de oemastraat belt op. Piet zit bij hem. V. Ireu zegt dat er onjuistheden in staan: het kleed is niet versleten, de schoelen zijn niet oud en de marokkanen willen juist graag bij elkaar zitten. Het zijn vliezerikken verteld hij aan Piet. Hij wil graag een gesprek met de werkgroep over verbeteringen. Hij gaan hierop in. Mirjam zal hierover contact met hem opnemen.

REACTIE PIET VAN CORNIJN

Hij wil a.s. zondag een werkbezoek brengen aan verschillende pensions van 2 tot 5 uur. Bily, Miloud en Mirjam begeleiden hem. Om 2 uur vertrek vanaf de steinlaan.

REACTIE GEMEENTE

De reactie van de gemeente tegenover Cor van de KRO en volkskrant: We kunnen er nog niets over zeggen, we hebben het zwartboek pas. De burgemeester weet te vertellen dat een of ander meisje van de pedagogische akademie met 2 buitenlanders het zwartboek aan hem heeft aangeboden.

80 x 15 = 2000

BEKRIJG KRO

Deze wil het zwartboek met de herenlaan brengen in Echo op vrijdagmorgen. Dit is vrijdagmiddag geworden. Cor, de kro-man doet verslag van diverse gesprekken van die avond.

1. KRO/ v. Heyst

Timmer is niet de eigenaar van huis. De eigenaar is een partikulier in Nijkerk. Deze heeft het pand aan Timmer verhuurd als bedrijfspand voor f 15.000 per jaar. Het wordt als bedrijfspand verhuurd omdat dan eventuele uitsetting makkelijker gaat. Vandaar ook de hoge huur. Timmer heeft het huis in optie maar . Hij verhuurde het tot 1 januari 1973 onder aan Urk, die nu nog een achterstallige huur zou moeten betalen van ca. f 23.000,- Timmer wist(zg.) niet waar het pand als bedrijfspand voor diende en wilde na het weggaan van urk het pand hantnuemen.

Dit m.b.t. de informatie over de herenlaan. Later in dit gesprek is nog op de eigelijke zaak ingegaan.

In het gesprek met v. Heyst deed v. Heyst voorkomen, dat het niet om een kort geding tegen de werkgroep, ging maar de publikaties. Het ging om een kort geding om de markkanen eruit te krijgen.

Volgens kro-man speelt v. Heyst e n vias spelletje. Hij zal geen kort geding wegens zwartboek en pers aanspannen. Het Timmer zelf heeft de kro niet gesproken.

v. Heyst(op de bandreorder): wie de oorzaak v.d. wandluizen is, zal na 2 maanden na het spuiten wel blijken. Als het de huidige bewoners zijn dan zullen er andere bewoners moeten komen.

Hij geeft toe dat er nauwelijks comfort is in het pension. Deze informatie klopt met het zwartboek alleen is het er niet zo apert belabberd als daarin verseld staat.

Hij kan geen verbeteringen aan het huis beloven als de huur betaald wordt.

Hij vindt f 20,- per persoon per week redelijk.

Vink verwijst naar v. Heyst waarom hij benaderd wordt.

2. Werkgroep/ASG

Mixia is vooral ingegaan op het rapport met name op het vanbeleid van de gemeente. Miloud verteld het verhaal van de wandluizen.

RIJSTLIJNEN VOOR DE WERKGROEP

Van alle kanten proberen ze ons te pakken op detailfouten. We moeten echter de grote lijn van het zwartboek en de open brief aan de gemeente, steeds weer naar voren brengen.

We moeten goed in de gaten houden dat er repressailles tegen de buitenlanders zelf worden ondernomen.

In gesprekken benadrukken dat er eerst een grote rol moet komen, voordat de betrokkenen met juiste(?) informatie komen en voordat er wat gedaan wordt.

Herenlaan 45

Volgens miloud komen van Heyst en Timmer e.s. maandagavond, 8 uur voor de ondertekening van het kontrakt. Dit moet goed voorbereid worden. Henk neemt deze taak op zich. Ahmed zal ook aanwezig zijn. Er moet rekening gehouden worden met ~~xxxxxxxxxxxx~~ de mogelijkheid dat de markkanen onderling geen vertrouwen in elkaar hebben. Het is mogelijk dat sommige er wel wat voor voelen als ze zakken met hun aanbod tot f 1000,- per maand. Miloud heeft dit verteld. Volgens hen willen de markkanen er allemaal blijven zitten wanneer ze eruit gezet zouden worden.

Er moet een beslissing bij hen vallen over maandagavond. Gaan ze niet op het huurkontrakt in, dan zal de brief van 8 mei beantwoord moeten worden. Het tijdslimiet voor bezwaren indienen in de gaten houden.

Het is van belang dat wij een schriftelijke volmacht krijgen van de markkanen, wanneer ze ermee akkoord gaan dat de werkgroep hun zaken gaat behartigen.

Werkgroep Buitenlandse Arb.
" Wereldwinkel "
Steinlaan 63, Zeist.
Tel: 03404- 12151.

جمعية العمال الاجانب
" اندكاه العالمى "
ستينلاان 63 زايبست
الهاتف: 12151

الغلاف:

نحن جمعية العمال الاجانب " اندكاه العالمى " قمنا بزيارة عدد من
المنزل (يشيرت) التي يسكنوها العمال الاجانب ، متاوهنا وسمنا
كيف يسكنه العمال الاجانب . حيث مررنا بـ ١٠٠ باء العمال الاجانب
له نفس الحق على السكن التي يتوفر عليها العامل الهولندي .
ولهذا قررنا بتأليف كتاب معهم هذا الموضوع .
ما يخفى عليه الانتخاب بالافتحاره

ان سكن العمال الاجانب في زايبست قبيحة جدا
غالبا ما يجد العمال ينامون ، ياكلون ، ويستقبلون ادوية في بيوتهم
المراحة والحمامات قليلة ، ونظافة المنزل قبيحة .

ملا تقدم به البلدية :

ان البلدية تقدم في بعض الاحيان بتفتيش سكن العمال الاجانب ولا كده
تقوم باحسانها او تزيدها ، التفتيش الاعلى فلا الذي تقدم به الشرطة
الى العمال السقيمين بغير قانده .

ما يجب علينا ان تقدم به :

نحن والعمال الاجانب نريد ان نتحدث مع البلدية في هذا الموضوع
ونطلب مشرنا

- (١) ان تهور قانده سكن العمال الاجانب كالثاندر الذي يتمتع به الهولندي .
- (٢) تفتيش المنزل التي يسكنها الاجانب كالثاندر .
- (٣) تعلق ٣٢٤ لفة ، لفة النار عنه الحريق في كل منزل .
- (٤) لا يمكن اخلاص المنزل قبل ايجاد سكن اخر للعمال ، وهذا
بمستاورتهم .

تتمتع بالحكمة الوطنية لإيجاد حل مشكلة مكثي الهمال الا جانب
نلا، تشييد المنازل الرخيصة ليتمكث للعاملان يؤدى تمت كراحموا
يتمكث له ان يعامب مع اولاده اى ولد لندا .
ه هب النقا التي اردنا ان تقدمها للبلدية، واذا كانت لك نقلا اخرى
لك ان تقدم بها الى الدكان العالمى .
مع اراد منكم ان يظفر معنا عند الصداقة مع البلدية يجب عليه ان يسلأ
نفاغ اسفله ويرسله اينا .

بيديان 45

ان البنسيريوت الصروف 45 سيفلت ، معنى هذا 25 عامل يرمى
عن الشارع ، هذا غير ممكن اذ لم توجد لهم مكثي اخرى . وهذا اذا
نتق مع مساعدة الساكنين بأقصى جهدنا لتقديع هذا المشكل
الى الحكمة الشرعية ضد رب البنسيريوت ؛
اقبلدا نامت التكرار ودمتت عاملية ؛

.....
لا م :
.....
لعنوات :
.....
اريد ان اعظم معكم عند الصداقة مع البلدية

Gesprek met gemeente over Herenlaan 13 juni 1973

Mirjam had tevoren kontakt met Hetty Bos, advokate.

Opstelling Bos:

rustig afwachten met wat voor voorstellen vink en gemeente komen.
Vink had het over uitstel tot nov met opzegging huur.
Onze voorwaarden: ook zorgen voor nodige voorzieningen, onderhoud en verschoning, geen verhoogde huur.
Geen toezeggingen doen.
Met betrokken Marokkanen beslissingen nemen over hoe en wat.

Legaal?

Hoeveel marok. hebben zich officieel in zeist laten inschrijven?
Als sprake is van kort geding kan Bos alleen iets doen voorde legalen, die dan recht op huurbescherming hebben.
Daarom beter afwachten (niet aansturen op proces) en voorwaarden stellen zoals:

Beheren van pand door Timmer en het zorgen voor alternatieve woonruimte voor alle marokkanen vóór nov '73.

Bij kort geding heb je ook de gemeente tegen je tegen die tijd.

afpraak: Beter dat Bos niet samen met mirjam aanwezig is bij gesprek. Het zou gemoederen teveel verhitten (oa de Goede schijnt pest aan mirjam(=wereldwinkel) te hebben.

GESPREEK ZELF (aanwezig: Bos, v Ginkel, de Goede, Bos, Gerra, Ahmed)

Vink is niet aanwezig. Daardoor open en ontspannen gesprek. (Indruk van gerra, hetty en ahmed). Gemeente blijkt niet van plan Timmer goed te praten of te helpen. Opmerking van de gemeente toen v Daal opmerkte dat meeste bewoners Herenlaan bij Vrumona werken "Dat valt onder Bunnik = agglomeratie Utrecht)"
Als de gemeente zo gaat handelen wil het y Bos daar tegenin gaan en erover bekvechten met de gemeente. Besloten is voorlopig af te wachten wat Vink/Timmer doet. Volgens Hetty Bos heeft hij in een kort geding weinig kans.

GESPREEK KOMISSIE SOC ZAKEN, 20 juni '73

voorz de Goede
sekr van Ginkel
lid Stikker D'66
Meyer PvdA (plaatsvervanger voor mw Duisterhof)
Bikker AR
Parelberg CHU
mw v Nottum VVD

Nota ba wordt zonder boe of ba aanvaard.

Huisvesting buitenlandse arbeiders in Zeist

Naar aanleiding van de opmerking van de heer van Rossum, (V.V.D.), in de laatste Raadsvergadering over het zwartboek buitenlandse arbeiders, zou ik graag het volgende willen opmerken:

Blijkens het verslag in de Nieuwe Zeister Courant heeft de heer van Rossum gezegd: „Verdrietig te zijn over het feit dat een onzorgvuldig stuk als het zwartboek gelijk zoveel stof kan doen opwaaien en zelfs tot vragen in het parlement kan leiden zonder dat de zaak eerst nagecheckt is”. Ik zou daarbij willen opmerken dat die vragen in het parlement niet zomaar gesteld zijn.

Na ontvangst van het zwartboek „Huisvesting buitenlandse arbeiders” heb ik een werkbezoek gebracht aan een viertal pen-

sions. De situatie die ik daar aantrof was exact zoals in het zwartboek beschreven. Het is best mogelijk dat er in het zwartboek onnauwkeurigheden voorkomen t.a.v. de vraag wie eigenaar, beheerder, huurder, of onderhuurder van een pension is. Ik kan mij voorstellen, dat dat ook niet altijd is na te gaan. Waar het echter om ging is de vraag hoe de buitenlandse werknemers in Zeist gehuisvest zijn en dan is helaas de enige konklusie dat de aller beroerdst is.

Op grond van dit werkbezoek heb ik de betrokken minister dan ook vragen gesteld en

dat het gemeentebestuur van Zeist spoedig iets aan deze zaak zal gaan doen.

Dr. P. H. van Gorcum,
Lid Tweede Kamer P.P.R.

NOTA van burgemeester en wethouders inzake de huisvesting
van buitenlandse werknemers.

Zeist, 21 juni 1973.

Aan de gemeenteraad.

In uw vergadering van 4 juni j.l. hebben wij toegezegd u in de eerstvolgende raadsvergadering een nota inzake de huisvesting van buitenlandse werknemers te zullen aanbieden. Ter voldoening aan deze toezegging gaan wij hierna in op de volgende punten:

- A. Klachten omtrent huisvesting van buitenlandse werknemers alhier en het ontbreken van een gemeentelijke logiesverordening.
- B. Toewijzing van woonruimte aan alhier als woningzoekende ingeschreven buitenlandse werknemers.
- C. Toepassing huidige voorschriften met betrekking tot het toezicht op pensions.
- D. Voorbereiding ontwerpen van:
 1. een verordening op de verblijfsgebouwen;
 2. een brandbeveiligingsverordening;
 3. een wijziging van de bouwverordening op het stuk van de bijzonder woongebouwen.

Alvorens op deze punten in te gaan, stellen wij voorop, dat wij ons zullen beperken tot die aspecten van de betrokken problematiek, die de gemeentelijke verantwoordelijkheid raken.

Ad A. Door de Werkgroep "Buitenlandse Arbeiders Zeist" is aan uw raad en ons college een zwartboek inzake de huisvesting c.a. van buitenlandse werknemers in deze gemeente toegezonden.

Voorts zijn van diverse zijden op dit zwartboek schriftelijke reacties ontvangen. Deze stukken zijn door ons aan de voor u ter inzage liggende bescheiden toegevoegd.

Het zwartboek bevat een aantal klachten over de situatie in 12 pensions in Zeist, waarin Marokkaanse en Joegoslavische gastarbeid(st)ers zijn gehuisvest.

Met name wordt ingegaan op de situatie in het pension Herenlaan 45 en de voormalige jeugdherberg "De Engh" aan de Utrechtseweg, alhier.

Op grond van de gesignaleerde situaties in de pensions, waarop met name door de N.V. Zeister Bouwbedrijf in een 2-tal voor u ter inzage liggende open brieven is gereageerd, meent de werkgroep als tekortkoming te moeten stellen het feit, dat alhier nog geen logiesverordening is tot stand gekomen.

Hoewel deze stelling op zich juist is, merken wij op, dat wij medio 1971 aan de hand van de verordening terzake van de gemeente Utrecht een ontwerp-verordening op de logeerinrichtingen hebben doen voorbereiden.

Dit ontwerp is u echter niet ter behandeling aangeboden, omdat wij het uit een oogpunt van unificatie van de voorschriften terzake en gelet op de samenhang van de betrokken materie met andere regelingen, waarop hieronder nog

zal worden teruggekomen, wenselijk achtten de in september 1971 aangekondigde modelverordening op de verblijfsgebouwen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten af te wachten. Bedoeld model hebben wij medio 1972 ontvangen. Direct daarop zijn dezerzijds de nodige adviezen met betrekking tot de invoering van dat model ingewonnen.

De voorbereidende werkzaamheden verkeren thans in een zodanig stadium, dat wij u naar verwachting in uw vergadering van 6 augustus a.s. een voorstel ter zake van de vaststelling van de bedoelde verordening zullen kunnen doen.

Op het terzake aan u voor te leggen ontwerp komen wij overigens onder D nader terug.

In de tussenliggende periode hebben wij gebruik gemaakt en zullen wij -voorzover daardoor althans aanleiding bestaat- gebruik maken van de ons thans ten dienste staande mogelijkheden, waarbij wij met name denken aan de voorschriften van de bouwverordening inzake de bezettingsraad van pensions en die van de brandweerverordening met betrekking tot de samenstelling en inrichting van dergelijke gebouwen.

Ad B. In het zwartboek wordt voorts onder meer gesteld, dat diverse buitenlandse werknemers de gemeente benaderd hebben met een verzoek om toewijzing van woonruimte in verband met de overkomst van hun gezin naar Nederland.

In verband hiermede wordt door de werkgroep beweerd, dat -zoals zij dat uitdrukt- de gemeente de buitenlandse werknemers slecht behandelt. Wij stellen voorop dat de huidige regeling van de procedure inzake de werving van buitenlandse werknemers zodanig is, dat door het bedrijf, dat een wervingsaanvraag doet, van meet af aan een garantie moet worden gegeven voor passende huisvesting en voeding.

Onzerzijds wordt zoveel mogelijk getracht onze stelling, dat een buitenlandse werknemer recht heeft op een gelijke behandeling als een Nederlander, ook waar het de toewijzing van woonruimte betreft, in de praktijk waar te maken.

In dit verband zij vermeld, dat in 1972 aan 14 buitenlandse werknemers een vestigingsvergunning ingevolge de Woonruimtwet is verleend.

Overigens hebben slechts 32 buitenlandse werknemers zich tot op heden als woningzoekende alhier laten inschrijven. Relatief gezien kon derhalve een hoog percentage buitenlandse werknemers aan woonruimte worden geholpen.

Bij een en ander mag niet uit het oog worden verloren, dat in deze gemeente helaas nog steeds van een woningnood moet worden gesproken en dat de gevolgen daarvan zich uiteraard ook bij de toewijzing van woonruimte aan buitenlandse werknemers, die bovendien in veel gevallen geen economische binding aan Zeist hebben, doen gevoelen.

Verder zij in dit bestek nog vermeld, dat van de Provinciale Commissie Buitenlandse Werknemers rapporten zijn verschenen met betrekking tot het onderwijs, de vorming en opvang c.a. van buitenlandse werknemers en hun gezinnen en dat binnenkort nog een rapport zal volgen inzake de huisvesting van betrokkenen. Aan de reeds verschenen rapporten wordt ontleend, dat het voor de realisering van de daarin ont-

vouwde gedachten in de eerste plaats noodzakelijk is, dat de rijksoverheid haar beleid inzake de welzijnsbehartiging van de buitenlandse werknemers in ons land duidelijk gestalte geeft.

Een positieve instelling van de rijksoverheid op dit gebied zal -zo stellen de samenstellers- eveneens dienen te resulteren in het verlenen van ruimere subsidies aan de organisaties, die met de uitvoering van de werkzaamheden zullen worden belast.

Ad C. Door de werkgroep wordt verder gesteld, dat de gemeente zich met de woonomstandigheden van buitenlandse werknemers in pensions nauwelijks of in het geheel niet bemoeit. In dit verband zij gewezen op hetgeen wij hierboven stelden met betrekking tot de toepassing van de bouwverordening en de brandweerverordening. Zo werd in het verleden met gebruikmaking van artikel 25 van de Woningwet de houder van het pension Kersbergenlaan 27 aangeschreven de bewoning van zijn pension door meer dan het volgens artikel 359 van de bouwverordening toegestane aantal personen te beëindigen. Het onderhavige pension is echter inmiddels door brand getroffen, waarna de exploitatie niet langer is voortgezet. Voorts wordt herhaaldelijk ten aanzien van pensions toepassing gegeven aan de bepalingen van de brandweerverordening met betrekking tot de samenstelling en inrichting van dergelijke gebouwen. Een en ander zal na de totstandkoming van specifieke regelen inzake collectieve huisvesting op een andere leest worden geschoeid.

Ad D. In dit verband vermelden wij reeds thans, dat het volgens de modelverordening op de verblijfsgebouwen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, terzake van de vaststelling waarvan wij u -zoals vermeld- binnenkort een voorstel zullen doen, verboden zal zijn een bijzonder woongebouw of een logiesgebouw, waarin aan tenminste vijf personen huisvesting pleegt te worden verleend, in gebruik te nemen c.q. te hebben zonder een schriftelijke vergunning van ons college. Er is voor dit preventieve systeem geopteerd in verband met de wenselijkheid c.q. noodzakelijkheid dat het gemeentebestuur in een zo vroeg mogelijk stadium weet voor welke doeleinden een gebouw zal worden gebruikt.

Hoewel het in het bestek van deze nota te ver zou voeren dieper op de betrokken verordening in te gaan, menen wij er wel goed aan te doen te vermelden, dat in het kader van de beoordeling van een vergunningsaanvraag de volgende punten aan de orde zullen moeten komen:

- a. de bouwtechnische kwaliteiten en gebruikseisen van een gebouw, neergelegd in de bouwverordening en de ter uitvoering daarvan vastgestelde nadere regelen;
- b. de eisen, te stellen op grond van de tegelijkertijd vast te stellen model-brandveiligingsverordening, zulks met het oog op de brandveiligheid van een gebouw en betrekking hebbende op onder meer de open ruimte bij en in de omgeving van een gebouw en de indeling en constructie daarvan;
- c. de geschiktheid van degenen, die als houder en beheerder van een gebouw zullen optreden.

Naast het model voor de vorenbedoelde verordening heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in samenwerking met diverse brandweerorganisaties o.a. tevens ontworpen een

model-brandbeveiligingsverordening, alsmede een aanvulling van de model-bouwverordening op het stuk van de bijzondere woongebouwen.

Omdat deze modellen geheel op elkaar zijn afgestemd en alle noodzakelijk zijn voor het uitoefenen van effectief toezicht op onder anderepensions voor (buitenlandse) werknemers dient vaststelling van de verordening op de verblijfsgebouwen gepaard te gaan met vaststelling van de brandbeveiligingsverordening en de wijziging op de bouwverordening als voren bedoeld.

Wij streven er -zoals vermeld- naar u de bedoelde ontwerpen in uw vergadering van 6 augustus a.s. ter vaststelling aan te bieden.

Naar aanleiding van het zwartboek zijn overigens de volgende aan u gerichte brieven ontvangen:

- 1^e open brief?*
- a. brief d.d. 25 mei 1973 van de N.V. Zeister Bouwbedrijf, alhier, waarbij de in het zwartboek vervatte beschrijving van de situatie op in het pand Herenlaan 45, alhier, wordt ingegaan;
 - b. brief d.d. 28 mei j.l. van de Werkgroep Buitenlandse Arbeiders alhier, gericht aan ons college en blijkens nadere mededeling eveneens bestemd voor uw raad, waarbij wordt toegezonden een afschrift van de brief van dr. P.H. van Gorkum, alhier, d.d. 28 mei j.l. aan de directie van Burger N.V., alhier en een afschrift van de door dr. Van Gorkum in zijn functie van lid der Tweede Kamer aan de ministers van volkshuisvesting en cultuur, recreatie en maatschappelijk werk gestelde vragen inzake de huisvesting van buitenlandse werknemers in Zeist en in het algemeen;
 - c. brief d.d. 30 mei 1973 van de N.V. Zeister Bouwbedrijf, alhier, zijnde een aanvulling op de onder a vermelde brief;
 - d. brief d.d. 1 juni 1973 van de Werkgroep Buitenlandse Arbeiders, alhier, waarbij nader wordt ingegaan op de verhuur van het pand Herenlaan 45, alhier en voorts wordt verzocht te reageren op het aangeboden zwartboek en overleg te voeren omtrent de vast te stellen logiesverordening.

Wij geven u in overweging deze nota en het bedoelde zwartboek, alsmede de evenvermelde brieven voor kennisgeving aan te nemen en de adressanten daarvan kennis te geven, zulks -voorzover nodig- aangevuld met mededelingen met betrekking tot het vorenstaande.

Burgemeester en wethouders,

Stolk, burgemeester.

G.J. Schutte, secretaris wnd.

VERSLAG V H GESPREK MET DE GEMEENTE OP 21 JUNI 1973

Aanwezig voor de gemeente: de heren Heijmans, Kooistra en Koekoek
Aanwezig voor de werkgroep: Miriam, Ellie, Ahmed, Helga

Konsekwenties of resultaten die het gesprek kunnen hebben:

- 1- een nota + advies aan B&W
- 2- eventueel een verdere behandeling van onze eisen

De logiesverordening bevat 3 onderdelen:

1- een verordening m.b.t. gebruikstoestemming, d.w.z. dat hierin de redenen staan waarom de gemeente kan weigeren toestemming te verlenen tot het openen van een pension bv. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan voor het openen van een pension zijn verwerkt in:

- 2- een brandbeveiligingsverordening
- 3- een bouwverordening

De logiesverordening is overgenomen van een model-verordening uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De verordening heeft betrekking op het openen van nieuwe pensions. Voor reeds bestaande pensions wordt een regeling getroffen. (drie maanden na de in werkingstelling van de verordening hoeven de eigenaars pas een vergunning aan te vragen en de veranderingen die in de pensions aangebracht moeten worden, kunnen worden uitgesteld tot een maximum van 16 jaar!)

De gemeente stelt dat zij geen enkele garantie of bescherming kan geven aan buitenlandse arbeiders die op straat komen te staan als ten gevolge van de logiesverordening bepaalde eigenaars hun pension sluiten.

De gemeente voelt zich niet aansprakelijk voor de huisvesting van de buitenlandse arbeiders, zij vindt dat dit een taak van de bedrijven is.

Vóór de vergadering van 6 augustus waarin beslist wordt of de verordening al dan niet wordt aangenomen, is geen amendering mogelijk, want:

- 1 Dan wordt het in werking stellen van de verordening vertraagd
- 2 De gemeente vindt het beter om naderhand n.a.v. praktijkervaringen eventuele veranderingen aan te brengen.

Een provinciale commissie zal binnenkort een rapport uitbrengen m.b.t. de huisvesting van buitenlandse arbeiders. (Zeist is in deze commissie niet afgevaardigd) Na verschijnen van dit rapport wil de gemeente wel over wijzigingen van de verordening praten.

Het voorstel voor een ombudsman dat gedaan werd door de werkgroep werd niet behandeld. De gemeente heeft liever een beter uitgewerkt en concreter voorstel van onze groep m.b.t. dit onderwerp (bv in een open brief)

Enkele voorstellen van de werkgroep die men bij B&W zal overbrengen:

- 1- de groep stelt de gemeente verantwoordelijk voor huisvesting buitenlandse arbeiders ~~2%~~ daar de bedrijven in gebreke blijven
- 2- de groep wil amenderingmogelijkheid ^{bij} invoer van logiesverordening
- 3- de groep informeert naar de eventuele mogelijkheid om huizen in Zeist West te verhuren aan buitenlandse arbeiders.

inzage voor belanghebbenden in versch. taken.

Aanwezig: Ruth, Helga, Ahmed, Mirjam.

Huisvesting joegoslaviese meisjes

Zaterdag 23-6-'73 bezochten Ruth, Helga, Pier van Gorkum en dhr. Marcovits van de joegoslaviese ambassade, de joeg. meisjes van Burger.

Van de zijde van Burger waren er: Holland, van Impelen en de joeg. bedrijfstolk plus een joegoslaaf.

Eerst was er discussie: de meisjes kwamen met veel klachten en problemen. Van arbeidsvoorwaarden bleken ze geen flauw benul te hebben, wat leidde tot veel arbeidsproblemen.

Ruth en Helga hielden zich op de achtergrond. Op het voorstel een werkgroepje te vormen die wat aan de toestand daar zou gaan doen, werd niet ingegaan.

Er werd veel op de details ingegaan door Holland. Hij vond het zwartboek tendentius; kroostweg moet zijn Noordweg. Deze foutjes hebben wij toegegeven. Na de discussie was er de rondleiding door de gebouwen. Toen werd het makkelijker contact met de meisjes te krijgen.

Aan het eind van het bezoek werden Ruth en Helga nog even uitgeketterd door van Impelen, bijgestaan door een nerveuse Holland: we moesten niet denken dat we hier konden komen stoken. Van Impelen gaat zo ook vaak tegen de meisjes tekeer. Tegenover Pier en Marcovits, die op het rumoer terugkwamen, verontschuldigde Holland zich voor het gedrag van v. Impelen, wat hij ook heel duidelijk in de brief aan Pier heeft gedaan.

Ruth neemt nog contact met Pier op over de resultaten van het bezoek.

De joeg. meisjes hebben ons adres, misschien komen ze zondag langs.

Gesprek met de gemeente

Ten overvloedde zullen we de gemeente nog een brief sturen met de weerslag van het gesprek dat we gehad hebben.

Logiesverordening en de twee werkgroepen

Zaterdag 30 juni 2 uur vergadering met de twee werkgroepen. Aanwezig: v, Daal, mej. Boot, Gerra, Mirjam en Ahmed.

doel strategie bepalen t.a.v. de gemeenteraadsleden wat betreft de raadsvergadering over de logiesverordening.

Het bleek prakties niet mogelijk om contact met de commissieleden te leggen vóór de raadscommissievergadering van + 27 juli. Gerra is tot 1 augustus op vakantie.

De volgende punten vinden we nu al van belang:

1. onoverzichtelijke verordeningen. Alles moet in 1 verordening komen. De huurders en verhuurders moeten redelijk te weten kunnen komen wat de logiesverordening eist.
2. garanties voor een goede controle. dus een ekstra man.
3. Platform: in het gesprek met de werkgroep van de stichting heeft de gemeente toegestemd in het belang van een platform die ~~xi~~ zich bezighoudt met de buitenlandse werknemers in Zeist, de huisvesting en andere problemen. Hierin zouden vertegenwoordigd moeten zijn: De beide werkgroepen, het arbeidsbureau, de controlebeambten van de logiesverordening etc. de buitenlanders.
4. Op de raadsvergadering is agendapunt 23 bestemd voor de logiesverordening. Duidelijk is wel dat dit gevolgen heeft voor de betrokkenheid van de raadsleden. Garanties moeten ingebouwd worden dat er redelijk gediscussieerd wordt hierover. Naar voren op de agenda of de volgende keer.
5. Wat gebeurd er met de buitenlandse werknemers die door de logiesverordening op straat komen te staan?
6. bezwaren op de stukken voor de raadsvergadering; de inhoud van de logiesverordening. Een punt is reeds dat er uitstel van 10 jaar gegeven kan worden door de gemeente. Dit zou moeten worden 2 jaar en in uiterste nood meer.

Wat betreft o.a. punt 6: onze werkgroep bereidt dit voor zichzelf voor en over de punten die eruit komen zal een van ons samen met Gerra met dhr. Steller van de Stichting een gesprek hebben. Steller heeft hier nogal veel mee te maken. Dit gesprek zal plaatsvinden op 3 augustus 's middags of 's avonds. Gerra geeft dit nog door.

Gemaakte verdeling van de raadsleden:

v.d. Weerd	Gerra
kartman (pvda)	Gerra
v. Tellingen(pvda)	Gerra
v. Maastricht	Gerra
Sprakelaar(chu)	Mej. Boot
Surber	wij
Meyer(duisterhof)	wij

VOLGENDE VERGADERING; 4 juli a.s. 8 uur in de wereldwinkel.

256
0

onderstaande gegevens werden door henk verzameld en beruften op eigen waarnemingen. Niets ervan is overgedreven.

Het huis heeft 3 woonlagen die door Burakkaanse arbeiders worden bewoond. In totaal 25 personen.

De begane grond heeft 1 kamer met 4 bedden, 1 met 2 bedden en 2 kamertjes met 1 bed. De grote kamer heeft voldoende ruimte voor 4 bedden. Er moet echter in gegeten worden, waardoor er een onfrisse lucht hangt. Er is geen enkele vorm van ventilatie omdat enkele ramen zijn dichtgespijkerd, vanwege kapotte ruiten.

De vloer is bedekt met zeil, dat er veel plambeen volledig versleten is. Grote gaten. Er zijn geen kasten of kleren in op te bergen. Alles draagt aan de vuur. De hele kamer is ontzettend vervuild. ... van Burakkaan lekt hij een beetje zijn met 5 grote wondlaaien, gevuld in deze kamer. Het verwordend merkt. Het hele huis zit onder de luizen.

In kleine kamers verkeeren in dezelfde situatie. ... van de een persoonskamer is een buiten aan het huis aangebouwd 'lietsenhok', waar iemand woont zonder enige vorm van verwarming. Op een enkele kamer is een wasbak.

Beneden en op de eerste etage is een laken. Onbeschrijflijk smerig. Geen ventilatie, geen lichtgespijkerd. Er is geen afvoer, ook voor de doezj te gebroed en kapotte vloer, zelf aangelegde levensgevaarlijke verlichting, losse vreden.

De w.e. is smerig. Bij het doortrekken stroomt de helft van het water uit in de klozet met kansen over de vloer. Ook weer dichtgespijkerd raan. De doezj is geen doezjeen rubber slang met een buisje in een betonnen hek, zonder ventilatie met gevaarlijke over electr. leidingen.

Op de eerste etage woen 10 personen op 4 zeer kleine kamers (2 bij 3) kanten, w.c. en doezj zijn nog enkele gras en orger dan beneden. Zeen moeten tevens gebruikt worden door 6 personen die in 2 kamers op de tweede etage huzen. Zelfde laken en pak.

ledig betaalt 80.- per maand aan huz die eigenaar is. Dat is totaal: 25 maal 80 = 2000.- p.w. and. Dat is 24.000 per jaar.

De eigenaar moet alleen geld betalen en trekt niets aan van klachten. De politie is geweest om te controleren op werkvergunningen. Op klachten van de bewoners werd geantwoord, dat ze dan maar iets anders moeten zoeken. De daar wonende h. in zijn zeer onbetandig. Ze pikken h. niet langer en IK O.K. NIKT.

n.b. de eigenaar haalt nooit zelf het geld op. Op hun vraag aan de schaker wie de eigenaar is en waar ie woont, wordt nooit geantwoord.

VERSLAG VAN DE WERKGROEP BUITENLANDSE ARBEIDERS TE ZEIST.

VAN JULI 1972 tot en met oktober 1973.

overij

Waarom een werkgroep buitenlandse arbeiders in de wereldwinkel?

Als wereldwinkel heb je de taak voor onderdrukte groepen op te komen. Met de bestaande verhoudingen in onze maatschappij kunnen de buitenlandse arbeiders tot de onderdrukte minderheidsgroepen gerekend worden.

Voor de wereldwinkel ligt er de taak het verband te leggen tussen derde wereldproblemen en de problemen in onze samenleving.

De buitenlandse arbeiders vormen een konkreet, duidelijk aangrijpingspunt om dit verband duidelijk te maken.

Uitgangspunten van de werkgroep zijn:

1. Samen met de buitenlandse arbeiders aan het werk gaan.
2. Uitgaan van hun problemen en daaraan werken, er actie voor voeren.
3. We willen als werkgroep de buitenlandse arbeiders helpen bij de bewustwording van hun situatie hier in Nederland. Daarbij is het niet onze bedoeling de buitenlander aan te passen aan de nederlandse situatie. We moeten ervan uit gaan dat de buitenlandse arbeider hier slechts tijdelijk komen werken. Behoud van eigen identiteit en cultuur is daarom noodzakelijk.
4. Ieder lid van de werkgroep leest zoveel mogelijk over de situatie van de buitenlandse arbeiders, zowel hier als in hun eigen land.

Vanuit deze uitgangspunten zijn we tot de volgende activiteiten gekomen.....

Omdat het voor ons noodzakelijk was contact met de buitenlandse arbeiders hier in Zeist te krijgen hebben enkele leden van de werkgroep meegeholpen om een marokkaans voetbalelftal op poten te zetten. Weer anderen gaven reeds les aan marokkanen.

In dit licht moet ook de opzet van een service-centrum voor buitenlandse arbeiders in de wereldwinkel gezien worden. Elke dinsdagavond waren 2 mensen van de werkgroep en een tolk aanwezig in de winkel. De buitenlanders konden daar met allerlei problemen komen. (van het invullen van een kinderbijslagformulier tot aan problemen met hun werkgevers. In feite deden we hier het werk dat de stichting in Utrecht ook doet.

Omdat blijkt dat de eigenlijke verantwoordelijke instanties de stichting als verwijzingsmogelijkheid zien en gebruiken, zagen wij als doel voor het service-centrum:

- doorverwijzen naar de daarvoor bestaande instanties en de buitenlander eventueel over de drempel heen helpen naar deze instanties.
- dmv deze verwijzing de instanties, indien nodig, duidelijk op hun verantwoording wijzen en zonodig druk op hen uitoefenen en "opbouwende" kritiek geven.
- Noodzakelijk is dat we elk "geval" dat via ons loopt, verslagen wordt, zodat we na verloop van tijd een duidelijk overzicht hebben van de diverse hiaten in de samenleving en hun informatie naar en behandeling van de buitenlandse arbeiders.
- het overbodig maken van het eigen service-centrum doordat de buitenlanders zelf deze dingen gaan overnemen, zelf gaan doen.
- Het service-centrum is tevens voor onze werkgroep een mogelijkheid om in contact te komen met de buitenlandse arbeiders in Zeist.

Toen het service-centrum eenmaal draaide, werd de werkgroep steeds weer gekonfronteerd met de slaechte huisvesting van de buitenlanders in Zeist.

Ook kregen we vaak marokkanen met reeds verlopen problemen, waar we niets aan konden doen.

Na verloop van tijd hebben we wegens gebrek aan belangstelling het service-centrum opgeheven. Reden waarom zo weinig mensen kwamen kan zijn omdat we veelal de problemen niet op konden lossen of dit langere tijd duurde. Ook de wereldwinkel kan negatief gewerkt hebben.

Intussen was de situatie in Zeist zó dat er nu twee werkgroepen voor buitenlandse arbeiders waren. Een die valt onder de stichting "Midden-Nederlánd en de werkgroep van de wereldwinkel.

Om enig idee te krijgen wat de fundamentele verschillen zijn tussen beide werkgroepen is het noodzakelijk wat meer over de stichting te weten.

De stichting is door subsidies gebonden aan doelstellingen geformuleerd door de overheid., die weer sterk gebonden is aan het bevorderen en in stand houden van de nationale economie en als zodanig sterk beïnvloed wordt door de bedrijven en hun voorwaarden.

In het bestuur van de landelijke en plaatselijke of regionale stichtingen zijn vertegenwoordigd: de katholieke, protestantse en algemeen landelijke organisaties op het gebied van het maatschappelijk werk, de werkgevers- en werknemersorganisaties.

Het is logies dat deze groeperingen bepaalde belangen vertegenwoordigen en dat de tegenstellingen tussen bv. werkgevers en werknemers ook binnen de besturen spelen. Bij bestuursbesluiten of naar buiten treden zal altijd eerst een kompromis bereikt moeten worden dat alle bestuursleden kunnen accepteren en ook verdedigbaar is naar hun achterban. Hierdoor zijn de stichtingen vleugellan.

Bovendien blijkt dat de stichting als afschuifinstituut gezien wordt zodat de eigenlijk verantwoorde instanties zoals ziekenfonds, arbeidsbureau's, bedrijven en vakbonden deze verantwoordelijkheid naar de stichtingen afschuiven.

Hierdoor blijven de stichtingen veelal steken in individuele hulp en dit vergt bijna al hun tijd. Gebleken is ook in de praktijk dat de behandeling van deze individuele gevallen nogal eens op zich laat wachten, wat het vertrouwen in de stichting bij de buitenlandse werknemers nu niet bepaalt stimuleert.

Uit bovenstaande omschrijving is duidelijk dat de invloed van de stichting in de werkgroep van de stichting (waarin momenteel 2 mensen van de stichting en 3 vrijwilligers zitten) toch wel bepalend is. Een belangrijk resultaat van deze werkgroep is de Casa, een ontmoetingscentrum op de slotlaan dat in de week-ends open is en verder gebruikt kan worden voor lessen, gebedsdiensten etc.

Het stanpunt van de werkgroep buitenlandse arbeiders t.a.v. het bestaan van de beide werkgroepen is als volgt:

De werkgroep ziet het bestaan van 2 verschillende werkgroepen niet als een bezwaar. Intogendeel: beide werkgroepen kunnen elkaar goed aanvullen.

De werkgroep van de stichting kan ons informatie en steun geven met bv. het service-centrum, wat tenslotte ook onder de taak van de stichting valt.

Omgekeerd kan de werkgroep uit de wereldwinkel, doordat die los staat van de stichting, dingen als huisvesting, economische aspecten e.d. harder aanpakken dan de werkgroep van de stichting, omdat deze de subsidie van de gemeente voor de casa veel te hard nodig heeft om te wiskeren.

Tijdens een gesprek tussen de beide werkgroepen is deze scheiding duidelijk geworden. Twee mensen die zowel in de ene, als in de andere werkgroep zaten, hebben gekozen voor de werkgroep van de stichting. Dit vanwege de dubbelrol en tijd. Hierdoor is de scheiding formeel tussen de beide werkgroepen getrokken. Om overlapping in werk en activiteiten te voorkomen zijn van beide werkgroepen kontaktpersonen aangesteld.

Naast het service-centrum waardoor we gekonfronteerd werden met de slechte woonomstandigheden van de buitenlandse arbeiders, heeft de werkgroep zich intensief bezig gehouden met de huisvesting in Zeist en met name met de pensions.

De volgende uitgangspunten hebben wij van het BAK overgenomen met betrekking tot de huisvesting van de buitenlandse arbeiders.

- de buitenlandse arbeider kan en mag niet gezien worden als een aparte groep, maar zij is onderdeel van de bevolking. De huisvesting van deze groep mag dan ook niet losgekoppeld worden van de andere inwoners. Zij is een schrijnend voorbeeld van de woonellende in het algemeen.
- De Nederlander heeft tenminste nog ten dele de mogelijkheid tot protest. De buitenlander voelt zich echter bedreigd en heeft angst voor uitzetting indien hij kritiek levert.
- De huisvesting van de buitenlanders moet voldoen aan de normen die de Nederlander stelt aan zijn huisvesting. De achtergronden en de bijzondere situatie waarin zij verkeren, kunnen het echter noodzakelijk maken dat de huisvesting aangepast wordt.

Deze drie punten vormen de basisuitgangspunten. Het is echter onmogelijk de huisvesting, de huisvestingsproblematiek van de b.a. te scheiden van de achtergronden van hun aanwezigheid in Nederland. Daarom is de volgende uitbreiding van de uitgangspunten van de werkgroep noodzakelijk:

- De b.a. leveren een essentiële bijdrage aan de Nederlandse economie. De migratie is een structureel verschijnsel geworden.
- De buitenlander is slachtoffer van de ongelijke welvaarts/inkomensverdeling op internationaal gebied. Door zijn komst werkt hij mee aan een groter worden van de kloof tussen arm en rijk.
- De motieven voor het aantrekken van de buitenlandse arbeiders zijn puur economies bepaald. Dit leidt tot wantoestanden op medies, sociaal-psychologies en kultureel vlak en komt wellicht het scherpst tot uitdrukking in het huisvestingsbeleid.

De werkgroep stelde in samenwerking met de buitenlandse arbeiders in 12 pensions een onderzoek naar de gemiddelde huisvesting van de circa 350 buitenlandse arbeiders in Zeist.

Dit onderzoek resulteerde in de publikatie van het zwartboek "buitenlandse arbeiders kreperen in Zeist. (de rijkste gemeente in Nederland. " Dit was op 24 mei 1973.

Tegelijk met dit zwartboek werd een open brief aan de gemeente overhandigd waarin de werkgroep haar eisen naar de gemeente toe formuleerde. (zie de bijlage)

De grootste eis naar de gemeente toe was dat er zo spoedig mogelijke logiesverordening zou komen. Deze is inmiddels op 8 augustus aangenomen in de raad en sinds 1 januari 1974 in werking getreden.

Na de publikatie van het zwartboek bleek dat het laten bestaan van de 2 werkgroepen een goede taktiek was. Wij schopten dmv. het zwartboek tegen de gevoelige schenen van het gemeentebelcid t.a.v. de huisvesting van de buitenlandse arbeiders in haar gemeente en de gemeente ging uithuilen bij de stichting werkgroep, die een wat vertrouwde indruk maakt, maar in feite in deze kwestie voor dezelfde belangen van de buitenlanders opkomt.

Inmiddels bleek dat het noodzakelijk zou zijn dat er voor de marokkanen van het pension op de herenlaan een pro deo advocaat werd aange-trokken omdat duidelijk werd dat het Zeister Bouwbedrijf hen kost wat kost uit het pension wilde hebben. De werkgroep is steeds het kontakt tussen de buitenlanders van de herenlaan en de advocaat geweest.

Doordat de zaak teveel in de publiciteit dreigde te komen heeft het Zeister Bouwbedrijf de zaak van juni t/m september laten rusten en in Oktober een kort geding aan te spannen tegen de inwoners.

Naar aanleiding van het zwart boek heeft de gemeente de werkgroep uitgenodigd voor een gesprek met 2 antenaren. In dit gesprek heeft de werkgroep nog eens de verantwoordelijkheid van de gemeente t.a.v. de huisvesting van haar buitenlandse inwoners benadrukt.

In dit gesprek heeft de gemeente echter gesteld, dat zij geen enkele garantie of bescherming kan geven aan de buitenlandse arbeiders die op straat komen te staan doordat de eigenaren ten gevolge van de logiesverordening op straat komen te staan, doordat eigenaren ten gevolge van de logiesverordening hun pension sluiten of moeten sluiten. De gemeente voelt zich niet verantwoordelijk voor de huisvesting van de buitenlandse arbeiders; zij vindt dit een taak voor de bedrijven. Omgekeerd blijkt dat de bedrijven deze verantwoordelijkheid weer naar de gemeente toeschuiven (vruchteloos), zodat hoe je het ook wendt of keert, uiteindelijk niemand zich verantwoordelijk stelt voor de huisvesting.

Als duidelijk voorbeeld ligt hier in Zeist de herenlaan, waar dmv een kort geding, de buitenlanders op straat gezet dreigen te worden en waar de gemeente wat betreft het aanbieden van andere woonruimte de handen tot nu toe in onschuld wast.

11 november 1973.

mirjam van kouwen.

Werkgroep Buitenlandse arbeiders
p/a Steinlaan 63
Zeist.

Zeist, 24-5-1973.

OPEN BRIEF

Aan de gemeenteraad van Zeist,
College van B en W.

Sinds augustus 1972 vormen wij een werkgroep die zich bezighoudt met de problematiek van de buitenlandse arbeiders in Zeist. Tijdens ons contact met de buitenlandse arbeiders bleek dat er grote problemen bestaan n.b.t. de huisvesting, werkgelegenheid, werksituatie en sociale voorzieningen.

Dit was voor ons aanleiding om ons intensief met de huisvesting als deelprobleem te gaan bezighouden dmv een onderzoek. Resultaat van dit onderzoek is bijgaand zwartboek, waarin concrete informatie verschaft wordt over de woonsituatie en de gekonstateerde grote tekortkomingen en wantoestanden.

Daar de overheid toestaat, dat de bedrijven "Gast"-arbeiders aantrekken, moet zij ook de verantwoordelijkheid hiervoor dragen. Het gaat hier om mensen, die, ook in de praktijk dezelfde rechten moeten hebben als andere mensen.

In onze contacten met de buitenlandse arbeiders is gebleken, dat de gemeente van Zeist hier flink tekort in schiet in haar beleid t.a.v. de buitenlandse arbeiders. Zij heeft de taak, namens de overheid toezicht te houden op de situatie van de buitenlandse arbeiders.

Als eerste belangrijke tekortkoming is er het feit, dat Zeist nog geen logiesverordening heeft.

Hierdoor is consequente controle op de pensions niet mogelijk. Het is dus zaak dat deze logiesverordening zo spoedig mogelijk opgesteld wordt in samenwerking met de betrokken buitenlandse arbeiders, onze werkgroep, de stichting "Midden-Nederland" en met andere groepingen die hiermee te maken hebben.

Bij het opstellen van de logiesverordening zullen dezelfde normen moeten gelden als voor Nederlanders.

De controle van de gemeente zal er niet in de eerste plaats op gericht moeten zijn om pensions te sluiten, maar om de huiseigenaren d.m.v. strenge maatregelen te dwingen het pension volgens de normen van de logiesverordening in te richten.

Indien er tocht tot sluiting moet worden overgegaan, dan moet de gemeente zorgen voor alternatieve woonruimte voor de betrokken inwoners.

Als urgent geval speelt op het moment het pension op de herenlaan. 45, waar 25 marokkanen per 1 juni op straat gezet dreigen te worden

De gemeente zal bij de landelijke overheid moeten aandringen om de noodzakelijk maatregelen te treffen, waardoor deze alternatieve woonruimte te realiseren is.

Ten aanzien van de werving van buitenlandse arbeiders door de bedrijven, zal de gemeente erop moeten toezien dat de bedrijven hun verplichtingen t.a.v. de huisvesting, zoals vermeld in het arbeidskontraakt, nakomen.

Ook zal de gemeente erop toe moeten zien, dat de bedrijven beperkte aantallen buitenlanders werven, zodat leefbare huisvesting en goede opvang verzekerd zijn en deze niet ten koste gaan van de huisvesting en faciliteiten van de nederlandse arbeiders. Het woningbeleid van de gemeente zal erop toe moeten zien, dat er betaalbare woningen komen voor alle laagstbetaalden in Zeist, met extra contingenten voor buitenlandse arbeiders, opdat gezinshereniging ook feitelijk mogelijk is.

Om bovengenoemde taken uit te kunnen voeren, zal er uitbreiding nodig zijn van het aantal (deskundige) ambtenaren.

Wij wijzen de gemeenteraad op bijgaand zwartboek en hopen dat de konkrete informatie die u hierin over de woonsituatie van de buitenlanders in Zeist vindt, een impuls voor u zal zijn, daadwerkelijk aan deze situatie te gaan werken.

Wij verwachten dat deze open brief en het zwartboek aanleiding zal zijn om de werkgroep ten spoedigste voor een gesprek uit te nodigen.

Ten overvloedde zij vermeld, dat deze open brief naar pers, gemeenteraadsleden en andere belanghebbende instanties is gestuurd.

In afwachting van uw antwoord, verblijven wij,

Werkgroep voor Buitenlandse Arbeiders
p/a Steinlaan 63
Zeist.

DE LOGIESVERORDENING

Een van de resultaten van het zwartboek was, dat met ingang van 1 jan. 1974, een verordening op de verblijfsgebouwen' in werking trad voor de gemeente Zeist. Deze is op het gemeentehuis te verkrijgen voor f 3,20 (4 vellen), na 5 zalen te zijn afgelopen!

De verordening bestaat uit 4 hoofdstukken.

1. Het inleidende hoofdstuk omschrijft het begrip. Het gaat om gebouwen waarin tijdelijk huisvesting wordt verleend (eventueel met gedeeltelijke of gehele verzorging) aan tenminste 5 personen.

2. Hoofdstuk 2 heeft 3 afdelingen:

a) algemene bepalingen: een vergunning is verplicht. De nodige gegevens omtrent de beheerder en het gebouw moeten worden verstrekt, o.a. een verklaring omtrent het gedrag van de aanvrager en beheerder. Op grond van artikel 9 kunnen BenW aan een vergunning allerlei voorwaarden verbinden in het belang van de openbare orde, de zedelijkheid, de gezondheid en de veiligheid, welke verder niet omschreven worden. BenW zijn in deze blijkbaar norm. In art. 17 staat dat een pension om deze redenen gesloten kan worden. Verder moet een gebouw voldoen aan eisen, gesteld in de bouwverordening en de brandweerverordening. Deze eisen worden niet beschreven, maar er wordt slechts aangegeven waar ze te vinden zijn.

Een vergunning kan worden ingetrokken als zich nieuwe feiten voordoen. BenW moeten dan eerst een aanschrijving sturen tot het treffen van maatregelen om alsnog aan de voorwaarden te voldoen binnen een te bepalen termijn. Beroep op deze maatregel is mogelijk bij de gemeenteraad. Het argument dat het dan niet meer lonend zou zijn om een pension te exploiteren gaat niet op. Dan moet je maar sluiten!

b) verplichtingen: een houder is beheerder of moet een beheerder aanstellen, welke in het gebouw aanwezig moet zijn. Deze moet zorgen voor voldoende inventaris. De vergunning moet duidelijk zichtbaar opgehangen worden in het gebouw. De bewoners moeten geregistreerd worden: ze zijn verplicht naam, nationaliteit, paspoortnummer, etc. op te geven. Voor illegalen dus een gevaarlijke zaak!

De bewoners moeten naar redelijkheid(?) gebruik kunnen maken van de tot het verblijfsgebouw behorende installaties en toestellen. De inventaris moet in behoorlijke(?) staat van onderhoud verkeren en moet worden schoongehouden.

c) sluiting: als een bevel van sluiting is uitgegaan, moet een afschrift daarvan duidelijk zichtbaar bij de toegang worden opgeplakt en mag niemand meer worden toegelaten tot verblijf buiten de gezinsleden van de houder om!

3. Hoofdstuk 3 bevat enkele overgangsbepalingen voor de nu al bestaande verblijfsgebouwen.

Wel moet binnen 3 maanden een vergunning worden aangevraagd. BenW beslissen dan binnen 1 jaar al. Als niet wordt voldaan aan de eisen van de bouwverordening kan , toch een vergunning worden verleend, op voorwaarde dat binnen een te bepalen termijn (ten hoogste 10 jaar!!!) alsnog aan de eisen wordt voldaan.

4. Het laatste hoofdstuk gaat over de strafbepalingen: ten hoogste 2 maanden hechtenis of een boete van 300 gulden.

toezicht op de malewin; wordt opgedragen aan ambtenaren van bouw- en woningtoezicht en de brandweer, of nog andere door BenW aan te wijzen ambtenaren, die elk gebouw zonder toezending mogen betreden.

KONKLUDEREND

Een pluspunt van de verordening is dat deze al geldt voor een pension van meer dan 4 personen (de beheerder vermoedelijk niet meegeteld?). Een uitvlucht zou nog kunnen zijn door slechts voor een kamer met 4 personen 1 beheerder te nemen (zoals in R'dam): door artikel 1 wordt dit in zekere mate onmogelijk.

Dat hygiëne en onderhoud ook criteria zijn, hoe vaak ook ongeschreven, geeft ruime mogelijkheden om in te grijpen.

Een zwakke plek is de lage boete op overtredingen en de mogelijkheden om sluiting uit te stellen door te simuleren dat er een verbouwing gaande is! In R'dam bleek dat al een pot verf, een hamer met spijkers en een paar planken op ambtenaren de indruk maakt dat er geweldig hard verbouwd wordt!

De werking van de verordening staat of valt met een effectieve controle. Elk pension is wel op een of andere manier ondeugdelijk, zodat malafide pensionhouders altijd gepakt kunnen worden, als de ambtenaren maar willen meewerken. Deze kunnen echter pas werkelijk streng gaan optreden als er ook vervangende woonruimte aanwezig is in Zeist. Anders werkt de verordening alseen boemerang en treft ze juist de buitenlandse arbeiders, die er door beschermd zouden worden!

Begrijpelijk is dat in deze verordening geen prijs wordt vastgesteld voor een bed, of- schoon ook dat met hygiëne en leefbaarheid heeft te maken, om over openbare zeden nog naar te zwijgen. Hiervoor zullen dus andere maatregelen moeten worden getroffen.

Konkrete eisen staan er nauwelijks in deze verordening, hoogstens naar verwijzingen betrefend naar andere verordeningen. Een vertaling heeft daarom ook weinig zin. De tekst is te formeel-juridisch. Een vertaling zou praktischer moeten zijn naar het karakter moeten dragen van voorlichting. Er zou in beschreven moeten worden wat buitenlanders mogen verlangen van hun huisbaas w.b. verzorging, redelijkheid van de beheerder, vrijheid van bezoek ontvangen, aantal bedden op een kamer, ventilatie, brandblussers, nooduitgang, douche, keuken, verwarming, verlichting, beddegoed, schoonmaak, etc.

Zo'n tekst met praktische tips in hun eigen taal geeft ze het inzicht met welke klachten ze naar de gemeente mogen stappen; welke rechten ze in feite hebben.

Konkluderend kunnen we zeggen dat er niets meer aan de hand is als BenW maar willen meewerken. Er zijn voldoende juridische mogelijkheden om welke schouft ook maar, aan te pakken, niet in het minst door de vaagheid van de verordening; (bv. termen als redelijk, behoorlijk, voldoende, goed, schoon, in het belang van de openbare orde, zedelijkheid, gezondheid en veiligheid (ok psychisch?)) Leefbaarheid is echter ook niet precies in formules vast te leggen. Het hangt er in deze zaken steeds vanaf wie de verordening interpreteert en hanteert. Vermoedelijk zal er werkgroep nodig blijven als waakhond, om ambtenaren hierin steeds te controleren en achter de broek aan te zitten.

Sterkte en succes ermee want dat is een hopeloos frustrerend werk!!

DE BUITENLANDSE WERKNEMER EN DE VAKBONDEN

In november 1972 begon ik te werken in het service-centrum van de wereldwinkel t.b.v. de gastarbeiders. Het was ellendig, moeizaam werk. De mannen kwamen veel met papiertjes die ze niet konden lezen. Het kwam voor dat ze waren ontslagen zonder dat ze het zelf wisten of waren op allerlei manieren tekortgedaan.

Wat wij konden doen was bijna niets. Meestal was je al te laat of waren de dingen niet te achterhalen. Veel van de buitenlanders waren geen lid van een vakbond, kenden de bond niet, of hadden er geen fiducia in. Uit de verhalen die ze je vertelden, was dat ook vaak best te begrijpen.

Wat wij zagen was, dat de vakbond tegenover de gastarbeiders heel anders zou moeten werken.

Veel meer preventief. Behalve de spanjaarden, hebben de gastarbeiders vaak veel te weinig kijk op onze maatschappij. Ze hebben geen idee van hun rechten en hoe ze aan dat recht kunnen komen. De nederlandse arbeiders voelen ze dikwijls als concurrenten naar banen en huizen en zo komt het wederzijdse contact veel te weinig op gang.

In enkele gevallen heb ik geweldige medewerking van vakbondsmensen gehad voor het napluizen van dingen. Maar anderen hielpen niet of schoorvoetend en eisten dat de buitenlanders eerst lid werden.

Wij vinden dat de vakbond

1. de gastarbeiders zodra ze hier zijn, van dienst moet zijn met voorlichting en waarschuwingen, wáár ze fout kunnen gaan.
2. blijven begeleiden, ze regelmatig bij elkaar roepen en moet werken aan hun bewustwording.
3. trachten een kader te vormen, een groep die nederlands leert en hen in te zetten voor de belangen van hun landgenoten.

Hierover heb ik eens een gesprek gehad met een oud-vakbondsmen. Hij zei dat zoiets wel goed voorbereid moest worden en dat er weinig geld in de vakbonden over is om zoiets te organiseren. Een taak voor de overheid?

Er is nogal wat verschil van mening over de oplossing van enkele nijpende en dagelijks voelbare problemen.

Zo zijn de bedrijven bv. na een jaar niet meer verplicht de gastarbeiders van menswaardige woonruimte te voorzien. De gemeenten en vakbonden schuiven deze verantwoordelijkheid ook af en zeggen dat de bedrijven hier voor moeten zorgen.

't probleem is dat de hollandse arbeiders vijandig zullen worden als zij lang wachten op een huis en de gastarbeiders zomaar worden geholpen.. De vakbondsleden bestaan uit bijna allemaal nederlandse arbeiders en slechts enkele gastarbeiders.

Het is nodig de hollandse arbeider solidair te maken met z'n buitenlandse collega. Hem in te laten zien dat hun zaak hetzelfde is en dat de verhoudingen nu wel erg scheef liggen.

-Een taak die veel tijd en vakmanschap zal kosten en waarin, vind ik, de vakbonden schandalig gefaald hebben. Alleen door een landelijke aanpak vanuit de vakbonden kan hieraan gewerkt worden.

Hilly van Gorcum.

1.

Enkele punten over de praktische werkwijze van het aktiekomitee pro gastarbeiders in R'dam t.a.v. huisvesting-huuradvieskommissie-voorlichting aan nederlanders-voorlichting aan buitenlandse arbeiders-onderwijs-stichting hulp buitenlandse werknemers-de gemeente-de vakbonden-bedrijven.

Huisvesting:werkwijze:-zwarte lijsten, publikatie van de slechtste pensions. Volgens stichting en wethouder legde het aktiekomitee subjektieve normen aan, het bedrijfsleven reageerde negatief, de pensionhouders reageerden agressief, in de stad ontstond bij de algemene opinie' grote verontwaardiging dat er dergelijke toestanden in de pensions waren, hetgeen weer invloed had op de visie van o.a. de wethouder(macht van voorlichting aan de gewone mensen!!!)

-logementstochten, zeer belangrijk voor de kontakten met de arbeiders welke onmisbaar zijn(de stichting kwam er nooit), maar het is ook belangrijk om er allerlei belangrijke mensen bij uitnodigen, om hen te motiveren hun invloed aan te wenden om verbetering in de situatie te brengen. (gemeenteraadsleden, kerk, vakbonden, kamerleden, medici, etc.)

-lijveren voor sluiting van zeer slechte pensions: de aktiegroep heeft er altijd op toe gezien dat er: alternatieve woonruimte was, bij de overbrenging de arbeiders goed werden begeleid, o.a. omdat ze de weg niet kennen en geen straatnamen kunnen lezen. Kortom: de sluitingen moesten goed voorbereid en begeleid worden!

Huuradvieskommissie :- Ondank/antrouwen van de buitenlandse, arbeider t.a.v. overheidsinstanties (zij komen dikwijls uit diktatoriaal geregeerde landen) wist de aktiegroep toch 100 arbeiders te bewegen een verzoek intedienen bij de h.a.k. om vaststelling van de huur.

Geen resultaat. Ongelijke behandeling van nederlanders en buitenlandse arbeiders: bij te veel aktie van de h.a.k. zouden de huren zeker omlaag gaan-zou een pension houden niet meer lukratief zijn, zouden de pensionhouders stoppen-zou de verantwoordelijkheid bij de overheid(gemeente) en bedrijfsleven komen te liggen en dat kost geld.

Volgende aktie: persoonlijke brief aan alle leden van de huuradvieskommissie. Onbevredigende reaktie. Toch ging het bij buitenlandse arbeiders wel om kamerhuur in de zin van de huurwet (dat was het resultaat dat was gebleken bij huurakties in o.a. Utrecht).

Volgende stap: de hele zaak van de veel te hoge huren en het 'werk' van de h.a.k. openlijk in de pers.

Toen behandelde de h.a.k. enkele zaken. Gevolg: zeer sterke huurver-

verlaging en woede van de pensionhouders die door intimidatie proberen de arbeiders uit de pensions weg te pesten.

De aktiegroep reageert door: de kranten erbij te halen,
een advocaat en een gemeenteraadslid,
maakte de zaak aanhangig bij het kanton-
gerecht.

Laatste instantie besliste dat de huurwet toch niet van toepassing was, dus geen bescherming voor buitenlandse arbeiders.

Het aktie komitee ging in hoger beroep

Voorlichting aan Nederlanders.

- 1. publiciteit(kranten, radio, t.v.)
- 2. nederlandse bulletins(niet vooral ook informatie over de lokale toestanden)
- 3. straatdiskussie en stand op de markt(doorbraak van allerlei vooroordelen).
- 4. insidentele voorlichting(m.n. op scholen en ook in het algemeen lezingen en voorlichtingsavonden)

B:De stichting zou er met name zorg voor moeten dragen(Ze wordt door de overheid gesubsidieerd)dat de nederlanders die met buitenlanders samenwerken en over het algemeen alle mensen die door hun functie met gastarbeiders in aanraking komen, op de hoogte worden gebracht met de mentaliteit en het totaal andere cultuurpatroon van de buitenlandse werknemers.

Hierbij denkt het aktie komitee m.n. aan artsen, maatschappelijk werk(st)ers, ambtenaren, politieambten, personeelschefs e.d.

Voorlichting aan gastarbeiders

- inlichtingen geven over rechten en plichten
- het nederlandse cultuurpatroon toelichten en hún plaats en functie daarin.
- vertaling van allerlei formulieren:belastingformulier, oproepen tot ziektekontrolé, formulieren Raad van de Arbeid e.d.
- pensionbezoek, stand op de markt, taallessen.
- informatiebulletin in eigen taal over o.a.:ontslag-ziekte-kinderbij-slag-positie van de nederlandse vrouw, onderwijs in nederland en de diskriminatie.
- B.2:het informatie bulletin van de Stichting bevatte,althans in R'dam geen enkele informatie over rechten en plichten
- B.2:een poging tot opzetten van een sociéteit(gezelligheid + kontakt met nederlanders + sociale bewustwording):mislukt door politieke autoritaire invloed van de hollandsche ambassade.

Onderwijs: via taalkursussen. Oproep aan bevolking en vrijwilligers via kranten en tijdschriften (en huis-aan-huis blaadjes). Elk geeft les aan 3 à 4 arbeiders; zeer informeel n.b.v. plaatjes, plastic letters, tekeningen; er is een boekje met les materiaal door de aktiegroep uitgegeven. Ma praten vaak nog belangrijker dan de les zelf (zowel voor het leren van de taal als de integratie). Het geschiktste tijdstip: de zondagmiddag. Inschrijfgeld f2,-; lessen gratis.

Hoewel de praktijk nu nog anders is meent de werkgroep, dat er geijverd moet worden voor vakopleidingen die afgestemd zijn op het land van herkomst, zodat de gastarbeid voor de landen van herkomst op de lange duur toch niet alléén maar nadelig is.

Taallessen zijn noodzakelijk voor: -kontakt met medearbeiders

-het volgen van vakkursussen

-het bewustmaken van hun positie, rechten, diskriminatie, uitgebuit worden etc.

Het talenpraktikum: -gemeentelijk. talenpraktika worden gratis ter beschikking gesteld.

-er was enige start subsidie

-vertoeken aan 100 bedrijven en buitenlandse arbeiders als kursisten aan te nemen en f 200,- per man te betalen voor een half jaar. Slechts 12 van die 100 reageerden. Na herhaald aanschrijven werden de namen van de weigerende bedrijven gepubliceerd.

Stichting: zij is te veel ingekapseld door kontakten met: -bedrijfsleven en met de

-konsulaten

ze verwaarloost vele zaken die zij, enlijk tot haar terrein behoren of doet dingen op een manier die zeer te kritiseren is. Naar aanleiding van deze konstateringen heeft het aktiekomitee de stichting vragen gesteld: Over wat zij heeft gedaan of doet aan uisvestings-druk op wethouder om sluiten van zeer slechte

pensions te bewerken?

-opvangcentrum gedupeerde arbeiders, druk om woekerhuren verlaagd te krijgen, druk op rechter om verhoging overtreding van de logieswet?

-onderwijs in nederlands?

+vertaling van allerlei formulieren?

+tijveren voor ongesensureerde pers?

+waarom spreken maatschappelijk werkers overdag en deze mensen dan nog vaak af wezi?

+waarom drijven mensen die bijvb. kontakt hebben met het spaanse konsulaat deze spreken?

+Waarom is de stichting zo weinig bekend bij de buitenlandse

Andere kontakten: Universiteit; andere aktiegroepen; aangesloten bij: Gezamenlijke aktiegroepen: PAL: Proletariërs aller landen en : het informatie- en aktiecentrum voor ontwikkelingssamenwerking: IACOS, waarbij ook: WIR'dam, Angolakomitee, NOVIB-R'dam, Amnesty int., Geweldloze Weerbaarheid.

arbeiders en wat heeft ze gedaan aan de introductie van dezen bij het roterdams publiek?

Wat heeft ze gedaan aan de onbekendheid van de arbeider met allerlei formulieren en bepalingen: t.a.v. allerlei sociale voorzieningen o.a. op medisch gebied (nogal technisch maar het gaat om de formulieren TH 9, S8/CH8)-dubbele kinderbijslag en belastingaftrek-het moeten hebben van een verblijfsvergunning-mogelijkheid tot definitieve verblijfsvergunning bij depolitie na 5 jaar-beroep tegen ambtelijke beslissingen binnen een bepaalde termijn-schrijnend gebrek aan voorlichting aan gastarbeiders over het arbeidsrecht in Nederland (ontslag, arbeidsongeschiktheid.)

Hierop kwam geen bevredigend antwoord. Sommigen erkennen dat de arbeiders de stichting wantrouwen. Anderen (zoals een wethouder) houden een blind vertrouwen in de stichting en de pensionhouders

Kontakt met gemeentelijke diensten:

- Bouw- en woningtoezicht
- G.G. en G.D. controle op pensions
- brandweer

Aan de brandweer werd de lijst van zwarte beter naar slechte pensions doorgegeven. Zij kwamen daarna met een lijst van pensions die wegens brandgevaarlijkheid onmiddellijk gesloten moesten worden; 14 daarvan waren van de lijst van het aktiekomitee.

Rijksoverheid: C.R.M.: slecht, geen subsidie, eris toch de stichting

Kulturele raad van Zuid-Holland: vindt dat het vele goede persoonlijke initiatief van het komitee rechtstreeks voor subsidie van C.R.M. in aanmerking komt.

Kontakten met kamerleden, niet zoveel resultaat, m.n. niet in het gesprek met vaste kamerkommissie voor C.R.M.: geen enkel resultaat. Er zijn wel enige vragen in de kamer gesteld over de konkrete toestanden in R'dam (vergl. Zeist)

Bedrijven: Het aktiekomitee heeft de bedrijven vragen gesteld over: weten jullie eigenlijk wel hoe het is gesteld met de huisvesting van jullie buitenlandse werknemers? Bewogen antwoorden die uitblonken door nietszeggendheid. Dikwijls verscholen de bedrijven zich achter officiële instanties, vakbonden en eigen functionarissen. Over hun weigering mee te werken aan talenpraktika en de uiteindelijke publikatie van de namen van de weigerende bedrijven zie blz. 3

Vakbonden: Soms eigen spreekuur voor gastarbeiders. Te idealistisch: zij erkennen niet dat er een verschil is tussen Nederlandse en buitenlandse arbeiders terwijl dit in de praktijk wel zo is: m.n.: taalproblemen, onwetendheid, minder rechten, zware werk etc.
leo somhorst.

- Naleving van de logementsverordening.
- Informatie vooraf aan wijkcomitees en aktiekomitee over pensionsluitingen, opdat er voor-
gemaakt kan worden dat de meest urgente gevallen worden aangepakt. Ook is informatie nodig
over de vervangende woonruimte, die gastarbeiders in geval van sluiting wordt aangeboden.
- Reorganisatie van de Stichting Huisvesting Migranten. Binnen het bestuur van de Stichting
heersen tegenstrijdige belangen, die botsen met de belangen van de gastarbeiders.
- Aankoop van bestaande panden, die met behulp van de bestaande subsidieregeling in behoer-
lijke tehuizen kunnen worden veranderd, die kunnen draaien op non-profit basis.
- Bouw van nieuwe wooneenheden. Om gettovorming te voorkomen is spreiding van de huisves-
ting van gastarbeiders over de stad - niet buiten de stad - noodzakelijk.
- Huurbescherming voor logementsbewoners, zodat uitzuiging van gastarbeiders door malafide
pensionhouders wordt voorkomen.
- Toewijzing van meer woningen aan buitenlanders, eventueel met gezinnen, door de gemeentelij-
ke woningstichtingen.
- Vorming van een fonds door het bedrijfsleven, waaruit panden kunnen worden aangekocht of
nieuwbouw kan worden gepleegd, zodat pensions op non-profit basis kunnen draaien. Controle
hierop door overheid en gastarbeiders.
- +++++
-Goede voorlichting in de taal van de gastarbeiders. Vertaling van de meest voorkomende
formulieren in begrijpelijke taal.
- Toewijzing van meer zendtijd, ook t.v.-zendtijd, voor programma's van gastarbeiders.
- Betere voorlichting bij werving van gastarbeiders, die nu een soort kochandel is. Geduron-
de de eerste weken van het verblijf in Nederland een voorbereidingsperiode instellen,
waarin de gastarbeiders in de nederlandse samenleving worden ingevoerd en wat neder-
lands leren met doorbetaling van het loon.
- +++++
-Onderwijs en vorming. Opzet van voldoende kursussen lezen en schrijven voor analfabeten
en kursussen nederlandse om een betere integratie mogelijk te maken. Opzet van kursussen
in sociale opvang en begeleiding en van vakopleidingen waaraan gastarbeiders ook in het
thuisland wat hebben.
- Vorming van een centrale opvangschool voor buitenlandse kinderen, waar zij snel nederlandse
leren (verbonden aan een nederlandse school.) Na het doorlopen van de opvangschool kunnen
de kinderen in een school in eigen buurt worden geplaatst. Zodoende leert het buitenland-
se kind sneller nederlandse en wordt voorkomen dat het remmend werkt op de vooruitgang
van de lessen aan nederlandse kinderen.
- +++++
-De sociale opvang en begeleiding na de opvangperiode aan het begin van het verblijf van
de buitenlanders in Nederland moet in handen zijn van personen van wie kan worden ver-
wacht dat zij de 'taal van de arbeiders' spreken.
- Met name in de wijken waar veel gastarbeiders wonen moeten ontmoetingssentra voor bui-
tenlanders en nederlandse worden gevormd.

-De medische begeleiding van gastarbeiders moet plaatsvinden in en vanuit medische centra waaraan artsen zijn verbonden die de moedertaal van de gastarbeiders spreken. Deze artsen moeten niet aan de landen van herkomst worden onttrokken. De medische centra moeten zich op 'neutraal terrein' bevinden, dus niet verbonden aan de sociëteiten van de stichting hulp aan buitenlandse werknemers.

-De vakbonden dienen zich meer op de buitenlandse werknemers te richten en hun belangen beter te verdedigen. De vorming van een nieuwe 'laag' die onder de arbeidersklasse wordt aangebracht, betekent immers een ondergraving van alle door de arbeiders bevochten verworvenheden.

- De verblijfsduur van gastarbeiders in Nederland mag niet worden beperkt.
- Gastarbeiders moeten politieke en sociale rechten kunnen doen gelden, zoals het stakings- en demonstratierecht.
- Gastarbeiders moeten het recht hebben bij langdurige ziekte in eigen land te kuren.

Deze eisen dateren uit augustus 1972; ik denk dat de overgrote meerderheid ervan ook nu nog en ook in Zeist zeer to the point zijn.

VERSLAG VAN DE WERKGROEP BUITENLANDSE ARBEIDERS TE ZEIST.

VAN JULI 1972 tot en met oktober 1973.

Waarom een werkgroep buitenlandse arbeiders in de wereldwinkel?

Als wereldwinkel heb je de taak voor onderdrukte groepen op te komen. Met de bestaande verhoudingen in onze maatschappij kunnen de buitenlandse arbeiders tot de onderdrukte minderheidsgroepen gerekend worden.

Voor de wereldwinkel ligt er de taak het verband te leggen tussen derde wereldproblemen en de problemen in onze samenleving.

De buitenlandse arbeiders vormen een konkreet, duidelijk aangrijpingspunt om dit verband duidelijk te maken.

Uitgangspunten van de werkgroep zijn:

1. Samen met de buitenlandse arbeiders aan het werk gaan.
2. Uitgaan van hun problemen en daaraan werken, er actie voor voeren.
3. We willen als werkgroep de buitenlandse arbeiders helpen bij de bewustwording van hun situatie hier in Nederland. Daarbij is het niet onze bedoeling de buitenlander aan te passen aan de nederlandse situatie. We moeten ervan uit gaan dat de buitenlandse arbeider hier slechts tijdelijk komen werken. Behoud van eigen identiteit en cultuur is daarom noodzakelijk.
4. Ieder lid van de werkgroep leest zoveel mogelijk over de situatie van de buitenlandse arbeiders, zowel hier als in hun eigen land.

Vanuit deze uitgangspunten zijn we tot de volgende activiteiten gekomen.....

Omdat het voor ons noodzakelijk was kontakt met de buitenlandse arbeiders hier in zeist te krijgen hebben enkele leden van de werkgroep meegeholpen om een marokkaans voetbalcftal op poten te zetten. Weer anderen gaven reeds les aan marokkanen.

In dit licht moet ook de opzet van een service-centrum voor buitenlandse arbeiders in de wereldwinkel gezien worden. Elke dinsdagavond waren 2 mensen van de werkgroep en een tolk aanwezig in de winkel. De buitenlanders konden daar met allerlei problemen komen. (van het invullen van een kinderbijslagformulier tot aan problemen met hun werkgevers. In feite deden we hier het werk dat de stichting in Utrecht ook doet.

Omdat blijkt dat de eigenlijke verantwoordelijke instanties de stichting als verwijzingsmogelijkheid zien en gebruiken, zagen wij als doel voor het service-centrum:

- doorverwijzen naar de daarvoor bestaande instanties en de buitenlander eventueel over de drempel heen helpen naar deze instanties.
- dmv deze verwijzing de instanties, indien nodig, duidelijk op hun verantwoording wijzen en zonedig druk op hen uitoefenen en "opbouwende" kritiek geven.
- Noodzakelijk is dat we elk "geval" dat via ons loopt, verslagen wordt, zodat we na verloop van tijd een duidelijk overzicht hebben van de diverse hiaten in de samenleving en hun informatie naar en behandeling van de buitenlandse arbeiders.
- het overbodig maken van het eigen service-centrum doordat de buitenlanders zelf deze dingen gaan overnemen, zelf gaan doen.
- Het service-centrum is tevens voor onze werkgroep een mogelijkheid om in kontakt te komen met de buitenlandse arbeiders in Zeist.

Toen het service-centrum eenmaal draaide, werd de werkgroep steeds weer gekonfronteerd met de slaechte huisvesting van de buitenlanders in Zeist.

Ook kregen we vaak marokkanen met reeds verlopen problemen, waar we niets aan konden doen.

Na verloop van tijd hebben we wegens gebrek aan belangstelling het service-centrum opgeheven. Reden waarom zo weinig mensen kwamen kan zijn omdat we veelal de problemen niet op konden lossen of dit langere tijd duurde. Ook de wereldwinkel kan negatief gewerkt hebben.

Intussen was de situatie in Zeist zó dat er nu twee werkgroepen voor buitenlandse arbeiders waren. Een die valt onder de stichting "Midden-Nederland en de werkgroep van de wereldwinkel.

Om enig idee te krijgen wat de fundamentele verschillen zijn tussen beide werkgroepen is het noodzakelijk wat meer over de stichting te weten.

De stichting is door subsidies gebonden aan doelstellingen geformuleerd door de overheid., die weer sterk gebonden is aan het bevorderen en in stand houden van de nationale economie en als zodanig sterk beïnvloed wordt door de bedrijven en hun voorwaarden.

In het bestuur van de landelijke en plaatselijke of regionale stichtingen zijn vertegenwoordigd: de katholieke, protestantse en algemeen landelijke organisaties op het gebied van het maatschappelijk werk, de werkgevers- en werknemersorganisaties.

Het is logies dat deze groeperingen bepaalde belangen vertegenwoordigen en dat de tegenstellingen tussen bv. werkgevers en werknemers ook binnen de besturen spelen. Bij bestuursbesluiten of naar buiten treden zal altijd eerst een kompromis bereikt moeten worden dat alle bestuursleden kunnen accepteren en ook verdedigbaar is naar hun achterban. Hierdoor zijn de stichtingen vleugellan.

Bovendien blijkt dat de stichting als afschuifinstituut gezien wordt zodat de eigenlijk verantwoorde instantties zoals ziekenfonds, arbeidsbureau's, bedrijven en vakbonden deze verantwoordelijkheid naar de stichtingen afschuiven.

Hierdoor blijven de stichtingen veelal steken in individuele hulp en dit vergt bijna al hun tijd. Gebloken is ook in de praktijk dat de behandeling van deze individuele gevallen nogal eens op zich laat wachten, wat het vertrouwen in de stichting bij de buitenlandse werknemers nu niet bepaalt stimuleert.

Uit bovenstaande omschrijving is duidelijk dat de invloed van de stichting in de werkgroep van de stichting (waarin momenteel 2 mensen van de stichting en 3 vrijwilligers zitten) toch wel bepalend is. Een belangrijk resultaat van deze werkgroep is de Casa; een ontmoetingscentrum op de slotlaan dat in de week-ends open is en verder gebruikt kan worden voor lessen, gebedsdiensten etc.

Het stanpunt van de werkgroep buitenlandse arbeiders t.a.v. het bestaan van de beide werkgroepen is als volgt:

De werkgroep ziet het bestaan van 2 verschillende werkgroepen niet als een bezwaar. Intogendoel: beide werkgroepen kunnen elkaar goed aanvullen.

De werkgroep van de stichting kan ons informatie en steun geven met bv. het service-centrum, wat tenslotte ook onder de taak van de stichting valt.

Omgekeerd kan de werkgroep uit de wereldwinkel, doordat die los staat van de stichting, dingen als huisvesting, economiese aspekten e.d. harder aanpakken dan de werkgroep van de stichting, omdat deze de subsidie van de gemeente voor de casa veel te hard nodig heeft om die te riskeren.

Tijdens een gesprek tussen de beide werkgroepen is deze scheiding duidelijk geworden. Twee mensen die zowel in de ene, als in de andere werkgroep zaten, hebben gekozen voor de werkgroep van de stichting. Dit vanwege de dubbelrol en tijd. Hierdoor is de scheiding formeel tussen de beide werkgroepen getrokken. Om overlapping in werk en activiteiten te voorkomen zijn van beide werkgroepen kontaktpersonen aangesteld.

Naast het service-centrum waardoor we gekonfronteerd werden met de slechte woonomstandigheden van de buitenlandse arbeiders, heeft de werkgroep zich intensief bezig gehouden met de huisvesting in Zeist en met name met de pensions.

De volgende uitgangspunten hebben wij van het BAK overgenomen met betrekking tot de huisvesting van de buitenlandse arbeiders.

- de buitenlandse arbeider kan en mag niet gezien worden als een aparte groep, maar zij is onderdeel van de bevolking. De huisvesting van deze groep mag dan ook niet losgekoppeld worden van de andere inwoners. Zij is een schrijnend voorbeeld van de woonellende in het algemeen.
- De nederlander heeft tenminste nog ten dele de mogelijkheid tot protest. De buitenlander voelt zich echter bedreigd en heeft angst voor uitzetting indien hij kritiek levert.
- De huisvesting van de buitenlanders moet voldoen aan de normen die de nederlander stelt aan zijn huisvesting. De achtergronden en de bijzondere situatie waarin zij verkeren, kunnen het echter noodzakelijk maken dat de huisvesting aangepast wordt.

Deze drie punten vormen de basisuitgangspunten. Het is echter onmogelijk de huisvesting de huisvestingsproblematiek van de b.a. te scheiden van de achtergronden van hun aanwezigheid in nederland.

Daarom is de volgende uitbreiding van de uitgangspunten van de werkgroep noodzakelijk:

- De b.a. leveren een essentiële bijdrage aan de nederlandse economie. De migratie is een structureel verschijnsel geworden.
- De buitenlander is slachtoffer van de ongelijke welvaarts/inkomensverdeling op internationaal gebied. Door zijn komst werkt hij mee aan een groter worden van de kloof tussen arm en rijk.
- De motieven voor het aantrekken van de buitenlandse arbeiders zijn puur economies bepaald. Dit leidt tot wantoestanden op medies, sociaal-psychologies en kultureel vlak en komt wellicht het scherpst tot uitdrukking in het huisvestingsbeleid.

De werkgroep stelde in samenwerking met de buitenlandse arbeiders in 12 pensions een onderzoek naar de gemiddelde huisvesting van de circa 350 buitenlandse arbeiders in Zeist.

Dit onderzoek resulteerde in de publikatie van het zwartboek "buitenlandse arbeiders kreperen in Zeist, (de rijkste gemeente in nederland. " Dit was op 24 mei 1973.

Tegelijk met dit zwartboek werd een open brief aan de gemeente overhandigd waarin de werkgroep haar eisen naar de gemeente toe formuleerde. (zie de bijlage)

De grootste eis naar de gemeente toe was dat er zo spoedig mogelijke logiesverordening zou komen. Deze is inmiddels op 8 augustus aangenomen in de raad en sinds 1 januari 1974 in werking getreden.

Na de publikatie van het zwartboek bleek dat het laten bestaan van de 2 werkgroepen een goede taktiek was. Wij schopten dmv. het zwartboek tegen de gevoelige schenen van het gemeentebeloid t.a.v. de huisvesting van de buitenlandse arbeiders in haar gemeente en de gemeente ging uithuilen bij de stichting werkgroep, die een wat vertrouwdere indruk maakt, maar in feite in deze kwestie voor dezelfde belangen van de buitenlanders opkomt.

Inmiddels bleek dat het noodzakelijk zou zijn dat er voor de marokkanen van het pension op de herenlaan een pro deo advocaat werd aange-trokken omdat duidelijk werd dat het Zeister Bouwbedrijf hen kost wat kost uit het pension wilde hebben. De werkgroep is steeds het kontakt tussen de buitenlanders van de herenlaan en de advocaat geweest.

Doordat de zaak teveel in de publiciteit dreigde te komen heeft het Zeister Bouwbedrijf de zaak van juni t/m september laten rusten om in Oktober een kort geding aan te spannen tegen de inwoners.

Naar aanleiding van het zwartboek heeft de gemeente de werkgroep uitgenodigd voor een gesprek met 2 antonaren. In dit gesprek heeft de werkgroep nog eens de verantwoordelijkheid van de gemeente t.a.v. de huisvesting van haar buitenlandse arbeiders benadrukt.

In dit gesprek heeft de gemeente echter gesteld, dat zij geen enkele garantie of bescherming kan geven aan de buitenlandse arbeiders die op straat komen te staan doordat de eigenaren ten gevolge van de logiesverordening op straat komen te staan, doordat eigenaren ten gevolge van de logiesverordening hun pension sluiten of moeten sluiten. De gemeente voelt zich niet verantwoordelijk voor de huisvesting van de buitenlandse arbeiders; zij vindt dit een taak voor de bedrijven. Omgekeerd blijkt dat de bedrijven deze verantwoordelijkheid weer naar de gemeente toeschuiven (vruchteloos), zodat hoe je het ook wendt of keert, uiteindelijk niemand zich verantwoordelijk stelt voor de huisvesting.

Als duidelijk voorbeeld ligt hier in Zeist de herenlaan, waar dmv een kort geding, de buitenlanders op straat gezet dreigen te worden en waar de gemeente wat betreft het aanbieden van andere woonruimte de handen tot nu toe in onschuld wast.

11 november 1973.

Mirjam van Kouwen.

Werkgroep Buitenlandse arbeiders
p/a Steinlaan 63
Zeist.

Zeist, 24-5-1973.

OPEN BRIEF

Aan de gemeenteraad van Zeist,
College van B en W.

Sinds augustus 1972 vormen wij een werkgroep die zich bezighoudt met de problematiek van de buitenlandse arbeiders in Zeist. Tijdens ons contact met de buitenlandse arbeiders bleek dat er grote problemen bestaan n.b.t. de huisvesting, werkgelegenheid, werksituatie en sociale voorzieningen.

Dit was voor ons aanleiding om ons intensief met de huisvesting als deelprobleem te gaan bezighouden dmv een onderzoek. Resultaat van dit onderzoek is bijgaand zwartboek, waarin concrete informatie verschaft wordt over de woonsituatie en de geconstateerde grote tekortkoningen en wantoestanden.

Daar de overheid toestaat, dat de bedrijven "Gast"-arbeiders aantrekken, moet zij ook de verantwoordelijkheid hiervoor dragen. Het gaat hier om mensen, die, ook in de praktijk dezelfde rechten moeten hebben als andere mensen.

In onze contacten met de buitenlandse arbeiders is gebleken, dat de gemeente van Zeist hier flink tekort in schiet in haar beleid t.a.v. de buitenlandse arbeiders. Zij heeft de taak, namens de overheid toezicht te houden op de situatie van de buitenlandse arbeiders.

Als eerste belangrijke tekortkoming is er het feit, dat Zeist nog geen logiesverordening heeft. Hierdoor is konsekwente controle op de pensions niet mogelijk. Het is dus zaak dat deze logiesverordening zo spoedig mogelijk opgesteld wordt in samenwerking met de betrokken buitenlandse arbeiders, onze werkgroep, de stichting "Midden-Nederland" en met andere groeperingen die hiermee te maken hebben. Bij het opstellen van de logiesverordening zullen dezelfde normen moeten gelden als voor Nederlanders.

De controle van de gemeente zal er niet in de eerste plaats op gericht moeten zijn om pensions te sluiten, maar om de huiseigenaren d.m.v. strenge maatregelen te dwingen het pension volgens de normen van de logiesverordening in te richten.

Indien er tocht tot sluiting moet worden overgegaan, dan moet de gemeente zorgen voor alternatieve woonruimte voor de betrokken inwoners.

Als urgent geval speelt op het moment het pension op de herenlaan. 45, waar 25 marokkanen per 1 juni op straat gezet dreigen te worden

De gemeente zal bij de landelijke overheid moeten aandringen om de noodzakelijk maatregelen te treffen, waardoor deze alternatieve woonruimte te realiseren is.

Ten aanzien van de werving van buitenlandse arbeiders door de bedrijven, zal de gemeente erop moeten toezien dat de bedrijven hun verplichtingen t.a.v. de huisvesting, zoals vermeld in het arbeidskontraakt, nakomen.

Ook zal de gemeente erop toe moeten zien, dat de bedrijven beperkte aantallen buitenlanders werven, zodat leefbare huisvesting en goede opvang verzekerd zijn en deze niet ten koste gaan van de huisvesting en faciliteiten van de nederlandse arbeiders.

Het woningbeleid van de gemeente zal erop toe moeten zien, dat er betaalbare woningen komen voor alle laagstbetaalden in Zeist, met extra contingenten voor buitenlandse arbeiders, opdat gezinshereniging ook feitelijk mogelijk is.

Om bovengenoemde taken uit te kunnen voeren, zal er uitbreiding nodig zijn van het aantal (deskundige) ambtenaren.

Wij wijzen de gemeenteraad op bijgaand zwartboek en hopen dat de konkrete informatie die u hierin over de woonsituatie van de buitenlanders in Zeist vindt, een impuls voor u zal zijn, daadwerkelijk aan deze situatie te gaan werken.

Wij verwachten dat deze open brief en het zwartboek aanleiding zal zijn om de werkgroep ten spoedigste voor een gesprek uit te nodigen.

Ten overvloedde zij vermeld, dat deze open brief naar pers, gemeenteraadsleden en andere belanghebbende instanties is gestuurd.

In afwachting van uw antwoord, verblijven wij,

Werkgroep voor Buitenlandse Arbeiders
p/a Steinlaan 63
Zeist.

DE LOUWESVERORDENING

Een van de resultaten van het zwartboek was, dat met ingang van 1 jan. 1974, een verordening op de verblijfsgebouwen' in werking trad voor de gemeente Zeist. Deze is op het gemeentehuis te verkrijgen voor f5,20 (4 vellen), na 5 zalen te zijn afgelopen!
De verordening bestaat uit 4 hoofdstukken.

1. Het inleidende hoofdstuk omschrijft het begrip. Het gaat om gebouwen waarin tijdelijk huisvesting wordt verleend (eventueel met gedeeltelijke of gehele verzorging) aan tenminste 5 personen.

2. Hoofdstuk 2 heeft 3 afdelingen:

a) algemene bepalingen: een vergunning is verplicht. De nodige gegevens omtrent de beheerder en het gebouw moeten worden verstrekt, o.a. een verklaring omtrent het gedrag van de aanvrager en beheerder. Op grond van artikel 9 kunnen BenW aan een vergunning allerlei voorwaarden verbinden in het belang van de openbare orde, de zedelijkheid, de gezondheid en de veiligheid, welke verder niet omschreven worden. BenW zijn in deze blijkbaar norm. In art. 17 staat dat een pension om deze redenen gesloten kan worden.

Verder moet een gebouw voldoen aan eisen, gesteld in de bouwverordening en de brandweerverordening. Deze eisen worden niet beschreven, maar er wordt slechts aangegeven waar ze te vinden zijn.

Een vergunning kan worden ingetrokken als zich nieuwe feiten voordoen. BenW moeten dan eerst een aanschrijving sturen tot het treffen van maatregelen om alsnog aan de voorwaarden te voldoen binnen een te bepalen termijn. Beroep op deze maatregel is mogelijk bij de gemeenteraad. Het argument dat het dan niet meer lonend zou zijn om een pension te exploiteren gaat niet op. Dan moet je maar sluiten!

b) verplichtingen: een houder is beheerder of moet een beheerder aanstellen, welke in het gebouw aanwezig moet zijn. Deze moet zorgen voor voldoende inventaris. De vergunning moet duidelijk zichtbaar opgehangen worden in het gebouw. De bewoners moeten geregistreerd worden: ze zijn verplicht naam, nationaliteit, paspoortnummer, etc. op te geven. Voor illegalen dus een gevaarlijke zaak!

De bewoners moeten naar redelijkheid(?) gebruik kunnen maken van de tot het verblijfsgebouw behorende installaties en toestellen. De inventaris moet in behoorlijke(?) staat van onderhoud verkeren en moet worden schoongehouden.

c) sluiting: als een bevel van sluiting is uitgegaan, moet een afschrift daarvan duidelijk zichtbaar bij de toegang worden opgeplakt en mag niemand meer worden toegelaten tot verblijf buiten de gezinsleden van de houder om!

3. Hoofdstuk 3 bevat enkele overgangsbepalingen voor de nu al bestaande verblijfsgebouwen. Wel moet binnen 5 maanden een vergunning worden aangevraagd. BenW beslissen dan binnen 1 jaar al. Als niet wordt voldaan aan de eisen van de bouwverordening kan , toch een vergunning worden verleend, op voorwaarde dat binnen een te bepalen termijn (ten hoogste 10 jaar!!!) alsnog aan de eisen wordt voldaan.

4. Het laatste hoofdstuk gaat over de strafbepalingen: ten hoogste 2 maanden hechtenis of een boete van 300 gulden.

...zicht op de naleving wordt opgedragen aan ambtenaren van bouw- en woningtoezicht en de brandweer, of nog andere door DenW aan te wijzen ambtenaren, die elk gebouw zonder toezemming mogen betreden.

KONKLUDEREND

Een pluspunt van de verordening is dat deze al geldt voor een pension van meer dan 4 personen (de beheerder vermoedelijk niet meegeteld?). Een uitvlucht zou nog kunnen zijn door slechts voor een kamer met 4 personen 1 beheerder te nemen (zoals in R'dam): door artikel 1 wordt dit in Zeist onmogelijk.

Dat hygiëne en onderhoud ook criteria zijn, hoe vaak ook omschreven, geeft ruime mogelijkheden om in te grijpen.

Een zwakke plek is de lage boete op overtredingen en de mogelijkheden om sluiting uit te stellen door te simuleren dat er een verbouwing gaande is! In R'dam bleek dat al een pot verf, een hamer met spijkers en een paar planken op ambtenaren de indruk maakt dat er geweldig hard verbouwd wordt!

De werking van de verordening start of valt met een effectieve controle. Elk pension is wel op een of andere manier onbegrijpelijk, zodat malafide pensionhouders altijd gepakt kunnen worden, als de ambtenaren maar willen meewerken. Deze kunnen echter pas werkelijk streng gaan optreden als er ook vervangende woonruimte aanwezig is in Zeist. Anders werkt de verordening alsoen boekering en treft ze juist de buitenlandse arbeiders, die er door beschermd zouden worden!

Begrijpelijk is dat in deze verordening geen prijs wordt vastgesteld voor een bed, of schoon ook dat met hygiëne en leefbaarheid heeft te maken, om over openbare zeden nog maar te zwijgen. Hiervoor zullen dus andere maatregelen moeten worden getroffen.

Konkrete punten staan er nauwelijks in deze verordening, hoogstens waar het verwijzingen betreft naar andere verordeningen. Een vertaling heeft daarom ook weinig zin. De tekst is te formeel-juridisch. Een vertaling zou praktischer moeten zijn naar het karakter moeten dragen van voorlichting. Er zou in beschreven moeten worden wat buitenlanders mogen verlangen van hun huisbaas w.b. verzorging, redelijkheid van de beheerder, vrijheid van bezoek ontvangen, aantal bedden op een kamer, ventilatie, brandblussers, nooduitgang, douche, keukens, verwarming, verlichting, beddegoed, schoonmaak, etc.

Zo'n tekst met praktische tips in hun eigen taal geeft ze het inzicht met welke klachten ze naar de gemeente mogen stappen; welke rechten ze in feite hebben.

Konkluderend kunnen we zeg en dat er niets meer aan de hand is als DenW maar willen meewerken. Er zijn voldoende juridische mogelijkheden om welke schoft ook maar, aan te pakken, niet in het minst door de vaagheid van de verordening (bv. termen als redelijk, behoorlijk, voldoende, goed, schoon, in het belang van de openbare orde, zedelijkheid, gezondheid en veiligheid (ok psychisch?). Leefbaarheid is echter ook niet precies in formules vast te leggen. Het hangt er in deze zaken steeds vanaf wie de verordening interpreteert en hanteert. Vermoedelijk zal er werkgroep nodig blijven als waakhond, om ambtenaren hierin steeds te controleren en achter de broek aan te zitten. Sterkte en succes ermee want dat is een hopeloos frustrerend werk!!

BUITENLANDSE WERKNIEMER EN DE VAKBONDEN

In november 1972 begon ik te werken in het service-centrum van de wereldwinkel t.b.v. de gastarbeiders. Het was ellendig, moeizaam werk. De mannen kwamen veel met papiertjes die ze niet konden lezen. Het kwam voor dat ze waren ontslagen zonder dat ze het zelf wisten of waren op allerlei manieren tekortgedaan.

Wat wij konden doen was bijna niets. Meestal was je al te laat of waren de dingen niet te achterhalen. Veel van de buitenlanders waren geen lid van een vakbond, kenden de bond niet, of hadden er geen fiducia in. Uit de verhalen die ze je vertelden, was dat ook vaak best te begrijpen.

Wat wij zagen was, dat de vakbond tegenover de gastarbeiders heel anders zou moeten werken. Veel meer preventief. Behalve de spanjaarden, hebben de gastarbeiders vaak veel te weinig kijk op onze maatschappij. Ze hebben geen idee van hun rechten en hoe ze aan dat recht kunnen komen. De nederlandse arbeiders voelen ze dikwijls als concurrenten naar banen en huizen en zo komt het wederzijdse contact veel te weinig op gang.

In enkele gevallen heb ik geweldige medewerking van vakbondsmensen gehad voor het napluisen van dingen. Maar anderen hielpen niet of schoorvoetend en eisten dat de buitenlanders eerst lid werden.

Wij vinden dat de vakbond

1. de gastarbeiders zodra ze hier zijn, van dienst moet zijn met voorlichting en waarschuwingen, wáár ze fout kunnen gaan.
2. blijven begeleiden, ze regelmatig bij elkaar roepen en moet werken aan hun bewustwording.
3. trachten een kader te vormen, een groep die nederlands leert en hen in te zetten voor de belangen van hun landgenoten.

Hierover heb ik eens een gesprek gehad met een oud-vakbondsmen. Hij zei dat zoiets wel goed voorbereid moest worden en dat er weinig geld in de vakbonden over is om zoiets te organiseren. Een taak voor de overheid?

Er is nogal wat verschil van mening over de oplossing van enkele nijpende en dagelijks voelbare problemen. Zo zijn de bedrijven bv. na een jaar niet meer verplicht de gastarbeiders van menswaardige woonruimte te voorzien. De gemeenten en vakbonden schuiven deze verantwoordelijkheid ook af en zeggen dat de bedrijven hier voor moeten zorgen.

't probleem is dat de hollandse arbeiders vijandig zullen worden als zij lang wachten op een huis en de gastarbeiders zomaar worden geholpen. De vakbondsleden bestaan uit bijna allemaal nederlandse arbeiders en slechts enkele gastarbeiders.

Het is nodig de hollandse arbeider solidair te maken met z'n buitenlandse collega. Hem in te laten zien dat hun zaak hetzelfde is en dat de verhoudingen nu wel erg scheef liggen.

-Een taak die veel tijd en vakmanschap zal kosten en waarin, vind ik, de vakbonden schandelijk gefaald hebben. Alleen door een landelijke aanpak vanuit de vakbonden kan hieraan gewerkt worden.

Elly van Gorcum.

kele punten over de praktische werkwijze van het aktiekomitee pro gastarbeiders in Rotterdam t.a.v. huisvesting-huuradvieskommissie-voorlichting aan Nederlanders-voorlichting aan buitenlandse arbeiders-onderwijs-stichting hulp buitenlandse werknemers-de gemeente-de vakbonden-bedrijven.

Huisvesting:werkwijze: -zwarte lijsten, publikatie van de slechtste pensions. Volgens stichting en wethouder legde het aktiekomitee subjektieve normen aan, het bedrijfsleven reageerde negatief, de pensionhouders reageerden agressief, in de stad ontstond bij de 'algemene opinie' grote verontwaardiging dat er dergelijke toestanden in de pensions waren, hetgeen weer invloed had op de visie van o.a. de wethouder (macht van voorlichting aan de gewone mensen!!!)

-logementstochten, zeer belangrijk voor de kontakten met de arbeiders welke onmisbaar zijn (de stichting kwam er nooit), maar het is ook belangrijk om er allerlei belangrijke mensen bij uittenodigen, om hen te motiveren hun invloed aan te wenden om verbetering in de situatie te brengen. (gemeenteraadsliden, kerk, vakbonden, kamerleden, medici, etc.)

-lijveren voor sluiting van zeer slechte pensions: de aktiegroep heeft er altijd op toe gezien dat er: alternatieve woonruimte was,

bij de overbrenging de arbeiders goed werden begeleid, o.a. omdat ze de weg niet kenden en geen straatnamen kunnen lezen. Kortom: de sluitingen moesten goed voorbereid en begeleid worden!

Huuradvieskommissie : -Ondank/antromen van de buitenlandse arbeider t.a.v. overheidsinstanties (zij komen dikwijls uit diktatoriaal geregeerde landen) wist de aktiegroep toch 100 arbeiders te bewegen een verzoek in te dienen bij de h.a.k. om vaststelling van de huur.

Geen resultaat. Ongelijke behandeling van Nederlanders en buitenlandse arbeiders: bij te veel aktie van de h.a.k. zouden de huren zeker onlaag gaan-zou een pension houden niet meer lukratief zijn, zouden de pensionhouders stoppen-zou de verantwoordelijkheid bij de overheid (gemeente) en bedrijfsleven komen te liggen en dat kost geld.

Volgende aktie: persoonlijke brief aan alle leden van de huuradvieskommissie. Onbevredigende reaktie. Toch ging het bij buitenlandse arbeiders wel om kamerhuur in de zin van de huurwet (dat was het resultaat dat was gebleken bij huurakties in o.a. Utrecht).

Volgende stap: de hele zaak van de veel te hoge huren en het 'werk' van de h.a.k. openlijk in de pers.

Toen behandelde de h.a.k. enkele zaken. Gevolg: zeer sterke huurver-

verlaging en woede van de pensionhouders die door intimidatie proberen de arbeiders uit de pensions weg te pesten.

De aktiegroep reageert door de kranten erbij te halen,

een advocaat en een gemeenteraadslid, maakte de zaak aanhangig bij het kanton-gerecht.

Laatste instantie besliste dat de huurwet toch niet van toepassing was, dus geen bescherming voor buitenlandse arbeiders.

Het aktie komitee ging in hoger beroep

Voorlichting aan Nederlanders.

- 1. publiciteit (kranten, radio, t.v.)
- 2. nederlandse bulletins (met vooral ook informatie over de lokale toestanden)
- 3. straatdiskussie en stand op de markt (doorbraak van allerlei vooroordelen).
- 4. insidentele voorlichting (n.n. op scholen en ook in het algemeen lezingen en voorlichtingsavonden)

IB: De stichting zou er met name zorg voor moeten dragen (Ze wordt door de overheid gesubsidieerd) dat de nederlanders die met buitenlanders samenwerken en over het algemeen alle mensen die door hun functie met gastarbeiders in aanraking komen, op de hoogte worden gebracht met de mentaliteit en het totaal andere cultuurpatroon van de buitenlandse werknemers.

Hierbij denkt het aktie komitee n.n. aan artsen, maatschappelijk werk(st)ers, ambtenaren, politiebeambten, personeelschefs e.d.

Voorlichting aan gastarbeiders

- inlichtingen geven over rechten en plichten
- het nederlandse cultuurpatroon toelichten en hun plaats en functie daarin.
- vertaling van allerlei formulieren: belastingformulier, oproepen tot ziektecontrole, formulieren Raad van de Arbeid e.d.
- pensionbezoek, stand op de markt, taallessen.
- informatiebuletin in eigen taal over o.a.: ontslag-ziekte-kinderbijslag; positie van de nederlandse vrouw, onderwijs in nederland en de diskriminatie.

IB.2: het informatie bulletin van de Stichting bevatte, althans in R'dam geen enkele informatie over rechten en plichten

IB.2: een poging tot opzetten van een sociëteit (gezelligheid + kontakt met nederlanders + sociale bewustwording): mislukt door politieke autoritaire invloed van de marokkaanse ambassade.

Onderwijs: via taalkursussen. Oproep aan bevolking om vrijwilligers via kranten en tijdschriften (en huis-aan-huis blaadjes). Elk geeft les aan 3 à 4 arbeiders; zeer informeel n.b.v. plaatjes, plastic letters, tekeningen; er is een boekje met les materiaal door de actiegroep uitgegeven. Mapraten vaak nog belangrijker dan de les zelf (zowel voor het leren van de taal als de integratie). Het geschiktste tijdstip: de zondagmiddag. Inschrijfgeld f 2,-; lessen gratis.

Hoewel de praktijk nu nog anders is meent de werkgroep, dat er geijverd moet worden voor vakopleidingen die afgestemd zijn op het land van herkomst, zodat de gastarbeid voor de landen van herkomst op de lange duur toch niet alléén naar nadelig is.

- Taallessen zijn noodzakelijk voor:
 - kontakt met medearbeiders
 - het volgen van vakkursussen
 - het bewustmaken van hun positie, rechten, diskriminatie, uitgebuit worden etc.

Het talenpraktikum: - gemeentelijke talenpraktika worden gratis ter beschikking gesteld.

- er was enige start subsidie
- verzoeken aan 100 bedrijven om buitenlandse arbeiders als kursisten aan te melden en f 200,- per man te betalen voor een heel jaar. Slechts 12 van die 100 reageerden. Na her haald aanschrijven werden de namen van de weigerende bedrijven gepubliceerd

Stichting: zij is te veel ingekapseld door kontakten met: -bedrijfsleven en met de -konsulaten

ze verwaarloost vele zaken die eigenlijk tot haar terrein behoren of doet dingen op een manier die zeer te kritiseren is. Maar aanleidingen van deze konstateringen heeft het aktiekomitee de stichting vragen gesteld: Over wat zij heeft gedaan of doet aan uisvestings-druk op wethouder om sluiten van zeer slechte pensions te bewerken?

- opvangcentrum gedupeerde arbeiders, druk om woe-kerhuren verlaagd te krijgen, druk op rechter om verhoging overtreding van de logieswet?

- onderwijs in nederlands?
- vertaling van allerlei formulieren?
- drijven voor ongesensureerde pers?
- waarom spreken hartschappelijk werkers overdag en deze mensen dan na vak na vak?
- waarom drijven mensen die bijvb. kontakt hebben met het opene konsul met deze sprekers?
- waarom is de stichting zo weinig bekend bij de buitenlandse

andere kontakten: Universi
it; andere actiegroepen;
aangesloten bij: Gezamenlij
ke actiegroepen: PAL: Proleta
riërs aller landen en :het
informatie- en actiecentrum
voor ontwikkelingssamenwer-
king: IACOS, waarbij ook: W/-
R'dam, Angolakomitee, MOVIE
R'dam, Amnesty int., Gewald-
loze Waarbaarheid.

arbeiders en wat heeft ze gedaan aan de introductie van dezen
bij het roterdamsche publiek?
Wat heeft ze gedaan aan de onbekendheid van de arbeider met
allerlei formulieren en bepalingen: t.a.v. allerlei sociale
voorzieningen o.a. op medisch gebied (nogal technisch maar het
gaat om de formulieren TH 9, S8/CH8)-dubbele kinderbijslag en
belastingaftrek-het moeten hebben van een verblijfsvergunning-
mogelijkheid tot definitieve verblijfsvergunning bij depolitie
na 5 jaar-beroep tegen ambtelijke beslissingen binnen een
bepaalde termijn-schrijnend gebrek aan voorlichting aan gast-
arbeiders over het arbeidsrecht in Nederland (ontslag, arbeids-
ongeschiktheid.)

Hierop kwam geen bevredigend antwoord. Sommigen erkennen dat de arbeiders de stichting wantrouwen. Anderen (zoals een wethouder) houden een blind vertrouwen in de stichting en de pensionhouders

Kontakt met gemeentelijke diensten:

- Bouw- en woningtoezicht
- G.G. en G.D. kontrolé op pensions
- brandweer

Aan de brandweer werd de lijst van 'zwarte' beter zeer slechte pensions doorgegeven. Zij kwamen daarna met een lijst van pensions die wegens brandgevaarlijkheid onmiddellijk gesloten moesten worden; 14 daarvan waren van de lijst van het actiekomitee.

Rijksoverheid: C.R.M.: slecht, geen subsidie, er is toch de stichting

Kulturele raad van Zuid-Holland: vindt dat het vele goede persoonlijke initiatief van het comité rechtstreeks voor subsidie van C.R.M. in aanmerking komt.

Kontakten met kamerleden, niet zoveel resultaat, m.n. niet in het gesprek met vaste kamercommissie voor C.R.M.: geen enkel resultaat. Er zijn wel enige vragen in de kamer gesteld over de konkrete toestanden in R'dam (vergl. Zeist)

Bedrijven: Het actiekomitee heeft de bedrijven vragen gesteld over: weten jullie eigenlijk wel hoe het is gesteld met de huisvesting van jullie buitenlandse werknemers? Bewogen antwoorden die uitblonken door nietszeggendheid. Dikwijls verscholen de bedrijven zich achter officiële instanties, vakbonden en eigen functionarissen. Over hun weigering hoe te werken aan talenpraktika en de uiteindelijke publikatie van de namen van de weigerende bedrijven zie blz. 3

Vakbonden: Some eigen sprekkar voor gstarbeiders. Te idealisties: zij erkennen niet dat er een verschil is tussen Nederlandse en buitenlandse arbeiders terwijl dit in de praktijk wel zo is: m.n.: taalproblemen, onwetendheid, minder rechten, zware werk etc. Leo somhorst.

- naleving van de logementsverordening.
- Informatie vooraf aan wijkcomitees en actiekomitee over pensionsluitingen, opdat er voor gewaakt kan worden dat de meest urgente gevallen worden aangepakt. Ook is informatie nodig over de vervangende woonruimte, die gastarbeiders in geval van sluiting wordt aangeboden.
- Reorganisatie van de Stichting Huisvesting Migranten. Binnen het bestuur van de Stichting heersen tegenstrijdige belangen, die botsen met de belangen van de gastarbeiders.
- Aankoop van bestaande panden, die met behulp van de bestaande subsidieregeling in behoorlijke tehuizen kunnen worden veranderd, die kunnen draaien op non-profit basis.
- Bouw van nieuwe wooneenheden. Om gettovorming te voorkomen is spreiding van de huisvesting van gastarbeiders over de stad - niet buiten de stad - noodzakelijk.
- Huurbescherming voor logementsbewoners, zodat uitzuiging van gastarbeiders door malafide pensionhouders wordt voorkomen.
- Toewijzing van meer woningen aan buitenlanders, eventueel met gezinnen, door de gemeentelijke woningstichtingen.
- Vorming van een fonds door het bedrijfsleven, waaruit panden kunnen worden aangekocht of nieuwbouw kan worden gepleegd, zodat pensions op non-profit basis kunnen draaien. Controle hierop door overheid en gastarbeiders.
- + + + + +
- Goede voorlichting in de taal van de gastarbeiders. Vertaling van de meest voorkomende formulieren in begrijpelijke taal.
- Toewijzing van meer zendtijd, ook t.v.-zendtijd, voor programma's van gastarbeiders.
- Betere voorlichting bij werving van gastarbeiders, die nu een soort koehandel is. Gedurende de eerste weken van het verblijf in Nederland een voorbereidingsperiode instellen, waarin de gastarbeiders in de Nederlandse samenleving worden ingevoerd en wat Nederlands leren met doorbetaling van het loon.
- + + + + +
- Onderwijs en vorming. Opzet van voldoende cursussen lezen en schrijven voor analfabeten en cursussen Nederlands om een betere integratie mogelijk te maken. Opzet van cursussen in sociale opvang en begeleiding en van vakopleidingen waaraan gastarbeiders ook in het thuisland wat hebben.
- Vorming van een centrale opvangschool voor buitenlandse kinderen, waar zij snel Nederlands leren (verbonden aan een Nederlandse school.) Na het doorlopen van de opvangschool kunnen de kinderen in een school in eigen buurt worden geplaatst. Zodoende leert het buitenlandse kind sneller Nederlands en wordt voorkomen dat het remmend werkt op de vooruitgang van de lessen aan Nederlandse kinderen.
- + + + + +
- De sociale opvang en begeleiding na de opvangperiode aan het begin van het verblijf van de buitenlanders in Nederland moet in handen zijn van personen van wie kan worden verwacht dat zij de 'taal van de arbeiders' spreken.
- Met name in de wijken waar veel gastarbeiders wonen moeten ontmoetingscentra voor buitenlanders en Nederlanders worden gevond.

medische begeleiding van gastarbeiders moet plaatsvinden in en vanuit medische centra waaraan artsen zijn verbonden die de moedertaal van de gastarbeiders spreken. Deze artsen moeten niet aan de landen van herkomst worden onttrokken. De medische centra moeten zich op 'neutraal terrein' bevinden, dus niet verbonden aan de sociëteiten van de stichting hulp aan buitenlandse werknemers.

++++
De vakbonden dienen zich meer op de buitenlandse werknemers te richten en hun belangen beter te verdedigen. De vorming van een nieuwe 'laag' die onder de arbeidersklasse wordt aangebracht, betekent immers een ondergraving van alle door de arbeiders bevochten verworvenheden.

- De verblijfsduur van gastarbeiders in Nederland mag niet worden beperkt.
- Gastarbeiders moeten politieke en sociale rechten kunnen doen gelden, zoals het stakings- en demonstratierecht.
- Gastarbeiders moeten het recht hebben bij langdurige ziekte in eigen land te kuren.

Deze eisen dateren uit augustus 1972; ik denk dat de overgrote meerderheid ervan ook nu nog en ook in Zeist zeer to the point zijn.

Notulen bijeenkomst werkgroep buitenlandse arbeiders-
de Toren, 14 november 1974.

Proeftijd

Wat betreft soukili: hier ging het erom dat wanneer in de metaal -c.a.o. de proeftijd is opgenomen, dan is ontslag op staande voet mogelijk, zonder dat daar iets aan te doen is. Als de proeftijd niet expliciet genoemd is in de c.a.o., dan kun je er wat tegen doen. (of je wint, is een tweede).

Naar aanleiding van de gebeurtenissen op de moubal, ontslag soukili in proeftijd; nederlander is drie weken ziek in proeftijd en werkt nu wel in vaste dienst, nog zo'n 20 buitenlandse arbeiders zouden in proeftijd zijn, hebben we de volgende vragen gekregen:

- wie legt de criteria voor ontslag in proeftijd? Hoe gaat de besluitvorming hierover?

We zijn min of meer tot de konklusie gekomen dat de zg. gelijkheid tussen werkgever en werknemer in de proeftijd, nl. in de periode van twee maanden kan ieder bekijken of hij in dienst wil blijven of mag blijven, een schijngelijkheid is.

- a. omdat wanneer de werknemer ontslag neemt, hij geen w.v. - uitkering krijgt en hij voor zijn onderhoud afhankelijk is van zijn loon, of de uitkering.

Daarom zal zijn opstelling ook erg voorzichtig moeten zijn tijdens zijn proeftijd.

- b. Het blijkt dat de werkgever zo een machtsmiddel heeft, om de "proef"-werknemers op kwaliteit te selekteren, en bij onvoldoende gebleken kwaliteit. (waarvoor hij de maatstaven aanlegt) zonder verdere plichtplegingen van de werknemer af kan komen.

De mogelijkheid om hier wat aan te doen is bv. naar de vakbonden toe duidelijk maken dat het karakter van de proeftijd dient te veranderen nl. de rechteloze positie van de werknemer.

Gesprekken met arbeiders van de bezochte bedrijven

Als uitgangspunt voor dit gesprek wordt het verslag van de betreffende fabriek genomen en op waarheid gecontroleerd. n.a.v. de opmerking van de sola, dat mensen van de gero niet meer in de sola zouden willen werken vanwege angst voor bedrijfssluiting, en het feit dat de buitenlandse arbeiders nu door de toenemende werkeloosheid als oorzaak van deze werkeloosheid gezien kunnen worden door de nederlandse arbeider, zullen ook vragen gesteld worden naar eventuele dreigende sluiting of fusie en de gevolgendie het kan hebben naar de werknemers toe. Ook wordt gevraagd of in dit geval het ontslaan van de buitenlandse werknemers als oplossing gezien wordt (zoals laatst bij Raak in Utrecht.)

In stripje staan de volgende punten als slecht teken van het bedrijf genoemd als voorbode voor sluiting of fusie. Misschien kan daar naar gevraagd worden:

1. overplaatsing van werknemers naar dochterondernemingen.
2. opstapeling van voorraden (waarschijnlijk gebrek aan orders)
3. uitlokken van vrijwillige ontslagen.
4. machines verdwijnen uit de fabriek.
5. directie voortdurend in het buitenland en bezoek hoge pieten.

Een andere vraag die me nu te binnen schiet is vragen of hij lid is van de vakbond en wat voor ervaringen hij ermee heeft.

Afspraken

- Mirjam, adriaan en Martin hebben donderdag 21 nov. om 3 uur een gesprek met dhr. Wennekes van de Sola bij mirjam thuis! dus niet op de dwarsweg.
- sylvia en yvonne gaan nog eens praten met Raphaël Tellez, werkzaam bij v. Amersfoort.
- Thomas en Soukili gaan praten met òf de engelsman die soukili's plaats ingenomen heeft (steniaweg 2) òf met de hollander die wel in vaste dienst is gekomen (Gruttolaan 33).
- Adriaan zal voor ons bekijken wat de taken zijn van de arbeidsinspectie en het arbeidsbureau, omdat telkens weer blijkt dat we niet weten tot welke instantie we ons moeten wenden in bepaalde zaken.

Bespreking van de verslagen:

Verslag wasserij burger: Hierin valt op dat dit een bedrijf is dat alleen op buitenlanders draait omdat de nederlanders dit vuile werk niet willen doen (ook als de lonen hoger zijn?).

De personeelsraad: er zou geen interesse voor zijn: Wat is de oorzaak hiervan: Het feit dat het buitenlanders zijn of dat het bedrijf dit niet stimuleert? Volgens het aantal werknemers zou Burger wel een ondernemingsraad moeten hebben. Wie moet zorgen voor de uitvoering en controle hierop? Arbeidsinspectie of arbeidsbureau? zie opdracht aan Adriaan)

Het is duidelijk dat burger op alle mogelijke manieren de onkosten aan sociale voorzieningen (huisvesting o.a.) zoveel mogelijk probeert te drukken.

Algemene indruk tot nu toe tijdens de gesprekken met de chefs tot nu toe is de bemoederende houding van de pers. cheft t.a.v. de buitenlanders.

Bovendien de typering van de marokkanen dat ze hier voor het geld komen in de eerste plaats en daarom zoveel mogelijk overwerk en seizoenarbeid willen doen. Door twee bedrijven opgemerkt.

Het verslag van Benjamin wordt de volgende week besproken omdat Benjamin afwezig is.

Gesprek met Rafaël door yvonne:

Belangrijkste indruk is dat hij erg negatief staat tegenover het bedrijf. Ventilatie is slecht, introductie is slecht, er is een negatief contact tussen nederlanders en buitenlanders. Doordat het gesprek niet van te voren goed was voorbereid, zullen yvonne en sylvia nog eens gaan.

Hoe na de informatieve ronde?

Even is aangestipt wat we met alle informatie in de verslagen gaan doen. Waarschijnlijk gaan we een algemeen verslag maken. Wat voor functie die zal hebben is nog niet duidelijk. Iedereen denkt er voor zich eens over na. Moubal aanpakken? We gaan na voor zover mogelijk of de moubal inderdaad veel ontslagen toepast tijdens bijna afgelopen proeftijd. Misschien via vakbond wat aan te doen of via publiciteit door de werkgroep?

Soukili en Thomas zullen hier speciaal naar vragen in het gesprek met de werknemer. Ook of hij ons op de hoogte wil houden van de gang van zaken in Moubas.

dit was het....

groetjes, mirjam.

p.s. Marlies is druk bezig met allerlei informatie te verzamelen over islam etc. Kunnen we waarschijnlijk goed gebruiken.

DRIEDELIGE RADIOSERIE OVER ADOPTIE

Buitenlandse kinderen mikpunt van plagerij

Dertig procent van alle in Nederland geadopteerde buitenlandse kinderen is het mikpunt van plagerijen, veelal gebaseerd op hun uiterlijk.

ijf detaoin

Poepchinees", „koffieboon", „Bruintje Beer" zijn enkele van de gelijkt scheldwoorden die deze kinderen naar het hoofd krijgen geslingerd.

Voor kinderen, die afkomstig zijn uit Korea, blijken veel te worden geplaagd; niet minder dan zestig procent.

Dit is één van de opmerkelijke conclusies van een onderzoek, dat het Instituut voor Andragogische en Pedagogische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit in Utrecht de afgelopen jaren onder Nederlandse ouderparen met geadopteerde buitenlandse kinderen heeft verricht en waarvan de resultaten bekend zullen worden in de driedelige serie „Adoptie," die Maarten Nederhorst voor de NOS-radio maakte. Het eerste programma is zondag 21 december van 21.30 tot 22.30 uur via Hilversum 2 te horen; het tweede maandag 22 december van 21.45 tot 22.25 uur via Hilversum 1; het derde en laatste woensdag 24 december van 11.30 tot 12.00 uur via Hilversum 2.

Blijkens andere onderzoeken is tien procent van de Nederlandse echtparen kinderloos; dat zijn 660.000 mannen en vrouwen, van wie er één van beide of beiden geen kinderen kan (kunnen) krijgen. Het merendeel van de echtparen wil een kind. Adopteren van een Nederlands kind is de laatste jaren steeds moeilijker geworden om de eenvoudige reden dat er steeds minder kinderen voor adoptie worden aangeboden. Het komt door het toenemende gebruik van voorbehoedsmiddelen, maar ook door het feit dat een ongehuwde moeder, die haar kind zelf wil opvoeden, de laatste jaren sociaal meer wordt geaccepteerd.

In 1970 werden nog 750 Nederlandse kinderen in pleeggezinnen opgenomen, dit jaar nog geen 200. Het aantal buitenlandse adoptiekinderen vertienvoudigde echter in die periode, van 142 in 1970 tot ongeveer 1500 dit jaar.

Indiskreet

Wie een kind wil adopteren — negentig procent van de ouders die dat willen is ongewenst kinderloos — dient zich onder meer aan een zgn. pleegouderonderzoek van de verschillende Raden voor de Kinderbescherming te onderwerpen. Voor 97 procent van de gegadigden valt dit onderzoek, dat wordt verricht door een maatschappelijk werkster of werker, positief uit. Bij het onderzoek gaat het erom, dat het aspirant-pleeggezin „pedagogisch een voldoende haalt." De vragen zijn diepgaand. De heer J. J. van Iersel van de Directie Kinderbescherming van het Ministerie van Justitie laat zich in de radioserie daarover de opmerking ontvallen: „Er wordt op indiskrete wijze in je huwelijksleven gedoken."

In het eerste programma, dat zondag 21 december wordt uitgezonden, komt een impressie voor van de aankomst op Schiphol van een aantal Koreaanse en Indiase adoptiekinderen. Maarten Nederhorst verwerkte daarin ook de opnamen, die hij maakte toen hij een week lang verbleef bij een Noordhollands gezin, dat vijf maanden geleden een Vietnamees meisje van vijf jaar kreeg. Haar moeder was een Vietnamese, haar vader een Amerikaanse negersoldaat. Haar moeder stierf, haar vader verdween. In haar geboorteland was zij een getekende; zij werd voortdurend nagewezen.

● Dit jaar nog geen 200 kinderen in pleeggezinnen opgenomen.

vervolg op pag. 2

ILLEGALLEN HEBBEN RECHT OP MENSWAARDIGE BEHANDELING

Vervolg van pag. 1

Het kind werd naar Amedika gebracht maar na enkele weken werd zij door bemiddeling van het onlangs opgerichte Centraal Bureau Interlandelijke Adoptie in een Nederlands pleeggezin opgenomen.

In het eerste programma komt verder het verhaal voor van de zevenjarige Jacobina uit het Vietnamese Natrang, één van de oudste Vietnamese kinderen in Nederland. Zij weet zich nog duidelijk de oorlogssituatie in haar land te herinneren. Terug naar haar geboorteland wil zij nooit meer, zegt zij. Prof. Dr. D. J. de Levita, psychiater en hoogleraar aan de Gemeente Universiteit in Amsterdam, gaat nader in op de consequenties van de grote culturele en maatschappelijke verschillen tussen Nederland en het land, waaruit een adoptiekind afkomstig is.

Het door het Instituut voor Andragogische en Pedagogische Wetenschappen ingestelde onderzoek onder driehonderd adoptie-ouders van buitenlandse kinderen komt in het tweede programma op maandag 22 december ter sprake.

mr. Zeevalking

Het derde en laatste programma, woensdag 24 december, bestaat uit een discussie met staatssecretaris Mr. H. J. Zeevalking van het Ministerie van Justitie over adoptie-problemen. De staatssecretaris spreekt daarover met pleegouders van buitenlandse kinderen, aspirant-pleegouders, ouders die door de Raden voor de Kinderbescherming voor adoptie zijn afgewezen, een journaliste, die zich in het onderwerp heeft verdiept, en leden van het Centraal Bur. Interlandelijke Adoptie. Het gesprek wordt geleid door Harry van Wijnen. Eén van de onderwerpen, die aan de orde zal worden gesteld, is het enorme verschil in wachtlijden voor het zijn pleegouderonderzoek, dat er tussen de diverse districten van de Raden voor de Kinderbescherming bestaat: verschillen soms van drie maanden tot meer dan twee jaar.

Al vele weken 'kamperen' meer dan honderd Marokkanen in de Amsterdamse Mozes- en Aäronkerk. Zij en anderen demonstreren tegen het regeringsbeleid ten aanzien van buitenlandse werknemers. Afspraak en uitgangspunt voor dit beleid is dat buitenlanders, die hier enige tijd illegaal hebben gewoond en gewerkt, in Nederland mogen blijven. Maar daarvoor moeten zij dan wel bewijzen kunnen leveren. En als zij bijvoorbeeld in dienst van koppelbazen hebben gewerkt kunnen zij dat niet. Vele koppelbazen werken zelf clandestien. Ze hebben nooit premie en belasting betaald. Daarom weigeren ze pertinent zwart op wit te verklaren dat ze buitenlanders in dienst hebben gehad. Ook andere bewijzen zijn vaak heel moeilijk te leveren. En als een 'illegaal' geen bewijzen kan tonen wordt hij over de grens gezet.

Dat is al erg genoeg voor mensen die de armoe in eigen land zijn ontvlucht om hier de kost te verdienen voor zichzelf en hun gezin. Voor Marokkanen komt daar vaak nog een groot risico bij. Als ze in Nederland hebben deelgenomen aan vakbondsacties — die hier zonder meer zijn toegestaan — kunnen ze daarvoor bij terugkeer in eigen land alsnog worden gestraft. Want de Marokkaanse regering heeft het niet erg begrepen op onderdanen, die met vrijgevochten westeuropese opvattingen in hun land terugkeren.

Wat hier een normale vakbondsactie is kan daar als ongeoorloofde politieke activiteit worden gestraft. Op grond van inlichtingen van Marokkaanse verklikkers, die in opdracht van hun regering in Europa hun landgenoten bespioneren.

Het is dan ook geen wonder dat er vanuit de Mozes- en Aäronkerk noodkreten over heel Nederland worden uitgestuurd. Die noodkreten vinden steeds meer gehoor. Zowel de vakbeweging als het parlement zijn al geruime tijd bezig met pogingen om de voorschriften van het ministerie van Justitie te verbeteren. En die voorschriften zijn ook inderdaad al enkele malen versoepeld, maar in de praktijk worden ze vaak nog te star toegepast. Met als gevolg dat er telkens weer in strijd met de bedoelingen, buitenlanders als 'illegalen' over de grens worden gezet terwijl ze hier al jaren hebben gewerkt. De drie vakcentrales hebben daarom opnieuw geprotesteerd

tegen deze onrechtvaardige en mensenwaardige behandeling.

De rechtvaardigheid tegenover deze mensen eist dat de regels zeer soepel worden toegepast. Het moet, gezien de moeilijkheid om bewijzen te leveren, voldoende zijn wanneer zij goed aannemelijk kunnen maken dat zij hier al voor 1 november werkten.

Vervolg op pagina 3

Meer mag van hen niet worden gevergd. Het is immers niet hun schuld wanneer hun illegale werkgevers wijgeren te verklaren dat zij deze mensen in dienst hebben gehad. En zeker mag een extra soepelheid worden gevraagd ten aanzien van buitenlanders die gevaar lopen bij terugkeer in eigen land in de gevangenis te worden gezet wegens 'ongeoorloofde politieke activiteiten' in Nederland. Aan deze mensen moet onder bepaalde voorwaarden politiek asiel kunnen worden verleend.

Wel regels dus, maar met een zeer soepele toepassing. Dat is de enig mogelijke oplossing. Op dit standpunt staat het CNV al sinds de moeilijkheden met de illegale buitenlanders begonnen.

Er wordt door anderen vaak voor een generaal pardon gepleit. Dat wil zeggen: iedere buitenlander, die op een bepaald ogenblik in Nederland is, moet toestemming krijgen om te blijven.

Wij menen dat dit geen oplossing kan zijn. Wanneer de regering voorstaat om dat pardon te geven aan ieder, die bijvoorbeeld op 1 maart a.s. in Nederland is, dreigt er een enorme toeloop van werkloze buitenlanders die nu illegaal in andere Europese landen zwerven. De gevolgen — ook financieel — daarvan zouden onoverkomelijke moeilijkheden opleveren voor ons land.

Wanneer zo'n pardon zou worden gegeven met ingang van de dag van afkondiging dreigen diezelfde gevolgen. Het is namelijk onmogelijk alle hier verblijvende illegale buitenlanders op één dag te legaliseren. Daar zijn weken of misschien maanden mee gemoeld. Ook in die tijd zouden duizenden buitenlanders uit andere landen hun toevlucht zoeken in Nederland.

Het zal dus altijd noodzakelijk zijn een datum vast te stellen die in het verleden ligt. Daarbij is het onvermijdelijk dat men enig bewijs kan leveren om aannemelijk te maken dat men op die datum hier al werkzaam was. Maar nogmaals: het is dan dringend noodzakelijk dat de regels zeer soepel en met volledig begrip voor de moeilijkheden van de betrokken mensen worden toegepast om te voorkomen dat zo ten onrechte over de grens worden gezet. Onze economische moeilijkheden mogen nooit een reden zijn om onrechtvaardig op te treden tegen mensen uit landen waar de economische toestand nog aanzienlijk veel slechter is.

Intussen moet natuurlijk wel al het mogelijke worden gedaan om te voorkomen dat nog meer buitenlanders hier illegaal aan het werk gaan. De verantwoordelijkheid ligt in de eerste plaats bij die werkgevers, die hen illegaal tewerkstellen en dat nu nog vrijwel straffeloos kunnen doen.

Daar zal pas een eind aan komen wanneer aan zulke werkgevers hoge geldboeten en zelfs gevangenisstraffen kunnen worden opgelegd. Gelukkig is er nu een wetsontwerp waarin dat wordt geregeld. Hoe het CNV over dat ontwerp denkt vindt u elders in dit blad.

groot utrecht

30 DEC. 1975

NEDERLANDERS ZOULDEN ZELF WEER MOETEN
NADENKEN OVER VUILE WERK

**NCB VINDT DAT
REGERING
ILLEGALEN
PROBLEEM NIET
BIJ WORTELS VAN
KWAAD AANPAKT**

Illegale baas moet straf- baarder wor- den

*Duizenden gastarbeiders gaan
angstig het nieuwe jaar in...*

UTRECHT — Vele duizenden gastarbeiders in ons land hebben met een angstig gevoel de Kerstdagen doorgebracht, en zullen ook benauwd het nieuwe jaar ingaan. Ze zijn illegaal, hebben geen verblijfsvergunning en zullen zo'n papiertje ook niet krijgen. Als de politie hen pakt, worden ze over de grens gezet. Zonder pardon. Want ze vielen niet onder het „generale pardon” dat het afgelopen jaar werd afgekondigd voor de illegalen die in de gelegenheid werden gesteld hun verblijf hier te wettigen.

De problematiek is bekend: een heleboel illegale buitenlanders hadden best een verblijfsvergunning kunnen krijgen, als ze maar medewerking hadden gekregen

van hun werkgevers. Maar omdat die — zo mogelijk — nog illegaler zijn dan de gastarbeiders, kwam daar niets van terecht. De koppelbazen keken wel uit: als zij

Vervolg op pag. 4

een bewijs zouden afgeven dat Mohammed zus of zo vóór de vastgestelde regulariseringsdatum bij hen in loondienst was geweest, zouden ze door de belastinginspectie op de vingers worden getikt. Waarom ze nooit sociale lasten en loonbelasting hebben afgedragen....

Van dit malafide soort werkgevers worden de gastarbeiders nu de dupe. Opnieuw, en erger dan ooit. Want de illegale koppelbazen zijn de enige waartoe de buitenlanders zonder verblijfsvergunning zich kunnen wenden. Ze verrichten bij hen vaak slavenarbeid voor een hongerloontje.

Geen wonder dat de Stichting Nederlands Centrum Buitenlanders gevestigd in de F.C. Dondersstraat in Utrecht — zich mateloos ergert aan de regularisatiemaatregel en zoals die tot nu toe gestalte kregen. „De regering heeft nog niets wezenlijks opgelost van het illegalen-probleem” — zo meent de stichting, die landelijk hulp biedt aan de buitenlanders, ook aan illegalen.

Volgens mr. Luther van de Linden, een van de woordvoerders van het NCB, zijn er in ons land nog meer dan veertienduizend illegalen, nadat er al ruim elfduizend waren geregulariseerd. Een cijfer dat nogal afsteekt bij het getal drieduizend dat het ministerie van Sociale Zaken hanteert. Toch is de schatting van het NCB volgens insiders in deze problematiek niet overdreven. Grote koppelbazen — die dicht bij het „vuur” zitten — geloven dat er in ons land minstens vijftigduizend illegale arbeiders zijn. Alleen in Rotterdam bevinden er zich al zo'n vijftienduizend — zeggen ze.

Wortels van kwaad

Luther van de Linden: „De regeringsaanpak van het illegalen-probleem is onvoldoende geweest, en wellicht ook op een verkeerd tijdstip gekomen. De regeling is overhaast afgekondigd en er zijn geen mogelijkheden om de wortels van het kwaad aan te pakken”.

Met dat laatste bedoelt Luther de werkgevers. „Illegalen”, zegt hij, „kunnen in Nederland blijven bestaan omdat er nog steeds koppelbazen en andere werkgevers zijn die hen in dienst nemen. De strafbaarstelling die voor hen wordt voorbereid (minister Boersma van sociale zaken heeft wat dat betreft een wetsontwerp in de maak) is volstrekt onvoldoende. Een maximumboete van tienduizend gulden, loont zeker de moeite voor veel koppelbazen die grof geld verdienen aan de illegale buitenlanders”.

„Wil de strafbaarstelling echt effect hebben”, aldus Luther van de Linden, dan zal de hoogte van de boete aanzienlijk omhoog moeten. Je zou toch tussen de 50.000 of 100.000 gulden

moeten gaan zitten, en je zou denk ik ook gevangenisstraf open moeten laten als mogelijkheid om koppelbazen te straffen”.

Van de Linden vindt het dreigen van de werkgevers alleen niet genoeg. „Er zouden ook maatregelen moeten komen in de bedrijfstakken die nu nét de illegalen te werk stellen, zoals de glas-tuinderij, classificatiebedrijven en schoonmaakbedrijven. Het héle vuile werk dus. De buitenlanders moeten al vaak de vieste klusjes opknappen in Nederland, de illegalen doen het werk waarvoor je zelfs geen LEGALE buitenlanders kunt krijgen”.

— U wilt dat dit werk op den duur door de Nederlanders zelf wordt verricht?

„Ja, er moet in ons land worden nagedacht over vies en ongeschoold werk. Dat zal betekenen dat het beter be-

taald moet worden, en dat men de arbeidsomstandigheden aanzienlijk zal dienen te verbeteren. Zolang dát niet gebeurt, blijven de illegalen komen. Zolang er vraag naar is, zal ook het aanbod bestaan. Stel dat het de regering lukt alle buitenlanders over de grens te zetten, ze komen de volgende dag weer terug via Duitsland en België. West-Europa is wat dat betreft net een stelsel van communicerende vaten”.

— Kunt u de mensen die illegaal in ons land verblijven, nog wel helpen. „In de zin dat we hen een verblijfsvergunning kunnen geven, nee. We kunnen wel met hen praten, over hun situatie, hen wijzen op de mogelijkheden die de sociale wetgeving biedt. Maar de kwestie „blijven of niet” is hun verantwoordelijkheid. In feite kun je dus niets voor ze doen”, aldus Luther van de Linden van het Nederlands Centrum Buitenlanders.

Trouw

6 JAN. 1976

Toezegging aan Raad van Kerken

Zeevalking bekijkt problemen illegalen

Van onze parlamentsredactie

DEN HAAG — Staatssecretaris Zeevalking (justitie) heeft gisteren in een gesprek met twee vertegenwoordigers van de Raad van Kerken toegezegd, dat hij de problemen van de honderdtachtig Marokkaanse gastarbeiders die in kerken in Amsterdam, Den Haag en Utrecht zitten, nog eens nader zal bekijken.

De bewindsman had gistermorgen de Raad van Kerken voor een gesprek uitgenodigd, nadat de raad alle honderdtachtig Marokkanen een brief had verstrekt waarin aan de politie werd verzocht om bij aanhouding van de betreffende man, onmiddellijk contact op te nemen met de secretaris-generaal of de voorzitter van de Raad van Kerken.

Tijdens het gesprek, dat de staatssecretaris gisteren heeft gevoerd met de vertegenwoordigers van de Raad van Kerken, zelden laatstgenoemden te begrijpen dat deze groep Marokkanen niet zonder meer een legale status kunnen krijgen, omdat dat in zekere zin een beloning voor hun acties zou zijn, wat weer nieuwe aktie tot gevolg zou kunnen hebben. Zij pleitten echter wel voor een menselijke behandeling voor de Marokkanen.

Onheil voorkomen

Zondag had professor Flolet (secretaris-generaal van de Raad van Kerken) tijdens een radio-uitzending gezegd dat alles moet worden gedaan om het onheil dat deze Marokkanen te wachten staat, te voorkomen. Volgens hem dreigen veen van hen in Marokko in de

gevangenis terecht te komen, omdat zij hier in Nederland politieke uitspraken hebben gedaan en zich bezig hebben gehouden met vakbondsaktiviteiten, hetgeen in Marokko verboden is.

Staatssecretaris Zeevalking heeft overigens nog eens benadrukt dat de regeling, zoals die in overleg met de Tweede Kamer is vastgesteld, niet meer gewijzigd wordt en dat nu ook verwacht mag worden dat deze wordt uitgevoerd. Hij zegde nog wel toe — maar dat is tot nu toe ook steeds gebeurd — dat de nodige soepelheid zal worden betracht met de bewijsvoering van de buitenlanders. Dezen moeten namelijk kunnen aantonen dat zij voor 1 november 1974 in ons land waren en sindsdien vrijwel onafgebroken in ons land zijn geweest.

Overleg

Vandaag zal de staatssecretaris met zijn ambtenaren overleg voeren over de positie van de honderdtachtig Marokkanen, die in de drie kerken zitten. Hiervan moet volgens een woordvoerder van het ministerie van Justitie niet al te veel worden verwacht, omdat voor hen zeker geen uitzondering zal worden gemaakt.

Kerk: Vechten voor illegale gastarbeiders onze plicht

door PETER d'HAMECOURT

SINDS nieuwjaarsdag durven de 180 Marokkanen die sinds twee maanden bescherming hebben gezocht in drie kerken in ons land, die gebouwen weer te verlaten. Zij staan te boek als illegaal in ons land verblijvende buitenlandse werknemers.

Zij kunnen op geen enkele wijze aantonen, dat zij vóór 1 november 1974 in ons land waren en komen daarom niet in aanmerking voor de „regularisatie”-regeling van het ministerie van justitie, die hun verblijf legaal moet maken.

Zij hebben nu een „vrijbrief” van de Raad van Kerken op zak, die hun enige bescherming moet geven tegen uitzetting uit Nederland. De kerken verklaren in de brief dat de betrokken Marokkanen onder bescherming van de Raad in Nederland staan.

Staatssecretaris Zeevalking (justitie) heeft de Raad beloofd Marokkanen met een dergelijke brief voorlopig ongemoeid te laten.

Prof. dr. H. A. M. Fiolet, secretaris van de Raad van Kerken, legde een onzer redacteurs uit waarom de vrijbrieven zijn uitgegeven.

Hun aantal is niet te schatten. Het ministerie houdt het erop dat er aanvankelijk 15.000 buitenlanders illegaal in ons land verbleven. Ongeveer 12.500 hebben hun verblijf inmiddels kunnen legaliseren. Bijna 2000 zagen hun verzoek tot legalisatie afgewezen.

De Raad van Kerken heeft uit kringen van koppelbazen de informatie dat zeker 50.000 buitenlandse werknemers in Nederland zonder verblijfsvergunning werken.

De Marokkanen onder hen voelen zich het meest bedreigd. Daarom wendde een groep van 180 van hen zich twee maanden geleden tot de kerken in Nederland. Zij beriepen zich daarbij op een soort asielrecht dat de kerken zouden kunnen verlenen. In elk geval kregen zij in Amsterdam (Mozes en Aäronkerk), Den Haag (Majellakerk) en Utrecht (Studentenkerk) de bescherming die zij wilden.

● Onhoudbaar

Prof. Fiolet: „De toestand in die kerken werd langzamerhand onhoudbaar. Niet alleen de leefomstandigheden, maar ook moreel kregen die mensen daar enorme opdooffers. Angst en

Vervolg op pagina 6

AMERSFOORT
— Een onbekend aantal buitenlandse werknemers in ons land houdt zich nog steeds angstvallig schuil voor de poli-

tie. Zij zijn sinds 1 november 1975 toen de termijn voor regularisatie afliep, „vogelvrij” zoals prof. Fiolet het noemt.

wantrouwen gingen overheersen. Een heel onaangename leefsfeer was er".

Die angstgevoelens werden nog vergroot door geruchten als zou de vreemdelingenpolitie in de drie genoemde steden overwegen na 1 januari de kerken te ontruimen en de Marokkanen de grens over te zetten.

● Steun

Op die geruchten kwam de Raad van Kerken in actie en zij kreeg daarbij steun van Amnesty International. Deze laatste organisatie stelde een rapport samen dat vorige week aantssecretaaris Zeevalking werd gestuurd. In het rapport wordt uiteengezet welke toekomst dreigt voor veel Marokkanen die worden teruggestuurd naar hun land.

Volgens Amnesty zit er al een flink aantal in de gevangenis. Zij worden bij terugkeer opgepakt omdat velen hun land illegaal hebben verlaten om elders geld te verdienen, of omdat zij in West-Europa vakbondswerk hebben gedaan, of hier politie uitspraken deden van enigerlei aard.

● Geen bewijs

Prof. Fiolet: „Er is een angst bij deze mensen, dat zij worden beticht van dat soort zaken als zij in hun land terugkomen. Concrete bewijzen, dat zij bijvoorbeeld vanuit de Marokkaanse ambassades in West-europese landen worden gevolgd, zijn er niet".

Volgens de secretaris van de Raad van Kerken moet men de „vrijbrief" zien als een teken van de kerken voor het help probleem van de illegale buitenlandse werknemers.

Prof. Fiolet: „We hebben in Nederland de morele plicht die mensen te helpen".

Volgens de Raad is er in de praktijk van veel soepelheid bij de regularisatie van de buitenlanders weinig te merken. Staatssecretaris Zeevalking zou hebben gezegd, dat bij wijze van spreken een tram-abonnement met een pasfoto al voldoende zou zijn voor het krijgen van een verblijfsvergunning.

PROF. FIOLET: „In de praktijk blijkt dat anders uit te pakken. Bovendien zijn de meeste illegaal hier verblijvenden te bang om zich bij de politie te melden. Als zij naar de politie gaan krijgen zij een meldingsbriefje, dat hen ook beschermt totdat hun zaak bij de vreemdelingenpolitie is behandeld".

● Twee groepen

Volgens prof. Fiolet gaat het bij de regularisatie om twee groepen buitenlanders. De eerste groep heeft al geruime tijd geleden illegaal zijn land verlaten en is hier in handen gekomen van koppelbazen of andere werkgevers die nu weigeren een werkgeversverklaring af te geven. Dat kunnen zij ook moeilijk want zij hebben deze buitenlanders ook zonder werkvergunning laten werken zonder sociale lasten voor hen te betalen.

De tweede grote groep van illegalen bestaat uit buitenlanders die massaal naar Nederland zijn gekomen uit België en West-Duitsland toen berichten over legalisatiemogelijkheden in Nederland bekend werden.

De Raad wil de „vrijbrief" ook geven aan andere groepen buitenlanders die zich bedreigd voelen.

PROF. FIOLET: „We moeten niet vergeten, dat de meesten zijn behandeld in strijd met de mensenrechten door het optreden van de koppelbazen. Dat kwaad moet eerst worden aangepakt. Wij hebben de staatssecretaris voorgesteld een beëdigde verklaring van de kerken te erkennen in plaats van de werkgeversverklaring die nodig is om van illegaal, legaal te worden".

De Raad heeft de indruk dat veel koppelbazen en andere werkgevers geen verklaring durven te ondertekenen, omdat zij dan in conflict komen met de belasting- of andere overheidsdiensten.

PROF. FIOLET: „Daarom zeggen wij tegen die werkgevers: zeg maar tegen ons dat die of die man bij u in dienst is geweest. Dan tekenen wij daarvoor".

● Bekijken

Volgens de Raad van Kerken is dat geen „generaal pardon" (een collectief opheffen van de illegaliteit van alle buitenlanders), zoals dat door de Tweede Kamer al is afgewezen. Misschien een verkapt vorm?

PROF. FIOLET: „Nee, we begrijpen heel goed dat de staatssecretaris met de Kamer-uitspraak achter zich juridisch niets meer kan doen. Wij willen legalisatie dan ook op humanitaire gronden. Elk geval moet bekeken worden. Ik vind niet dat iemand uitgewezen kan worden als je ook maar enigszins kunt vermoeden, dat die man in zijn land de gevangenis

wacht. Ik geloof niet dat wij, als wij vragen om een humanitair beleid, op de stoel van de regering gaan zitten".

Waarom zijn het juist de Marokkanen die actie voeren en zich ook bijvoorbeeld massaal bij het NVV hebben aangemeld?

PROF. FIOLET: „Dat heeft te maken, bij de meesten althans, met de dreiging die zij achter zich hebben van het thuisland. Zij zijn trouwens meer politiek bewust dan de andere buitenlanders".

● Geen recht

Welk recht heeft de vrijbrief van de kerken, die ondertekend is door prof. dr. H. Berkhof voorzitter van de Raad van Kerken en secretaris prof. Fiolet?

PROF. FIOLET: „Eigenlijk geen enkel. Het is een gebaar. Van iedere man die nu wordt opgepakt, krijgen we onmiddellijk bericht en dan kunnen we ons inzetten voor die man. Juridisch betekent het niks".

Staatssecretaris Zeevalking heeft gezegd wel rekening te willen houden met de kerkelijke vrijbrief.

Algemeen Dagblad

3 JAN. 1976

JUSTITIE HECHT GEEN WAARDE AAN BRIEF

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - Het ministerie van justitie hecht geen waarde aan de verklaring van de Raad van Kerken waarin die zich garant stelt voor illegale buitenlandse werknemers.

De brief is wel aanvaard maar heeft volgens Justitie, formeel-juridisch geen enkele betekenis.

Vervolg op pagina 7

Uitwijzing gastarbeiders blijft een harde maatregel

door rijk timmer

Staatssecretaris Zeevalking van justitie heeft de Tweede Kamer beloofd nog eens te zullen praten met de vreemdelingendiensten in de vier grote steden over het legaliseren van gastarbeiders. Hij deed die toezegging nadat het Kamerlid mevrouw Haas-Berger (PvdA) hem had gevraagd of zijn richtlijnen wel worden opgevolgd door de vreemdelingendiensten. Met veel andere Kamerleden maakt zij zich zorgen over het drama, dat regularisatie heet: de uitvoering van de maatregel die beoogt illegale gastarbeiders het land uit te krijgen.

Zeevalking's gesprek met de vreemdelingendiensten zal de zorgen waarschijnlijk niet kunnen wegnemen. Er is namelijk al regelmatig overleg tussen de vreemdelingendiensten en het ministerie van justitie.

Nederland heeft het moeilijk met het uitwijzen van mensen, die hier het vuile werk hebben opgeknapt. Soms zonder te zijn verzekerd door hun werkgever, die daarom nu weigert te verklaren dat hij buitenlandse werknemers in dienst heeft gehad. Waarvan de gastarbeider dan de dupe wordt, want hij moet aantonen hier sinds november 1974 te zijn geweest. Lukt dat niet, dan is hij een illegaal en moet hij het land verlaten.

Cijfers

In de vijf grootste gemeenten hebben inmiddels al bijna 2000 mensen te horen gekregen, dat ze illegaal in Nederland verblijven. In dezelfde plaatsen zijn 500 buitenlanders gelegaliseerd en is de aan-

vraag van nog eens 5000 man nog in behandeling. In die steden dus zo'n 12.000 aanvragen om een verblijfsvergunning. Meer zullen er niet komen, want de aanmeldings-termijn is inmiddels verstreken. Als er iets uit de cijfers blijkt, dan is het wel, dat ze de ellende van veel buitenlanders niet dekken. Alleen al in een stad als Utrecht wonen meer dan 10.000 gastarbeiders.

In de Tweede Kamer, die destijds met een grote meerderheid voor de regularisatie stemde, ging de discussie de laatste tijd voornamelijk om de vraag of de regeling wel oerlijk wordt uitgevoerd. Zeevalking heeft daarop geantwoord met een getal: tot nu toe zijn er in Nederland ruim 11.000 buitenlanders voor legalisatie in aanmerking gekomen. Daaruit blijkt volgens hem, dat er wel degelijk serieus met de richtlijnen wordt omgesprongen. Vanuit de fracties van D'66, PSP en PPR is dit bestreden. Vooral de twee laatstgenoemde partijen zijn fel tegen de regularisatie. Het PPR-kamerlid Waltmans heeft het waarom van de

● ZEEVALKING
...regularisatie...

Vervolg van pagina, 6

Het initiatief van de Raad van Kerken komt in feite, aldus het ministerie op hetzelfde neer als de plannen van staatssecretaris Zeevalking die de mogelijkheden van de gastarbeiders eerst nog eens wil bekijken, alvorens stappen te ondernemen. Op het ministerie is men dan ook niet onder de indruk van het schrijven van de Raad van Kerken.

Staatssecretaris Zeevalking blijft van mening dat de illegale buitenlanders zichzelf in deze situatie hebben gewerkt.

Het ministerie vreest dat er een precedent wordt geschapen als in deze kwestie wordt toegegeven. Dan zouden alle nog illegaal in ons land verblijvende gastarbeiders vrij spel krijgen. Dat druist in tegen het standpunt van Zeevalking om onder geen enkele voorwaarde een generaal pardon voor de buitenlandse werknemers af te kondigen.

regeling getypeerd met een variatie op een volksliedje: „De moor heeft zijn werk gedaan; hij kan gaan”.

Zijn fractiegenoten en de PSP-kamerleden vragen nog steeds om een algemeen pardon; het zonder meer regulariseren van alle buitenlanders die op een bepaalde datum in Nederland zijn. Zeevalking laat al maandenlang weten, dat daarvan geen sprake kan zijn. Het zou de essentie van de regeling dan ook aantasten: „Uit de grondslag van de regeling vloeit onvermijdelijk voort, dat er gevallen moeten worden afgewezen.”

De drie grootste confessionele partijen in de Kamer zeggen nog harder dat het aantal gastarbeiders in elk geval moet worden beperkt. Omdat „Ahmed en Yoesoef” steeds meer landgenoten naar hier zouden lokken als ze thuis vertrekken van het graantje, dat ze hebben meegepikt van de westerse welvaart.

Wat er ook wordt gepraat, in de Tweede Kamer en tussen justitie en vreemdelingendiensten, er zullen nog heel wat gastarbeiders Nederland worden uitgezet. Zoals dat de bedoeling is geweest sinds de regularisatie werd ingesteld.

7 JAN. 1976

Turken slecht te spreken over Aggessus'-lied

Van onze correspondent
ENSCHEDÉ — Voor de
ingang van de Twentse
Schouwburg in Enschede
willen Turkse gastarbeiders
vanavond massaal protes-
teren tegen het liedje
"Aggessus", dat Alexander
Curley daar zal zingen voor
de Vara-televisie.

De demonstratie is georganiseerd door de Twents-Turkse
Gastarbeidersbond, die vindt
dat het liedje discriminerend
is. De Turken, die de zaal niet
meer in kunnen omdat de voor-
stelling bleek te zijn uitver-
kocht, zullen aan de bezoekers
van de schouwburg pamfletten
uitdelen.

Zeer gegriefd

De secretaris van de Turkse
arbeidersbond, Inham Akel,
zei dat de Turken in Neder-
land zich beledigd voelen door
het liedje: "Ze zijn zeer ge-
griefd over de suggestie dat
een Turk maar even gauw
naar Nederland komt om snel
rijk en een sjelk te worden.
Wij moeten hier het smerige
werk opknappen en daar word
je niet rijk van".

De Turken, die zich door het
liedje afgeschilderd voelen als
opvliegerige, messenstekerige
vrouwenversierders, betreuren
het dat de Vara-televisie het
liedje wil uitzenden.

* Alexander Curley

In de Enschedese schouw-
burg zullen vanavond de op-
names worden gemaakt voor
het programma "Vrijdagavond-
vrij", een showprogramma met
presenterator Henk van Mont-
foort.

Het zal op 9 januari uitge-
zonden worden.

'Onschuldig'

De Vara heeft gisteravond ge-
zegd dat Alexander Curly al-
leen het refrein als onderdeel
van een potpourri zal zingen.
De Vara vindt die tekst "tame-
lijk onschuldig" en het zou vol-
gens het commentaar zeker
niet de bedoeling zijn om bui-
tenlandse werknemers te dis-
crimineren.

UTRECHT, maandag — Grote beroering heeft het Tweede-Kamerlid
Van der Lek (PSP) zaterdag gewekt onder de ongeveer vierhonderd
gastarbeiders (samengestroomd in het NV-huis aan de Utrechtse
Oude Gracht om te protesteren tegen het fel omstreden wetsontwerp
„Tewerkstelling Buitenlandse Werknemers”), door te stellen dat het
wetsontwerp hoogstwaarschijnlijk een meerderheid zal krijgen in
het parlement.

Dit wetsontwerp, dat de huidige
wet „arbeidsvergunningen vreemde-
lingen” moet gaan vervangen, behelst
onder meer dat de arbeidsvergun-
ning, nu nog in handen van de bui-
tenlandse werknemer, in handen zal
komen van de werkgever. Het totaal
aantal vergunningen per bedrijf zal
aan een limiet worden gebonden.
Overtreding van de wet door werk-
gevers zal een economisch delict
worden, waarop zwaardere straffen
staan dan nu nog het geval is.

De buitenlandse werknemers vre-
zen dat zij hierdoor in een uiterst af-
hankelijke positie komen te opzichte
van hun werkgever (hun vergunning
is immers altijd, ook bijvoorbeeld bij
stakingen) in handen van hun baas.
Tevens worden onderdanen van
niet-EEG landen achtergesteld bij
onderdanen van EEG-landen die
geen arbeidsvergunning nodig heb-
ben.

Op deze door de migrantenraad
georganiseerde manifestatie hadden
de buitenlandse arbeiders gelegen-
heid met de parlementariërs Van
Dam (AR), Albers (PvdA) en Van
der Lek (PSP) van gedachten te wis-

12 JAN. 1976

PSP-er Van der Lek:

'Gastarbeiders- wet krijgt wel meerderheid'

selen.

Van Dam stelde dat AR, CHU en
KVP eensluidend tot de conclusie
waren gekomen, dat het wetsontwerp
in grote lijnen acceptabel is. „Er is
geen beter alternatief, de stroom ille-
galen wordt ingedamd, en ook wordt
de werkgever die fout is, eindelijk
eens goed aangepakt”, zo stelde hij.

Van der Lek was het hiermede
oneens: „Het ontwerp is helemaal
niet in het belang van de buitenlan-
ders. Uit economische motieven heb-
ben wij ze indertijd hierheen ge-
haald, en nu het slechter gaat met de
Nederlandse economie, willen we op
zo'n manier van ze af”.

Volgens Albers is de PvdA-fractie
het er wel over eens, dat er iets moet
gebeuren, maar dit wetsontwerp ligt
de PvdA „zwaar op de maag”, vooral
wat betreft de beperking in vrijheid
van de buitenlander en het onder-
scheid dat gemaakt wordt tussen on-
derdanen van niet-EEG-landen en
EEG-landen. Ook heeft de PvdA
„grote moeite” met het feit dat er
weinig aandacht aan de sociale be-
langen van de gastarbeiders wordt
besteed.

Kritiek gastarbeiders op wet 'illegalen'

UTRECHT — Het omstreden wetsontwerp Arbeid buitenlandse werknemers, door critici al omgedoopt tot 'wegwerparbeiderswet', zal het in het parlement wel halen. Ook al wordt er niets in gewijzigd, dan zullen vermoedelijk alleen PPR, PSP, CPN en een deel van de PvdA tegen het ontwerp stemmen.

Deze voorspelling van het PSP-kamerlid Bram van der Lek zongde voor een storm van verontwaardiging onder de ongeveer 400 buitenlandse werknemers, die zaterdag in Utrecht bijeen waren om met Van der Lek en de kamerleden Albers (PvdA) en Van Dam (AR) over het ontwerp van gedachten te wisselen.

Dit ontwerp, van de hand van ministers Van Agt en Boersma, komt er in het kort op neer, dat werkgevers alleen nog maar buitenlanders in dienst mogen nemen, als zij een tewerkstellingsvergunning hebben. Bedrijven die meer dan twintig buitenlanders in dienst willen nemen, moeten hiervoor toestemming hebben van de minister. Heeft een werkgever zonder vergunning buitenlandse in dienst, dan wordt dat straks als een economisch delict beschouwd en kan de werkgever strafrechtelijk fors worden aangepakt, terwijl hij er nu nog vaak met een boete van amper honderd gulden van af komt

'Tweederangs'

Organisaties van buitenlandse werknemers en de vakbeweging hebben het ontwerp al betiteld als 'zeer discriminerend en zelfs strijdig met de mensenrechten', omdat de buitenlandse werknemers in vergelijking met hun Nederlandse collega's sterk in hun rechten en mogelijkheden zouden worden beperkt en in feite tot 'tweederangs' werknemers worden gedegradeerd.

Binnen de bijzondere kamercommissie wordt niet eensluidend over het ontwerp gedacht. Het kamerlid Van Dam zei, dat AR, CHU en KVP eensgezind tot de conclusie zijn gekomen, dat het ontwerp in grote lijnen wel acceptabel is. Er is geen beter alternatief te bedenken om het illegalen-probleem te regelen. Bovendien wordt de werkgever, die fout zit, straks goed aangepakt. 'Het ontwerp is in het belang van de Nederlandse samenleving en van de hier al legaal verblijvende buitenlanders'.

Van der Lek was het daar volstrekt niet mee eens. 'Het ontwerp is helemaal niet in het belang van de buitenlanders. Het is gebaseerd op economische motieven. Wij hebben jullie hierheen gehaald, omdat wij jullie nodig hadden. Nu dat niet meer het geval is, willen wij van jullie af. Dat is de achtergrond', aldus het PSP-kamerlid. 'Wij zijn tegen die wet en vinden dat de hier al verblijvende buitenlandse werknemers precies dezelfde rechten moeten hebben als hun Nederlandse collega's. De PSP zal dan ook laten weten aan de wet geen behoefte te hebben. Wel aan strengere sancties voor de werkgever, maar dat laatste kan in een handomdraai worden geregeld door de bestaande wet arbeidsvergunningen vreemdelingen met een paar woorden in wijzigen'.

De PvdA-er Albers verklaarde, dat het ontwerp voor een deel van zijn fractie niet acceptabel is. Hij vond dat de wet — zij het fors geamendeerd — er toch snel

moet komen. Anders kan het toelatingsbeleid nooit volgens goede normen worden uitgevoerd. Bovendien is de PvdA van mening, dat de wet er liever vandaag dan morgen moet komen, gezien de bepalingen over het aanpakken van 'illegaal opererende' werkgevers.

Wel heeft de PvdA grote moeite met het feit, dat in het ontwerp nauwelijks aandacht aan de belangen en het welzijn van de buitenlanders zelf wordt besteed. Ernstige problemen heeft deze partij ook met het feit, dat illegalen straks zonder pardon over de grens kunnen worden gezet. Dat is een te zware sanctie, aldus het Kamerlid Albers.

AR-afgevaardigde Van Dam slaagde er niet in de vaak even emotioneel als adrem reagerende buitenlanders te overtuigen van de juistheid van zijn stelling, dat het ontwerp er niet is gekomen uit economische motieven. 'Het ontwerp is een uitvloeisel van de in 1970 verschenen nota buitenlandse werknemers, toen er nog geen sprake was van een economische crisis', zei hij. Uit de zaal luidde daarop het antwoord: 'O nee, die begon al in 1970'.

Schande

Een Turk riep op een ge-

vervolg op pag. 10

Utrechtse rechter bij kort geding: 'Laat de overheid zelf pensions exploiteren voor de gastarbeiders'

Van een verslaggever

UTRECHT — Het zou wellicht aanbeveling verdienen de overheid maar zelf pensions voor buitenlandse werknemers te laten exploiteren. Op den duur moeten we daar mogelijk naar toe. Die suggestie deed de Utrechtse rechtbankpresident prof. mr. V. J. A. van Dijk tijdens het zoveelste kort geding, waarbij buitenlandse werknemers via de rechter proberen een pensionhouder ertoe te bewegen in het pension betere voorzieningen aan te brengen.

Dit keer ging het om twintig Marokkanen die huiscen in een pand van mevrouw J. van Oort aan de Tweede Daalsedijk in de Domstad. De pensionhoudster had in het pand, water, gas en licht afgesloten omdat ze het huis wilde sluiten. Voornaamste reden voor die sluiting was dat de door de gemeente gevraagde voorzieningen (verlichting, branddeuren, brandslangen) een investering vergden van achtduizend gulden, een uitgaaf waar mevrouw Van Oort erg tegen op zag. Bovendien verklaarden ze het pension af te willen stoten, daar haar arbeidsongeschikt verklaarde man het onderhoud aan het pension niet meer kon bijbenen. Een woordvoerder van de gemeente zei dat men sinds mei bij herhaling vruchteloos op de nieuwe voorzieningen had aangedrongen. Het geduld van de gemeente is nu op: 23 januari moet het pension dicht. Dat gaat de gemeente overigens nogal aan het hart, want op zich was het pension zo slecht nog niet. „Er zijn er nog wel beroerder, maar uit vei-

ligheidsoverwegingen moeten die voorzieningen worden aangebracht”.

Recht

Namens de twintig Marokkanen zei mr. J. A. M. Stalenhoef aan die sluiting eigenlijk geen boodschap te hebben. Krachtens de huurwet hebben de Marokkanen recht op huurbescherming en de pensionhoudster kan dat recht niet zomaar aan haar laars lappen en vooruitlopend op definitieve sluiting alvast water, gas en licht afsluiten. Als de gemeente nieuwe voorzieningen eist dan moeten die er maar komen, zei hij. Mevrouw Van Oort zei onmogelijk zelf het geld (zelf sprak ze van 24 mille) op te kunnen brengen, de gemeente zei het geld evenmin voor te kunnen schieten. „Wij zijn geen bank”, aldus de gemeente-ambtenaar. Prof. Van Dijk vroeg zich af in hoeverre men iemand kan dwingen een bepaalde investering te doen in een pension dat men zelf wil sluiten. Uitspraak dinsdag 20 januari.

ven moment woedend door de microfoon, dat het een schande was, dat de buitenlanders eigenlijk nauwelijks bij de voorbereiding van het wetsontwerp betrokken waren. „Toen wij daarover uitleg vroegen aan meneer Smolders van sociale zaken kregen we te horen, dat je niet altijd iedereen overal bij kan betrekken. Als het gaat om de viswet worden de vissen ook niet van tevoren geraadpleegd zél de man”. Hij vergeleek ons met de vissen. Zijn wij dan in de ogen van de Nederlandse regering dieren? Maar wij zijn geen honden, wij zijn mensen en willen als zodanig worden erkend”.

De Kamerleden gingen ten slotte naar huis met een resolutie, waarin de vergadering unaniem stelt, dat buitenlanders uit puur economische redenen het land uit moeten en dat menselijke overwegingen geen rol meer spelen. Geëist wordt medebeslissingsrecht voor alle zaken, die voor hen van belang zijn.

Eén bedrijf in de buurt van Utrecht heeft onlangs naar 7 buitenlandse arbeiders die daar werken een getypte ontslaanvraag toegestuurd, in de hoop dat deze arbeiders die verklaring ondertekend zouden terugsturen. Ondertekening kon in dit geval voorkomen worden, omdat een van deze arbeiders het papier aan ons liet lezen.

Deze week wordt via de radio in alle programma's voor buitenlandse werknemers een waarschuwing tegen dergelijke praktijken uitgezonden. Op deze manier proberen wij tevens informatie te verkrijgen over andere gevallen waarin deze smerige truc is toegepast.

We willen de lezers van deze krant vragen of ze voorbeelden, die hun ter ore zijn gekomen, aan ons door willen sturen. Het adres: Bekkerstraat 67, Utrecht

WERK GROEP INTERNATIONAAL BEI.EID

Gemene manier

ONZE werkgroep „Internationaal beleid” te Utrecht heeft gemerkt dat enkele bedrijven op een zeer gemene manier van hun buitenlandse arbeiders af proberen te komen.

Het is voor de bazen en bedrijfsverenigingen voordeliger als de arbeiders zelf ontslag nemen en niet krijgen.

Er hoeft dan bijvoorbeeld geen ontslaanvraag bij het gewestelijk arbeidsbureau te worden aangevraagd en geen ww-uitkering te worden gegeven. Er komen ook geen moeilijkheden met de vakbonden.

Omdat de meeste buitenlandse werknemers de Nederlandse taal niet volstrekt beheersen, proberen sommige bazen hen een papier te laten ondertekenen waarin de betreffende arbeider zelf ontslag neemt.

Wet gastarbeiders leidt tot blijvende discriminatie

Waarschijnlijk al de volgende week zal de Bijzondere Kamercommissie aan de Tweede Kamer het voorlopig verslag aanbieden over de *Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers*. Het is niet onwaarschijnlijk dat dat verslag de sporen zal vertonen van de verdeeldheid onder de politieke partijen, die zich vorige week zaterdag nog manifesteerde op een demonstratieve bijeenkomst in Utrecht.

Verwonderlijk is die verdeeldheid niet, want het wetsontwerp is in feite een tot mislukken gedoemde poging om twee onverenigbare doelstellingen met elkaar te verzoenen. De Memorie van Toelichting zegt het zo: *het is nodig dat er een wettelijke regeling tot stand komt welke er meer dan de bestaande wet (dat is de Wet Arbeidsvergunning Vreemdelingen) op is toegesneden de vraag naar buitenlandse werknemers aan een kritische beoordeling te onderwerpen, en waarmee kan worden bevorderd dat voor het bedrijfsleven alternatieven voor het inschakelen van buitenlanders worden ontwikkeld. Dit is echter slechts één kant van de zaak, (...) aan de te ontwerpen regeling dient tevens de eis te worden gesteld dat deze een zo groot mogelijke vrijheid van arbeidskeuze laat aan eenmaal tot Nederland toegelaten buitenlandse werknemers. Waarna de ministers moeten constateren: het is uiteraard niet mogelijk deze, in zekere zin tegengestelde, eisen geheel te honoreren.*

Het is dus schipperen geweest bij de vervaardiging van het wetsontwerp en een nadere beschouwing laat weinig twijfel over het uitgangspunt dat uiteindelijk de overhand heeft gekregen: de economische motieven hebben het gewonnen van de bescherming van de positie van buitenlandse werknemers.

Technisch zit de wet als volgt in elkaar. Wanneer een werkgever een buitenlander in dienst wil nemen moet hij daarvoor een vergunning vragen op het Gewestelijk Arbeidsbureau. Zo'n vergunning geldt alleen voor die ene werknemer. Dit systeem van „tewerkstellingsvergunningen” is dus het omgekeerde van wat nu geldt. Nu is het de buitenlander die een vergunning moet vragen als hij wil werken, al doet in de praktijk de werkgever dat meestal voor hem.

Zolang een werknemer niet meer dan twintig buitenlanders met een vergunning in dienst heeft kan hij hiermee volstaan, maar zodra hij er meer dan twintig wil wordt een

door

Gerrit Jan Wolffensperger

tweede verplichting voor hem van kracht: hij moet door het ministerie van Sociale Zaken een vergunningenlimiet voor zijn onderneming laten vaststellen.

Belangrijk is intussen, dat er uitzonderingen zullen zijn. Niet onder de wet vallen namelijk onder andere: degenen die een vestigingsvergunning hebben; zij die een verklaring van de minister hebben dat ze al meer dan vijf jaar legaal in ons land werken en onderdanen van andere EG-lidstaten. Het zijn deze twee instrumenten, tewerkstellingsvergunning en vergunningenlimiet, waarmee de overheid een grotere greep hoopt te krijgen op de tewerkstelling van buitenlanders.

Wanneer een onderneming meer dan twintig buitenlanders wil aanstellen verloopt de procedure in twee fasen. Bij de vaststelling van de limiet worden vooral globale en structurele vragen in de overweging betrokken, zoals de stand van de arbeidsmarkt, invloed op de werkgelegenheid van het inschakelen van buitenlanders en de vraag of er geen alternatieven gevonden

kunnen worden. De wet noemt ook de huisvestingssituatie als punt van overweging.

Is een limiet eenmaal vastgesteld, betekent dat nog helemaal niet dat nu ook zoveel buitenlanders kunnen worden aangetrokken, want voor elke buitenlander moet nu een tewerkstellingsvergunning worden aangevraagd. En de criteria voor het verlenen of weigeren van zo'n vergunning zijn veel subtieler, veel meer gericht op deze arbeidsplaats en deze werknemer. Net als onder de oude wet zal weigering mogelijk zijn als er voor de betreffende arbeidsplaats ook aanbod is van Nederlanders of van anderen die niet onder de wet vallen.

Zijn die er niet, dan kunnen eisen worden gesteld aan de manier waarop in de behoefte aan buitenlanders wordt voorzien en wel zodanig, dat eerst EG-onderdanen aan bod komen, vervolgens buitenlanders die al legaal in ons land verblijven en dan vreemdelingen uit de landen waarmee Nederland een „wervingsovereenkomst” heeft gesloten. De bedoeling is, vooral de tewerkstelling van „nieuwe” buitenlanders te beperken. Daartoe kunnen ook eisen worden gesteld aan leeftijd en huisvesting.

De kritiek die van vele kanten tegen het wetsontwerp is ingebracht heeft bijna steeds als ondertoon, dat de sociale belangen en de rechtspositie van de vreemdelingen ondergeschikt worden gemaakt aan economische doelstellingen. Twee punten van kritiek rijzen boven alle andere uit.

De tewerkstellingsvergunning maakt de buitenlandse werknemer teveel afhankelijk van een bepaalde werkgever en de vergunningenlimiet beperkt hem in zijn mogelijkheden ergens anders te gaan werken. Dat betekent, dat in het Nederlandse arbeidsproces een blijvende discriminatie zal zijn tussen buitenlanders die onder de wet vallen en andere werknemers.

De angst voor beperking van de vrije arbeidskeuze van eenmaal

vervolg op pag. 12

hier werkende buitenlanders was voor de meerderheid van de Raad voor de Arbeidsmarkt het belangrijkste argument om de regering al vroeg negatief over het ontwerp te adviseren. In de Memorie van Toelichting wordt een poging gedaan, dit punt te ontzenuwen. In de eerste plaats, zo wordt gesteld, is er geen limiet voor ondernemingen waarin nog geen twintig buitenlanders werken. Bovendien verhinderen eenmaal vastgestelde limieten niet, dat binnen het aantal voor buitenlanders beschikbare arbeidsplaatsen wisselingen plaats vinden.

Een zwakke argumentatie. Dat vindt ook de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken, een groep van meer dan honderd advocaten over het hele land, die het ontwerp aan een nauwgezet onderzoek heeft onderworpen. Immers, hoe weet die buitenlander wat voor andere mogelijkheden er voor hem zijn? Komt er een speciale arbeidsbemiddeling voor plaatsen die door vreemdelingen kunnen worden bezet? En hoeveel bedrijven met minder dan twintig vreemdelingen zijn er eigenlijk?

De Utrechtse Migrantenraad wijst nog op een ander aspect. Het limietenstelsel verkleint voor een buitenlander de kans op promotie (en dus op scholing), omdat een werkgever die aan zijn limiet zit de opgevallen plaats niet opnieuw door een buitenlander kan laten bezetten. Grotere afhankelijkheid van een werkgever wordt vooral door de werknemers zelf als een bedreiging gevoeld.

In de toekomst heeft de werkgever de vergunning, en de angst bestaat dat hij kan dreigen met ongedaan maken. Angst is er ook voor een slechtere positie bij eventuele loononderhandelingen of bij een staking, ook al omdat een vreemdeling die wordt ontslagen er slechter voor staat dan zijn Nederlandse collega.

Kritiek is er ook op de criteria die de wet noemt voor het vaststellen van een limiet of het weigeren van een vergunning: zij zijn te vaag om rechtszekerheid te kunnen bieden. Speciale aandacht verdient nog de sanctie die 't ontwerp stelt op het overtreden van de wet, op werken of laten werken zonder vergunning dus. Onder de bestaande wet worden werkgever en werknemer beiden bedreigd met een vrij milde straf. Voorgesteld wordt nu om alléén de werkgever strafbaar te stellen, maar zwaarder, met een maximum van zes maanden hechtenis en tienduizend gulden boete.

Maar er zit een adder onder het gras. De illegale werknemer is dan wel niet langer strafbaar, maar volgens de nieuwe wet kan hem zijn verblijfsvergunning worden afgenomen. En dat komt veel zwaarder aan dan de boete die de werkgever wel zal krijgen. Vandaar dat de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken voorstelt, dan maar liever het oude systeem te handhaven en ook de werknemer met straf te bedreigen. Daarbij moet wel worden bedacht, dat het grootste deel van de illegale werknemers helemaal geen verblijfsvergunning zal hebben en op elk moment zonder meer het land kan worden uitgezet.

De werkgroep Vreemdelingenrecht van de Vereniging voor Rechtspraak wil een nog zwaardere bestraffing van werkgevers dan nu wordt voorgesteld. Het in dienst nemen van illegalen moet ook voor grote bedrijven zo onaantrekkelijk mogelijk worden gemaakt, niet alleen door de strafrechter, maar ook door de diensten van belasting en sociale verzekering. Alleen zó is de massale ontduiking te voorkomen, die tot gevolg heeft dat bedrijven draaien over de ruggen van werknemers die niet sociaal verzekerd zijn en niet in aanmerking komen voor behoorlijke woonruimte. Voor de illegale werknemers wordt elke sanctie afgewezen.

Het lijkt alsof de regering haar best doet, de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers in record-tempo door de Kamer te krijgen. Daarom is het voor alle betrokkenen, of ze nu kamerlid zijn of gastarbeider, opletten geblazen.

Eens heeft de regering als haar standpunt gegeven dat de sterkste schouders de grootste lasten moeten dragen. Bij deze wet zullen we ervoor moeten waken, dat die lasten niet juist op de zwakste schouders terecht komen.

AMSTERDAM, 6 febr. — Marokkanen zijn ideale gastarbeiders. Ze komen alleen, stellen sociaal weinig elsen en verrichten ongeschoold werk met een opvallende „bedrijfsgebondenheid“. De achtergebleven gezinnen worden met grote trouw vanuit Nederland onderhouden, wat het land van herkomst een welkome stroom deviezen oplevert. De enige partij voor wie dit arrangement op den duur weinig bevredigend kan zijn, is de gastarbeider zelf. Hij is niet in staat terug te keren naar Marokko (wat hij in feite het liefst zou willen), maar evenmin om zich definitief op Nederland te richten. Zo is hij gevangen in een „levenslange tijdelijkheid“.

Dit zijn enkele conclusies uit een rapport over Marokkaanse gastarbeiders in Nederland; het resultaat van een studie die enkele jaren geleden werd verricht onder leiding van dr. J. van Amersfoort en drs. H. van der Wusten, verbonden aan het sociaal-geografisch instituut van de Amsterdamse universiteit. Ongeveer 200 Marokkanen werden ondervraagd en uit die gesprekken bleek dat 85 procent heel nadrukkelijk terug zou willen naar zijn vroegere woonplaats. Maar die plaats ligt doorgaans in een streek met een uiterst slechte arbeidsmarkt, wat ook het motief was om naar Nederland te gaan. Aan de ene kant is de Marokkaan dus zeer gehecht aan zijn geboortestreek, aan de andere kant is er de wens — of liever de noodzaak — een bepaald inkomen te verwer-

7 FEB. 1976

Marokkanen: Blijven en teruggaan voor ons even uitzichtloos

ven. Het verblijf in Nederland wordt op deze wijze gerect, de terugkeer wordt uitgesteld en min of meer passief laat men beslissingen na.

Daarom vragen de onderzoekers zich af of het niet tot de taak van de overheid behoort een reële keus tussen beide mogelijkheden te openen. De Marokkaanse gastarbeider moet volgens hen de kans krijgen zijn streven op terugkeer dan wel op blijvende vestiging in Nederland te richten. „De persoonlijke offers die de betrokken arbeiders in de huidige situatie hebben gebracht, maken het alleszins redelijk dat aan hun belangen voorrang wordt gegeven boven die van Nederland of Marokko“, aldus de heren Van Amersfoort en Van der Wusten.

Hun enquête toont — weinig verrassend natuurlijk — aan dat geld de voornaamste drijfveer is om in Nederland te gaan werken. Maar de mening over de verdienste is tamelijk gereserveerd. Niemand noemt die „goed“ of „hoog“ en 47 procent is van oordeel dat zijn werkzaamheden te laag gehonoreerd worden.

Vervolg op pagina

13

pag. 12

Hier valt aan toe te voegen dat het netto minimumloon voor een gehuwde man met twee kinderen ten tijde van het onderzoek op ongeveer f 700 per maand lag, een bedrag waar slechts weinig Marokkanen bovenuit kwamen. Hun werkzaamheden zijn — door hun lage opleidingsniveau — vrijwel altijd als ongeschoold te kwalificeren. Slechts enkelen komen tot een enigszins leidinggevende positie in het bedrijfsleven — ze geven meestal als voorman leiding aan landgenoten of andere buitenlandse werknemers.

Het deel van de inkomsten dat naar Marokko wordt overgemaakt, heet in het rapport „indrukwekkend”; het varieert van maximaal 45 tot meer dan 60 procent.

Vrije tijd

Deze naar verhouding zware financiële verplichtingen laten niet al te veel ruimte voor vrijetijdsactiviteiten. Ongeveer 40 procent van de Marokkanen gebruikt een deel van die vrije tijd dan ook om zich door middel van overwerk extra inkomsten te verschaffen. Iets minder direct in de werksfeer, maar toch daarmee verbonden, is het bezoek aan bijeenkomsten van de personeelsvereniging (47 pct.). Het zijn vrijwel alleen deze activiteiten die hen in contact brengen met Nederlanders (buiten het werk dan).

In het algemeen wordt de vrije tijd alleen of samen met Marokkaanse vrienden doorgebracht. Een favoriete bezigheid daarbij is winkelen, verder bioscoop- en cafébezoek. Het maken van tochtjes per brommer of auto is ook vrij populair — in elk geval meer dan het bij de Nederlandse bevolking tot een stereotype geworden „in de stationsrestaurant zitten”.

Slechts weinigen gebruiken de vrije tijd om zich bij te scholen of te vormen: 8 pct. volgt een cursus en eveneens 8 pct. heeft wel eens contact met actiegroepen, werkgroepen e.d.

Godsdienst

Godsdienstige bijeenkomsten van de Islam worden niet veel bezocht, maar de mogelijkheden daartoe zijn in Nederland ook beperkt. Wel conformeren de Marokkanen zich meestal sterk aan de islamitische normen. Ze nemen de regels van Ramadan (de heilige vastenmaand) in acht en 70 pct. zegt het vanzelfsprekend te vinden dagelijks de voorgeschreven gebeden te verrichten.

Van een invloed van de Nederlandse samenleving in de richting van secularisatie is nauwelijks sprake. Waarschijnlijk is het zo dat zij die in Marokko — hetzij uit levensbeschouwelijke overwegingen het-

Door onze
redacteur
F. G. de Ruiter

zij uit gemakzucht — de religieuze verplichtingen niet of minder strikt nakwamen, zich in Nederland wat nadrukkelijker aan de godsdienstige gewoonten kunnen onttrekken. Dit geldt ook voor het gebruik van alcohol: 77 pct. zegt het nooit te gebruiken, 22 pct. slechts een enkele keer.

Taalbarrière

Over de kennis van onze taal meldt het rapport: slechts 2 pct. haalt een score die aangeeft dat ze goed Nederlands spreken; 54 pct. heeft enige kennis, 9 pct. nauwelijks enige kennis en 35 pct. geen enkele kennis van het Nederlands. Er is dus een duidelijke taalbarrière en die belemmert de Marokkanen aan onze samenleving deel te nemen. De meesten hebben dan ook geen Nederlandse vrienden. Wel is van de ondervraagden bijna de helft lid van een vakbond.

de Volkskrant

4 FEB. 1970

IN BRIEF VAN PREMIER DEN UYL

Illegale buitenlanders soepelheid toegezegd

Maatregelen
regularisatie
verdedigd

DELFT (ANP) — „De illegalen zullen worden behandeld met de grootste soepelheid, die binnen het kader van de regularisatieregeling mogelijk is.” Dit heeft premier Den Uyl geantwoord op het verzoek van de diocesane pastorale raad van het bisdom Rotterdam de illegale buitenlandse werknemers „in uw inzet voor humaniteit te doen delen”.

De stichtingen voor bijstand aan buitenlandse werknemers blijken in het leven van de Marokkanen slechts een ondergeschikte rol te spelen. Zij worden slechts in enkele gevallen genoemd. Het is volgens Van Amersfoort en Van der Wusten niet, zo dat er om een of andere reden weerstanden tegen de stichtingen bestaan. Veeleer is het een kwestie van algemene onbekendheid; de stichtingen staan terzijde van het gezichtsveld van de Marokkaanse arbeider.

Huisvesting

Wat betreft de huisvesting spreekt het rapport over „een latente onvrede” en die is zeer begrijpelijk als men bedenkt dat 90 pct. van de ondervraagden niet over een eigen kamer beschikt. Eén derde ervaart de hoeveelheid mensen met wie men samenwoont, als ongerieflijk; de helft klaagt over ruimtegebrek. Een punt dat vrijwel unaniem naar voren komt, is het verlangen naar een eigen kookgelegenheid.

Bij het verkrijgen van huisvesting heeft 58 pct. hulp ontvangen van het bedrijf waar men werkt en 25 pct. van landgenoten. Andere personen of instanties die de Marokkaanse arbeider helpen bij zijn oriëntatie op de woningmarkt, hebben praktisch geen invloed: slechts 4 pct. maakt er melding van.

In zijn brief wijst Den Uyl erop dat regering en parlement een generaal pardon van de hand hebben gewezen. Daaruit vloeit „onvermijdelijk” voort dat geen verblijfsvergunning wordt verstrekt aan degenen die niet aan de voorwaarden van de regularisatieregeling voldoen.

Momenteel is aan ruim 11 duizend illegalen een arbeidsvergunning verleend. Volgens Den Uyl zal dit aantal nog aanmerkelijk hoger worden. „De regering heeft” aldus de brief, „wel degelijk aandacht geschonken aan bezwaren tegen de regeling. In voortdurend overleg tussen een daartoe in het leven geroepen team, de uitvoerende instanties en de hulporganisaties is een zo soepel mogelijke toepassing en waar nodig een bijstelling van de regeling nagestreefd.”

Vervolg op pag. 14

Werkwinkel vraagt vrijwilligers Taalles voor gastarbeiders niet alleen woordjes leren

door Riet Diemer

HILVERSUM — In het televisieprogramma werkwinkel wordt vanavond een oproep gedaan voor vrijwilligers, die aan buitenlandse arbeiders en hun gezinnen taallessen willen geven. Ons land telt ongeveer 178.000 gastarbeiders en het spreekt vanzelf dat onze taal voor deze mensen vaak grote problemen oplevert omdat de kennis vaak niet groot is.

Al jaren wordt door middel van cursussen (ook in de bedrijven) en met vrijwilligerswerk geprobeerd deze mensen door middel van taallessen te betrekken bij de Nederlandse samenleving. Maar die instellingen die zich daarmee bezighouden komen nog altijd mensen tekort. Dat geldt vooral voor de grote steden, waar meer buitenlanders wonen, maar in Zuid-Holland kunnen ook wel genoemd worden: Schoonhoven, Waddinxveen en Nieuwerkerk aan den IJssel. Zo kunnen meer witte vlekken op de kaart van Nederland worden aangegeven.

Spreek je de taal niet van het land waar je woont dan kun je in een isolement raken. Gastarbeiders en hun echtgenotes kunnen geen contacten leggen met Nederlanders, hebben moeite met boodschappen doen en weten niet hoe ze een klacht bij de dokter moeten uitleggen. Daarom wordt bij 'taalles' niet alleen gedacht aan woordjes leren, maar ook aan sociaal contact zoeken. 'Men zou niet een buitenlandse mee kunnen gaan naar de dokter, over de baby spreken, kookrecepten uitwisselen en meer van dergelijke hand- en spandiensten doen', licht Mieke van Veele van de stichting Werkwinkel toe.

Trouw

Vooraf op trouw komt het erg aan. Vrijwilligers kunnen niet na drie maanden zeggen: 'ik heb zo weinig contact, ik houd er mee op'. Door het

geven van lessen ontstaat er een band tussen de gastarbeider of zijn gezin en de vrijwilliger. Deze kan het dan ook niet voor even gaan doen — en hij moet over een behoorlijk doorzettingsvermogen beschikken.

Tjabel Nieuwenhuizen van de stichting Buitenlandse Werknemers in Gouda (er zijn zeventien van dergelijke stichtingen in ons land) is als opbouwwerker belast met de begeleiding van de vrijwilligers. Dit houdt in: service bieden in de vorm van lesmateriaal, lesruimten en contacten leggen.

Er wordt gewerkt met landelijk genormaliseerde methoden. Een geruststellende gedachte is waarschijnlijk, dat wie zich opgeeft om les te geven beslist niet de taal hoeft te beheersen van de 'leerlingen' met wie hij of zij te maken krijgt. Tjabel: 'In de eerste plaats zoeken we mensen, die bereid zijn een relatie aan te gaan en zich niet alleen met de taal bezighouden. De methoden zijn zodanig ontwikkeld dat je van de taal niets hoeft te weten. Er wordt van de Nederlander een stuk improvisatie verwacht, zoals het uitknippen van Libelles en het benoemen van voorwerpen. Of: een vrijwilligster loopt het huis van de buitenlanders rond om alles aan te wijzen en de naam erbij te noemen. Soms valt onder het improviseren ook het opvoeren van toneelstukjes.'

Minimumregeling

Den Uyl meent dan ook dat uit het optreden „van een betrekkelijk kleine groep illegale buitenlandse werkers” niet mag worden afgeleid dat de regularisatie een minimumregeling is geweest. Verder wijst hij erop „dat de aanvaarding van het verblijf van diegenen die niet aan de gestelde voorwaarden kunnen voldoen, een onbillijkheid zou betekenen ten aanzien van hen die om deze reden reeds werden afgewezen”.

Tenslotte vestigt de minister-president er de aandacht op, „dat momenteel een wetsontwerp aanhangig is bij de Staten-Generaal, waarbij onder meer de mogelijkheid zal worden geopend om krachtig op te treden tegen werkgevers die op illegale wijze gebruik maken van buitenlandse arbeidskrachten”.

De regularisatie van de ruim 180 Marokkanen, die maandenlang asiel vonden in kerken in Amsterdam, Den Haag en Utrecht wordt op 9 februari weer besproken op de maandelijkse vergadering van de adviescommissie voor vreemdelingenzaken van het ministerie van Justitie. De Utrechtse illegalen hebben zaterdag hun toevluchtsoord verlaten. De Marokkanen die in de Haagse Gerardus Majellakerk zaten zijn naar het Haagse Tehuis voor Onbehuisden gegaan. In Amsterdam brengen nog ongeveer vijftig Marokkanen de nacht door in de Mozes- en Aäronkerk.

Analfabeten

Men stuit vaak op analfabeten. Dat kan het geval zijn bij mannen, maar meer nog bij vrouwen. Vooral de laatste jaren hebben de mannen hun echtgenotes en kinderen laten overkomen. Onder dit analfabetisme worden in zekere zin ook gerekend die buitenlanders, als Grieken en Marokkanen, die alleen hun eigen letterschrift beheersen en niet de latijnse spelling, zoals wij die gebruiken.

In de ABC-cursus voor volwassenen, die Nel Soetens uit Rotterdam van het Actiecomité 'Pro Gastarbeiders' voor algemeen landelijk gebruik samenstelde, wordt in het laatste geval gesproken van 'andersalfabeten'. Zij maakte in samenwerking met enkele anderen een cursus voor deze groepen. Een boekje met tekeningen en de namen eronder, te beginnen met woorden als 'arm, jas, tas' en te eindigen met begrippen als 'trouwen, ruzie en gezond'.

Vooraf moet rekening worden gehou-

Vervolg op pagina 15

...gevangen in een nergens thuis zijn...

Studie over Marokkanen bevestigt triest beeld

Gastarbeider gevangen in levenslange tijdelijkheid

door Huib Goudriaan

AMSTERDAM — De Marokkaanse gastarbeider in Nederland is 'gevangen in een levenslange tijdelijkheid'. Hij is noch in staat terug te keren, noch in staat zich definitief op Nederland te richten. De groep Marokkaanse gastarbeiders staat hierdoor terzijde van onze samenleving en beantwoordt sterk aan het heersende beeld van de buitenlandse werknemer in het algemeen. Bovenstaande conclusie uit de studie 'Marokkaanse arbeiders in Nederland' zal niemand verrassen. Omdat er nog weinig wetenschappelijk onderzoek naar het lot van de gastarbeiders is verricht, is het toch zinvol de uitkomsten van deze studie samen te vatten.

De stafleden H. H. v. d. Wusten en J. M. M. van Amersfoort van het Sociaal-Geografisch Instituut van de universiteit van Amsterdam stelden in 1974 een rapport op van een onderzoek naar de 'effecten van de gastarbeid op de Marokkanen in Nederland'. Dit rapport is nu, als eerste in een te verschijnen reeks publicaties van het instituut, gepubliceerd in de vorm van een handzaam boekje. De auteurs van de studie hebben zich beziggehouden met de herkomst van de migranten, de Marokkaanse achtergronden, maar uiteraard het volle pond gegeven aan de situatie in Nederland. Een situatie, die — dat blijkt wel uit de hieronder volgende cijfers — als 'onleefbaar', zo niet als 'onmenselijk' mag worden gekenmerkt.

Drijfveren

Wat zijn de drijfveren om het land van herkomst te verlaten? Uit een door de onderzoekers ingestelde enquête blijkt dat voor 88 procent geld verdienen het motief is. Maar er is meer. Uit de grote verscheidenheid van andere motieven (er konden acht mogelijke motieven worden aangekruist en er werden gemiddeld

Maar acht procent volgt een cursus in z'n vrije tijd

vijf motieven gekozen) blijkt dat er twee typen migranten zijn. In de eerste plaats de beter geschoolden, die op jongere leeftijd hun land verlaten om 'wat te leren' of 'iets van de wereld te zien' en in de tweede plaats de analphabeten van het platteland, die slechts economische drijfveren noemden. Laatstgenoemde groep, tevens de grootste, heeft veelal een hogere leeftijd en noemt als motieven: 'Meer verdienen', 'Er was niet genoeg werk' en 'Voor de toekomst van de kinderen. Het inkomen in Nederland wordt dan ook verhoogd door bijverdiensten in de vrije tijd. Veertig procent doet dit door middel van overwerk bij de eigen werkgever. Ondanks bijverdiensten is mede door het lage opleidingsniveau — het inkomen niet hoog. Het netto minimumloon voor een gehuwde man met twee kinderen lag tijdens het onderzoek (1973) op ongeveer zevenhonderd gulden per maand. Het deel van het inkomen, dat naar Marokko wordt overgemaakt, wordt in de studie 'indrukwekkend' genoemd: 26 procent van de ondervraagden maakt maximaal 45 procent van het inkomen over

Vervolg van pagina 14

den dat buitenlanders van iedere nationaliteit hun eigen culturele achtergrond hebben. Het kan gebeuren dat mannen niet toestaan dat hun vrouwen les krijgen. Regelmatig komt dit voor bij Marokkanen en Tunesiërs. Geprobeerd wordt dan de man te vertellen waarom het voor zijn vrouw zo goed is mee te doen. Tjabel: 'Als het kan wordt het gezin een paar maal bezocht, blijft de man toch bij zijn standpunt dan houden we op. Overigens staat de buitenlander over het algemeen open voor belangstelling van Nederlandse zijde.' Op het punt van inmenging in de andere cultuur strukelen veel vrijwilligers in hun enthousiasme. Daarom moeten vrijwilligers weten dat ze zich niet kunnen inmengen in de opvattingen die in het gezin heersen. Dat geldt bijvoorbeeld voor het van school houden van de kinderen of het slaan door de vaders.

Ik fiets niet

Een voorbeeld toont het filmpje dat Werkwinkel vanavond uitzendt (Nederland 1: tien over negen) over een Marokkaanse vrouw. Zij krijgt een Nederlandse op bezoek, die haar vraagt waarom ze niet gaat fietsen. Nee, is het antwoord, ik fiets niet. Ja maar, is de reactie van de Nederlandse, je bent nu in Nederland, je moet fietsen. De Marokkaanse tenslotte: ik ben in Nederland, maar ik ben Marokkaanse, ik fiets niet!

naar het gezin, 56 procent maakt 45 tot 60 procent over en 17 procent zelfs meer dan 60 procent.

Onvrede

Er blijkt een voortdurende onvrede te bestaan over de huisvesting. 'Als we ons realiseren dat 90 procent van de Marokkanen niet over een eigen kamer beschikt, kan een zekere onvrede met de huisvestingssituatie geen bevreesing wekken'. Niettemin onderneemt 78 procent geen pogingen om betere huisvesting te vinden, door gebrek aan contacten en informatie. Bij het verkrijgen van woonruimte heeft 58 procent hulp ontvangen van het bedrijf; 25 procent van landgenoten. De afhankelijkheid van de ondervraagden van hun werkgever voor het verkrijgen van huisvesting is een gevolg van het isolement ten opzichte van de Nederlandse samenleving, waarin deze arbeiders verkeren. In de paragraaf 'Invoeging in de Nederlandse samenleving' van het boekje, lezen we meer over dit isolement. Onderstreept wordt hoe zeer de gastarbeider 'terzijde van de Nederlandse samenleving verkeert'. Behalve in de werksfeer is het contact met Nederland en de Nederlanders gering. Hierbij speelt de taalbarrière de

Vervolg op pagina 16

grootste — belemmerende — rol. Slechts twee procent spreekt 'goed' Nederlands, 54 procent heeft enige kennis, negen procent nauwelijks enige kennis en 35 procent heeft geen kennis van onze taal. Contact komt vrijwel niet tot stand: 70 procent heeft uitsluitend Marokkaanse vrienden, 23 procent heeft meer Marokkaanse dan Nederlandse en zeven procent heeft meer Nederlandse dan Marokkaanse vrienden. Tussen het beheersen van het Nederlands en het hebben van Nederlandse vrienden bestaat een duidelijk verband. Het contact met de Nederlandse samenleving is overigens ook afhankelijk van de Marokkaanse achtergrond, omdat zij die een betere scholing thuis hebben gehad, sneller Nederlands spreken. De overgrote meerderheid (83 procent) geeft aan, liever in Marokko te verblijven dan in Nederland. Hierbij moet wel worden aangetekend, dat het verblijf in Marokko voor deze arbeiders verbonden is met het hebben van vakantie.

Uit de studie blijkt eens te meer dat het een illusie is om te veronderstellen, dat de gastarbeiders hier hun ontwikkeling verbreden. De vrije tijd wordt slechts door acht procent ge-

bruikt om een cursus te volgen. Gegeven het feit dat de helft van de ondervraagden analfabeet is, is dit niet verwonderlijk. Over het algemeen wordt de vrije tijd met Marokkaanse vrienden doorgebracht. 'Winkelen' is daarbij een veelgenoemde bezigheid. Daarnaast geeft 66 procent op de bioscoop te bezoeken, 20 procent de dancing en 58 procent het café.

Keuze nodig

De onderzoekers besluiten hun studie met op te merken, dat de door hen onderzochte groep — wellicht sterker dan de arbeiders van andere nationaliteiten — beantwoordt aan het heersende beeld van de gastarbeider. Hun opleidingsniveau is gering, het werk dat zij verrichten dienovereenkomstig eenvoudig en laag betaald; zij leven, ook fysiek-ruimtelijk gezien, in vele gevallen terzijde van de samenleving en blijven georiënteerd op Marokko, nauwkeuriger gezegd op de streek van herkomst. Scholing en industriële ervaring doen zij slechts in bescheiden mate op en dit wordt niet alleen veroorzaakt door de Nederlandse omgeving, maar ook door een te laag aanvangsniveau in ontwikkeling.

De auteurs zijn niet zo onbescheiden, dat zij menen met hun beperkte onderzoek 'dwingend' beleidsadviezen' te kunnen leveren. Niettemin werpen zij enkele vragen op. Zou het niet wenselijk zijn een zodanig beleid te voeren, dat de hier verblijvende arbeider zich moet richten op terugkeer dan wel op blijvende vestiging? Hiermede zou de onzekerheid, het gevangnen zijn in een frustrerende tijdelijkheid kunnen worden opgeheven. Op het ogenblik is de Marokkaan een 'ideale gastarbeider' voor alle partijen, behalve voor zichzelf. Hij komt alleen, stelt sociaal weinig eisen, verricht ongeschoold werk met een opvallende bedrijfsgebondenheid. Het achtergebleven gezin wordt met grote trouw vanuit Nederland onderhouden, hetgeen het land van herkomst een welkome stroom deviezen oplevert. De man zelf verkeert in een situatie, waarin hij noch in staat is terug te keren, noch zichzelf definitief in Nederland te vestigen. 'Zonder te willen suggereren, dat de overheid de taak heeft iemand tot een keuze te dwingen, vragen wij ons wel af of het niet tot de taak van de overheid behoort een reële keuze tussen beide mogelijkheden te openen, aldus de auteurs.

DE TIJD

16 JAN. 1976

Kerken als vrijplaats voor illegale Marokkanen: wel degelijk asielrecht

door dr. J. D. van der Meulen

In een drietal katholieke kerken, de Gerardus Majellakerk in Den Haag, de Mozes en Aäronkerk in Amsterdam en de Cunerakerk in Utrecht, hebben circa honderdtachtig illegale Marokkaanse gastarbeiders asiel gezocht. Hiermee hopen zij te ontkomen aan uitzetting naar hun land.

De regularisatieregeling gaf oorspronkelijk tot 1 november 1975 aan illegale gastarbeiders de gelegenheid — als zij konden aantonen, vóór 1 november 1974 hier te lande werkzaam te zijn geweest en sindsdien niet langer dan drie maanden aaneengesloten buiten ons land te hebben verbleven — tot beëindiging van hun illegale situatie.

De aanmeldingstermijn is eerst tot 15 november, later tot 1 december 1975 verlengd, terwijl de gelegenheid om met bewijsmiddelen aan te tonen dat men aan de voorwaarden voor regularisatie voldeed tot 15 december werd opengesteld. Tenslotte werd be-

kend gemaakt, dat aanmeldingen tot 3 december, gedaan door diegenen die op verschillende plaatsen aan hongerstakingskties deelnamen nog in behandeling zouden worden genomen.

Daarmee was de grens wel bereikt, aldus het besluit, genomen in de ministerraadsvergadering op 29 november 1975. Verschillende pogingen, ondernomen door diverse actiegroepen en parlementariërs om verdere versoepelingen te bereiken, werden afgewezen. Een kamerinterpellatie van Bram van der Lek (PSP) op 18 december 1975 en vervolgens een mondeling overleg met staatssecretaris Zeevalking gevoerd door de vaste kamercommissies voor justitie en voor sociale zaken op 23 december 1975 konden geen verdere versoepelingen teweegbrengen.

Van een algemene nieuwe regularisatieronde kon volgens de regering geen sprake zijn. Men meende reeds soepel genoeg te zijn wat betreft de

bewijzen voor het verblijf van de illegale gastarbeider die voor regularisatie in aanmerking wilde komen.

„Verse” illegalen

Het grote knelpunt hierbij is de begriepelijkerwijs weigerachtige houding van de belasting- en sociale wetgeving ontduikende werkgevers van de hier verblijvende illegale gastarbeiders, die er niet op gebrand zijn zich door een werkgeversverklaring zelf erg kwetsbaar te maken en liever de „oude” illegalen die zo'n verklaring vragen, ontslaan om hun bedrijf verder te runnen, bemand met „verse” illegalen, met vermijden van het betalen van sociale lasten. Verder hebben velen bij twijfelachtige, niet bonafide koppelbazen gewerkt, waardoor het bewijs van hun verblijf voor hen erg moeilijk te leveren is.

Vervolg op pagina 17

Begin januari kwam het verrassende bericht, dat de Raad van Kerken in Nederland aan alle honderdtachtig Marokkaanse gastarbeiders, die asiel hadden gezocht in kerken in Amsterdam, Den Haag en Utrecht, een verklaring had uitgereikt waarin stond dat zij onder bescherming van de raad staan. De persoonlijke verklaring was getekend door de voorzitter van de Raad van Kerken, prof. dr. H. Berkhof, en de secretaris, prof. dr. H. Fiolet. De Raad van Kerken heeft zich op deze wijze op originele manier ingezet voor de bedreigde illegale werknemers.

Vooraf illegaal hier verblijvende Marokkanen staan bij terugkeer naar hun land door uitzetting uit Nederland aan grote risico's bloot. Het is bekend, dat de Marokkaanse overheid hieraan zeer zwaar tilt. Het Hassan-regime pleegt dit dergelijke Marokkanen zeer ernstig aan te rekenen. Langdurige gevangenisstraffen staan deze Marokkanen, die hun land ontvluchten om elders hun geluk te beproeven, te wachten. De vrees voor deze — vaak politiek bewuste en acties niet schuwende landgenoten — is groot.

Naast geheim

De Raad van Kerken wil zich nu speciaal voor deze groep inzetten door zich te beijveren hun verklaringen te geven van medewerkers tegen wie een werkgever of koppelbaas heeft gezegd, dat een bepaalde illegale werknemer inderdaad vóór 1 november 1974 bij hem in Nederland werkzaam was. De Nederlandse autoriteiten, belast met de regularisatie, moeten deze verklaring dan accepteren als bewijs.

Begrijpelijkwijjs zal een koppelbaas of werkgever veel minder moeite hebben aan een medewerker van de Raad van Kerken mee te delen, dat hij een illegale gastarbeider in dienst heeft gehad, als deze medewerker zich sterk maakt, de naam van de illegale werkgever geheim te zullen houden.

Staatssecretaris Zeevalking heeft onder de druk van de stappen van de Raad van Kerken op 6 januari besloten, voor de Marokkaanse arbeiders die aktie voeren in de genoemde kerken de aanmeldingstermijn te verlengen tot 17 januari. Diegenen die al een regularisatieaanvraag hadden ingediend welke is afgewezen, krijgen de gelegenheid herziening te vragen van deze afwijzing. Zolang op hun herzieningsverzoek niet is beslist zal geen uitzetting plaatsvinden. Dit wijkt af van de gebruikelijke procedure, die voorschrijft dat een herzieningsaanvraag niet automatisch opschorting

van de tenuitvoerlegging van de beslissing tot uitzetting meebrengt. De onfortuinlijke vreemdeling moet de uitslag van zijn beroep maar in zijn eigen land afwachten.

Bewijsstuk

Als bewijsstuk voor de legalisatie van de honderdtachtig voedselweigende gastarbeiders zal een verklaring van een medewerker van de Raad van Kerken volstaan, dat het hem bekend is dat de betrokkene vóór 1 november 1974 in ons land werkzaam was. De medewerkers van de Raad van Kerken, geestelijken en maatschappelijk werkers, kunnen gemakkelijker verklaringen verkrijgen van koppelbazen en werkgevers, gebonden als zij immers zijn aan hun beroepsgeheim om de werkgever er niet bij te lappen wegens fiscale ontduiking.

Het ministerie van justitie is voor de humanitaire actie van de Raad van Kerken gezwicht. Succes dus voor de Raad van Kerken, die het asielzoeken door de hongerstakers in kerken terecht heeft opgevat als een appèl van deze merendeels islamieten op de christelijke kerken. De Marokkanen hebben in de kerk een vrijplaats gevonden, waar zij zich kunnen onttrekken aan aanhouding door de politie.

Weliswaar is de politie formeel bevoegd, arrestaties en aanhoudingen te verrichten in kerken, maar in feite kunnen de politieke autoriteiten natuurlijk erg moeilijk optreden en de protesten van de kerkbesturen negeren. Het Nederlandse wetboek van strafprocesrecht verbiedt opsporingsambtenaren kerken te betreden voor opsporingsdoeleinden tijdens een godsdienstoefening. Op tijden dat er geen godsdienstoefening wordt gehouden mogen zij wel actief zijn. Men zou overigens zelfs kunnen stellen, dat islamieten nu in de katholieke kerken in de gelegenheid zijn gesteld tot een permanente godsdienstoefening.

Asielrecht

Hoe dan ook, de politie kan het zich niet permitteren, Nederlandse kerken te betreden om de Marokkanen aan te houden. In die zin is er wel degelijk sprake van een *asielrecht*. Het vertrouwen, dat deze Marokkanen hebben gesteld in de christelijke kerk, is gelukkig niet beschaamd. De Raad van Kerken heeft met zijn maatschappelijk bewogen pleidooi bij de justitiële autoriteiten een goede zaak gediend.